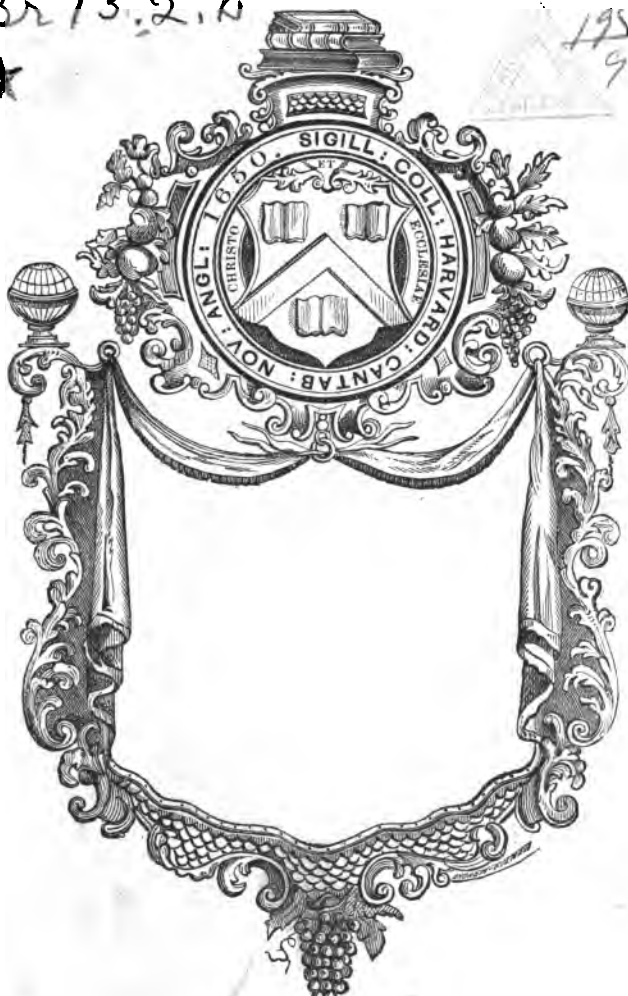

SIGILL: COLL: HARVARD: CANTAB: NOV: ANGL: 1650.
CHRISTO ET ECCLESIAE

SCRIPTORES MONASTICI.

CHRONICON ANGLIÆ PETRIBURGENSE.

Caxton society. Publ. 2

anglo-saxon chronicle

~~Peterborough, England.~~

CHRONICON ANGLIÆ

PETRIBURGENSE.

ITERUM POST SPARKIUM CUM COD. MSto CONTULIT

John Allen

J. A. GILES, LL.D.,

ECCLESIÆ ANGLICANÆ PRESBYTER,

ET COLL. COR. CHRISTI OXON. NUPER SOCIUS.

LONDINI,

VENEUNT APUD D. NUTT, 158, FLEET STREET:

OXON., AP. PARKER: CANTAB., AP. DEIGHTONS.

MDCCCXLV.

OXONII: EXCUDEBAT I. SHRIMPTON.

DEDICATIO.

Viro reverendo Georgio Butler, S.T.P., Decano Petriburgensis Ecclesiæ, et ceteris fratribus suis capituli ejusdem Ecclesiæ, Chronicon hoc Angliæ a monacho quodam Petriburgensi quingentis abhinc annis conscriptum, cum salute et devoto ad omnia obsequio, dedicat editor et humilis eorum consacerdos Johannes Allen Giles, Anno Dominicæ Incarnationis MDCCCXLIV. Indictione II.

PREFACE.

The study of History seems almost innate in the human mind: it is the most extensive branch of human knowledge, and no other is equally important to the true interests of our species. Whilst other men are busied within the narrow limits which bound their daily existence, the historian and the antiquary alone break through the trammels both of space and of time. Our great moral writer, Dr. Johnson, avowed that he little envied the man who could find himself standing at Marathon or Iona, without deriving an impulse to his feelings from the patriots who fought at the one, or the learning which flourished at the other.

The history of one's own country will always be of the greatest interest to every liberal mind; and of all nations none is more abundantly supplied with records of the past than England. The great Cathedral, Conventual and Collegiate establishments, with which our island was studded, were so many conservatories in which every kind of learning was cultivated. Every monastery had its historiographer, whose duty it was to record both the public events of the day, and the private mat-

ters connected with the monastery. Such an historiographer was William of Malmesbury, also Matthew Paris, Matthew of Westminster, Wendover, Rishanger, and others without number, who either by their own hands or by their secretaries, rendered to their contemporaries the same services which are now discharged by the most eminent of our book-printers, and this in addition to the higher duties of author or editor. It is to the monasteries that we owe the preservation of all learning; for learning was in those days inseparable from the Church; and as regards the history of our own country, those who have never seen the interior of our public libraries, would look with astonishment at the immense masses of manuscripts which are there contained. Almost every monastery, out of the hundreds which once covered the land, has left at least one chronicle or register of public events; and though in many cases the authors of these seem to have had before them certain common authorities to guide them in compiling their own more condensed narratives, yet the different views which would present themselves to writers acting under circumstances of time, place, and party feelings entirely different, would no doubt give a character to each of these narratives which would render it worthy to be studied and preserved. Another use moreover is derived from the number of chro-

nicles which have come down to us, in the greater accuracy with which the chronology of our early history may be ascertained. On this point it is not too much to say that all our histories are extremely defective, and it will be impossible to compose a work having for its object the settlement of many errors in British chronology, until a much larger number of our chronicles and early records have been printed. The tediousness of consulting documents which exist only in manuscript is so great as to amount almost to a prohibition.

Among the manuscripts forming the Cotton collection in the British Museum is a book written on vellum of a size between 8vo. and 4to. [Claud A.V.] containing about two hundred leaves, of which the first part, containing about forty leaves, was not written before the year 1368: for it contains a work entitled Chronicon Angliæ, which beginning with the year of our Lord 654, records events that happened so late as the year above mentioned. The rest of the manuscript is of the early part of the thirteenth century. The contents of the whole volume are as follows:

1. Chronicon Petroburgense a fundatione ejusdem monasterii ab anno Christi 604 ad annum 1368. Continet seriem Abbatum monasterii ejusdem et Priorum Spaldingensis ecclesiæ in comitatu Lincolniensi per Johannem Abbatem Burgi Sancti Petri.

2. Willelmi Malmesburiensis Historia Pontificum Anglorum vetustum exemplar. Fol. 45.

3. Sancti Aldhelmi Episcopi Vita per Willelmum Malmesburiensem.

4. Genealogia Henrici secundi Angliæ regis.

5. Vita Sancti Erkenwaldi Londinensis episcopi.

6. Vita Sanctæ Wenfredæ virginis per Elerium Britannum Monachum, Anno 660.

7. Vita Sancti Neoti per Willelmum Abbatem Croylandensem Anno 1180.

8. Vita Sancti Wulstani Episcopi Wigorniensis per Senatum Bravonium Monachum Wigorniensem Anno 1170.

A note found at the beginning of the volume records that this valuable book was formerly the property of the church of Peterborough. *Iste liber pertinet ad Monasterium de Burgo S. Petri.* By what act of violence it was torn from that sanctuary is perhaps impossible to discover. It is much more satisfactory to reflect on the fortunate escape which it has experienced from the hands of the spoilers, and it is now deposited in the library of the British Museum, where it will probably be read by our descendants as many centuries after our decease as those which have passed since the days in which it was written.

This Chronicle is extremely valuable, both on account of the numerous facts which it contains, and for the long space of time, seven hundred years, which it embraces. It is not however without faults, one of the principal of

which is the confusion which is made, A.D. 1128, between Gilbertus Universalis and Gilbert Folioth. The latter was the great adversary of Becket, and was not created Bishop of London till many years after this date.

The work before us has been already once printed by Joseph Sparke, in a folio volume, entitled "Historiæ Anglicanæ Scriptores Varii e Codicibus Manuscriptis nunc primum editi, Londini, Typis Gul. Bowyer, M.DCC.XXIIV." In the same volume are contained Fitz-stephen's Life of Archbishop Becket, and the History of Peterborough Monastery by Hugo Candidus, Robert Swapham, Walter de Whyttlesey, an anonymous Latin Chronicler and an anonymous French Chronicler. As this volume is exceedingly scarce, it is our intention to reprint entirely all the works therein contained. The Life of Becket will speedily appear, corrected and enlarged from manuscripts in the series 'Patres Ecclesiæ Anglicanæ.' The Peterborough Chronicle is contained in the present volume, and the History of Peterborough by the authors above-named will shortly appear in a corresponding form. Thus the whole of one of our most valuable collections of Chronicles will be reprinted and placed in the hands of the reader at less than half the cost, and with a text infinitely superior to that of the old edition.

It would be desirable, if possible, to ascer-

tain the author of the Chronicle before us. Simon Patrick Dean of Peterborough, and Henry Wharton attribute it to John Abbot of Peterborough, and in the margin of the Cotton MS. is the title Chronicon Angliæ per Johannem Abbatem Burgi Sancti Petri: but this writing is of a comparatively modern date. Patrick has endeavoured to shew that Johannes de Kaleto, who died A.D. 1262, was the author of the Chronicle down to his own time. Dodsworth has quoted it by the name of the Peterborough Chronicle, without determining who was its author. Under the year 1000 is a reference to Martinus Polonus, who continued his history down to the year 1276, a fact which would lead to a question whether Johannes de Kaleto, who died fourteen years previously, could have been the writer of the first part of the Chronicle. These remarks taken from Sparke, lead us evidently to the conclusion that we know nothing at all about the author of the Chronicle; still less importance is to be attached to his conjecture that Johannes de Dupinge, another Abbot of Peterborough, purchased it and gave it to the monastery; or that Robert de Boston, who was *perhaps* a monk of Spalding, added the last portion, which brings it down to the year 1368.

It is of greater consequence to remark that the former edition was printed from a tran-

script furnished to the editor by John Bridges, and does not seem to have been afterwards collated with the Cotton original. This circumstance will account for the existence of several errors, such as *Londoniam* for *Romam*, *filiis* for *fratribus*, and many others, which have all now been carefully corrected.

In the orthography of proper names of persons and places the Chronicle is singularly inconsistent, and though I have reduced a large number of them to some degree of uniformity, particularly in the case of the most familiar, yet it has been found difficult to accomplish it altogether, and I have been at fault in so many instances to determine what person or place the author alluded to, that it became necessary to retain the orthography of the manuscript for fear of worse consequences.

J. A. G.

London, Dec. 1844.

CHRONICON ANGLIÆ

PETRIBURGENSE

AB ANNO D. 654 USQUE AD A.D. 1368.

A.D. Domini 654 fundatum est monasterium de Burgo S. Petri, a Peada rege Merciorum: Saxwulfo comite facto ejus abbate primo.

A.D. 655. Oswius rex, devicto rege Merciorum Penda, Mercios ad Christum converti fecit, et episcopum de Scotorum gente illis constituit.

A.D. 656. Peada mortuo, rex Wulferus regnavit super Mercios; et erat bissextus de C litera dominicali ad B, hoc anno.

A.D. 658. Hilda abbatissa apud Streneshale celebris habetur.

A.D. 660. Egfridus, filius Oswii regis Northanhumbrorum, duxit in uxorem Etheldredam, filiam Annæ, regis Orientalium Anglorum. Wandregisilus abbas Fontanellæ. Clodoveus, filius Dagoberti, duos filios reliquit, Childericum in Austria, Clotharium vero in Neustria. Inter Rhenum et Mosam est Austria, et inter Mosam et Ligerim est Neustria, i. e. Nova Austria, quæ nunc Francia nominatur.

A.D. 663. Constantinus imperator de Constantinopoli Romam veniens, munera pretiosa ecclesiæ S. Petri obtulit.

A.D. 664. Lues magna. Rex Ercombertus, Deusdedit archiepiscopus, Ethelburga abbatissa, Boisilus

monachus, et alii plures, obierunt. Ordinatio sancti Wilfridi.

A.D. 667. Wiardus electus est in archiepiscopum Dorobernensem, qui Romam ad consecrandum missus, ibidem obiit; et dominus papa Theodorum monachum moribus et scientia clarum ordinans in archiepiscopum, eum cum Adriano abbate in Angliam mittit. Constantinus imperator in balneo occiditur: successit filius ejus Constantinus. Vitalianus papa obiit: successit Adeodatus, qui sedit annis quatuor, mensibus duobus.

A.D. 669. Theodorus archiepiscopus Ceddam Merciorum episcopum ordinat.

A.D. 670. Oswius rex obiit: successit Egfridus. Saraceni Siciliam deprædantur.

A.D. 671. Benedictus Biscop monasterium ad ostium Wiri fluminis fundat.

A.D. 672. Etheldreda regina sanctum velamen a sancto Wilfrido suscipit. Sanctus Cedda episcopus Merciorum obiit.

A.D. 673. Conus papa anno uno mensibus sex. Theodorus archiepiscopus concilium apud Herford celebravit. Sancta Etheldritha fit abbatissa, constructo monasterio Ely.

A.D. 674. Translatum est corpus sancti Benedicti abbatis in Gallias. Sanctus Guthlacus nascitur.

A.D. 675. Wulferus rex Merciorum omnium idolorum cultum ex regione fugavit; cujus uxor sancta Ermenilda, soror sanctæ Erchongotæ, filia sanctæ Sexburgæ, peperit ei sanctam Wereburgam.

A.D. 676. Sexta sancta synodus universalis Constantinopoli celebrata est, legatis Agathonis papæ assidentibus cum imperatore. Centum et quinquaginta episcopi interfuerunt.

A.D. 677. Ethelredus rex Merciorum Cantiam

vastat. Beda nascitur. Wilfridus Romam pergens, per tempestatem in Frisiam jactatus, unde Christum Frisonibus prædicabat.

A.D. 679. Post Leonem papam Benedictus Romæ sedit: iste fuit sanctissimæ vitæ et paupertatis ardens amator. Sancta Etheldritha obiit; cui successit Sexburga.

A.D. 680. Hilda abbatissa obiit. Tempore Ethelredi regis Mercia in quinque parochias est divisa per Theodorum archiepiscopum et Joannem Romanum archicantorem et legatum.

A.D. 682. Ansbertus Rothomagensis obiit.

A.D. 683. Litera dominicalis D.

A.D. 684. Benedictus Papa obiit. Egfridus rex Hiberniam vastat.

A.D. 685. Johannes papa; Constantinus imperator obiit; successit Justinianus filius ejus annis decem. Egfridus rex obiit: successit Alfridus frater ejus. Lotharius Cantiorum rex obiit. Pestilentia depopulata est Britanniam. Ordinatio sancti Cuthberti episcopi Dunelmensis.

A.D. 686. Wilfridus ecclesiæ suæ restauratur.

A.D. 687. Sanctus Cuthbertus obiit. Kilianus Wirzeburgensis episcopus claruit.

A.D. 688. Sergius papa sedit annis tredecim mensibus novem. Pippinus, filius Ansegili major domus regis, Francos rexit.

A.D. 689. Cedwalla rex Abendon incepit, et pergens Romam, baptizatus est, et adhuc in albis obiit ibidem; cui in regnum successit Ine, qui Glastoniam restauravit. Justinianus imperator pacem cum Saracenis fecit annis decem.

A.D. 690. Theodorus archiepiscopus obiit. Hucusque fuerant archiepiscopi Romani.

A.D. 691. Sergius papa, ut in fractione dominici

corporis Agnus a clero decantaretur, instituit. Sanctus Wilfridus iterum ab episcopatu expellitur.

A.D. 692. Sanctus Willebrordus Frisiæ Christum prædicabat. Sanctus Egwinus Wicciorum fit episcopus, qui paucis annis labentibus monasterium Eveshamiæ fecit.

A.D. 693. Berthwaldus archiepiscopus Dorobernensis. Sanctus Ansbertus Rothomagensis archiepiscopus obiit.

A.D. 694. Justinianus imperator imperio pellitur.

A.D. 695. Translatio sanctæ Etheldrithæ virginis.

A.D. 696. Sanctus Willebrordus archiepiscopus Frisiæ ordinatur.

A.D. 697. Sanctus Guthlacus tonsuram clericalem accepit.

A.D. 698. Sanctus Bertinus obiit.

A.D. 699. Sanctus Guthlacus apud Croylandiam vitam anachoreticam ducere cepit, anno ætatis suæ vicesimo sexto.

A.D. 703. Sergius papa obiit; successit Johannes. Beda librum de temporibus composuit.

A.D. 704. Ethelredus rex Merciorum, factus monachus apud Bardeney, Conredo regnum reliquit. Sanctus Aldhelmus episcopus claruit.

A.D. 705. Herebertus rex Longobardorum multa patrimonia a prædecessoribus suis ablata restituit, et donationem istam aureis literis notavit. Alfridus rex Northanhumbrorum obiit. Ordinatio sancti Guthlaci. Justinianus imperator, sed exul, auxilio regis Bulgariorum in imperium restitutus est, regnavitque annis sex. Leonem ac Tiberium, aliosque suæ expulsionis cooperatores, Gallicano etiam patriarcha exoculato, loco ejus Cirum substituit.

A.D. 706. Litera dominicalis C.

A.D. 708. Sisinnius papa mense uno; cui successit Constantinus.

A.D. 709. Sanctus Aldhelmus obiit. Sanctus Wilfridus obiit. Conredus rex Merciorum, et Offa rex Orientalis Saxoniæ Romam adeuntes, monachatum ibi susceperunt; cum quibus et sanctus Egwinus illuc veniens Evesham monasterium suum apostolicis privilegiis munivit.

A.D. 710. Litera dominicalis E.

A.D. 711. Philippicus a populo in imperatorem electus Justinianum occidit, imperans pro eo anno uno, et mensibus sex: Iste literas pravi dogmatis papæ misit, quas condemnavit.

A.D. 712. Anastasius Philippicum oculis privans, regnavit annis tribus. Hic literas papæ Constantino mittens, se catholicæ fidei propugnatorem testatur et filium.

A.D. 714. Sanctus Guthlacus obiit feria quarta in hebdomada paschæ. Litera dominicalis erat G.

A.D. 715. Constantinus papa obiit: successit Gregorius. Pippinus filius Ansegisi obiit; cui successit Karolus dictus Tudites.

A.D. 716. Celred rex Merciorum obiit: cui successit Ethelbaldus, qui fundavit monasterium Croylandiæ. Ethelredus, quondam rex, factus abbas de Bardeney, obiit.

A.D. 717. Sanctus Egwinus Wicciorum episcopus obiit: successit Wilfridus adhuc eo vivente et volente electus.

A.D. 718. Litera dominicalis erat B.

A.D. 720. Saraceni Constantinopolim obsidebant.

A.D. 721. Litera dominicalis erat E.

A.D. 722. Sanctus Johannes Eboracensis archiepiscopus apud Beverlacum obiit.

A.D. 723. Saraceni confusi de obsidione Constantinopolitana recesserunt.

A.D. 725. Hoc anno Beda compotum suum fecit. Withredus rex Cantiæ obiit.

A.D. 728. Ine rex occidentalis Saxoniæ, relicto regno Aldelardo, Romam proficiscitur, et ibi pauper Christi moratur, et moritur.

A.D. 729. Duo cometæ prope solem mense Januarii apparuerunt. Vir Domini Egbertus, Anglicus natione, qui sanctum Willebrordum ad Frisiam miserat, obiit in Hibernia. Offricus rex Northanhumbrorum obiit.

A.D. 731. Berthwaldus archiepiscopus Cantuariensis obiit: successit Tatwinus. Gregorius papa obiit: successit alter Gregorius.

A.D. 733. Luthbrandus rex Longobardorum irruptionem Saracenorum timens, reliquias sancti Augustini Ticinis transtulit.

A.D. 734. Tatwinus archiepiscopus Cantuariensis obiit; cui successit Nothelmus Londoniensis episcopus.

A.D. 735. Beda venerabilis Doctor obiit.

A.D. 736. Bissextus erat, et pro A litera dominicali facta est B.

A.D. 741. Leo Imperator obiit: successit Constantinus filius ejus. Karolus Tudites obiit; successit Pippinus filius ejus: hic de majore domus regiæ factus est rex Francorum. Item defuncto Nothelmo archiepiscopo Cantuariensi, successit Cuthbertus episcopus Herefordensis.

A.D. 742. Gregorius Papa obiit: successit Zacharias.

A.D. 744. Rex Ethelbaldus a Bonifacio Maguntino episcopo ammonitus, concilium, præsidente Cuthberto archiepiscopo, fieri fecit, et libertates ecclesiæ novo privilegiavit.

A.D. 745. Karlomannus, regno relicto Pippino fratri suo, Romam adiit, et in monte Soracte monachum se fecit.

A.D. 746. Pippinus de subregulo factus est rex Francorum, papa Zacharia id fieri decernente.

A.D. 750. Pippinus decreto Zachariæ papæ in imperatorem inungitur a Bonifacio Maguntino archiepiscopo: unde secundum locum post dominum papam obtinet Maguntinus.

A.D. 752. Zacharias papa obiit: successit Stephanus.

A.D. 753. Stephanus papa cum Karlomanno monacho in Franciam veniens, auxilium a Pippino contra Astulphum regem Longobardorum implorat, et impetrat.

A.D. 754. Stephanus Papa unxit duos filios Pippini in imperatores, Karlomannum et magnum Karolum, Parisiis quinto Kalendarum Augusti. Cuthbertus rex Westsaxonum obiit.

A.D. 755. Sanctus Bonifacius archiepiscopus Maguntinus in Frisia prædicans martyrizatur. Ethelbaldus rex Merciorum in Seggeswald occiditur.

A.D. 757. Stephanus papa obiit: successit Paulus germanus frater ejus. Edbertus rex Northanhumbrorum, filio suo regno relicto, monachum se fecit.

A.D. 758. Cuthbertus archiepiscopus Cantuariensis obiit: successit Bregwinus.

A.D. 759. Pippinus Saxoniam ingreditur, et devastat.

A.D. 760. Pippinus Vasconiam ingreditur, et Wandalorum exercitum occidit. Caput sancti Johannis Baptistæ Ambianis a Jerusolymis deportatum est.

A.D. 761. Ethelbertus rex Cantiæ obiit.

A.D. 762. Pippinus Italiam intrat, bellum contra Astulphum agit, et subjugat.

A.D. 763. Pippinus Astulphum apud Ticinum obsidet, redditisque castellis ac oppidis, quæ Romanis abstulerat, obsides cum sacramento non repetendi etiam reddit. Bregwinus archiepiscopus Cantuariensis obiit: successit Jambertus abbas sancti Augustini.

A.D. 766. Translatio sanctorum Gorgonii et Nichasii in Franciam. Egbertus archiepiscopus Eboracensis obiit: successit Adelbertus. Studium literarum floruit apud Eboracum.

A.D. 767. Pippinus finito bello Aquitanico contra Waifarium Ducem, Turonis orationis causa deinde ad sanctum Dionysium divertens, obiit.

A.D. 768. Paulus papa obiit: successit Stephanus. Pippino successerunt in regnum Franciæ duo filii, Karlomannus, et Karolus postea dictus pro multis victoriis magnus.

A.D. 771. Karlomannus obiit, totumque regnum ad Karolum devenit. Stephanus papa obiit: successit Adrianus.

A.D. 772. Karolus, Hunoldo devicto, qui post Waifarium Aquitaniam invaserat, a papa Adriano contra Desiderium Longobardorum vocatus, regem illum longa obsidione cepit, et exsilio trusit, ac Romanis omnia ablata restituit; unde Adrianus, convocato concilio centum et quinquaginta sex episcoporum, ei investituras ecclesiarum et successoribus suis concessit.

A.D. 776. Karolus longo bello Saxones domat, quorum decem millia captiva transtulit de terra sua.

A.D. 777. Rex Merciorum Offa archiepiscopatum Dorobernensem in Licitfeld transferre gestiens, ab Adriano papa etiam pallium in plenitudinem digni-

tatis impetravit Adulfo ibidem præsidenti; obtinuit etiam ut ejus essent suffraganei, episcopi Merciorum, Wigorniensis, Legerensis, Sindatensis, Herefordensis, Elmanensis, Carmucensis, aliique episcopi orientalis [Angliæ]: Cantuariæ vero remanserunt quatuor, Londoniensis, Roffensis, Wintoniensis, et Salesberiensis. Iste rex Offa etiam in honorem sancti Albani celebre monasterium fundavit, ac multas ei terras dedit.

A.D. 778. Karolus [Romam] iterum adit et capit.

A.D. 781. Ethelbertus archiepiscopus Eboracensis obiit: successit Enbaldus.

A.D. 782. Karolus Romam adit, et ibidem a papa Adriano filius ejus Karlomannus baptizatus est, et Pippinus vocatus.

A.D. 783. Hildegarda regina obiit, pro qua Karolus duxit Fastradam.

A.D. 784. Kenulfus rex Westsaxonum occiditur.

A.D. 785. Karolus, matre sua Bertrada juxta patrem apud sanctum Dionysium sepulta, Italiam adit.

A.D. 786. Signum crucis in vestibus hominum apparuit.

A.D. 787. Danici piratæ Angliam cum tribus navibus primo venerunt, multarum seminarium calamitatum.

A.D. 788. Karolus Sclavos, qui Vulsci dicuntur, subegit.

A.D. 789. Alwoldus rex Northanhumbrorum occiditur: successit Osredus.

A.D. 790. Jambertus Dorobernensis archiepiscopus obiit: successit Adelardus. Osredus rex Northanhumbrorum occiditur. Ethelredus rex filius Mol[li] de exilio rediens, Erdulfum ducem extra portam de

Ripun occidit; cujus corpore in ecclesiam delato, psallentibus circa eum fratribus, post mediam noctem vivus inventus est.

A.D. 791. Karolus Pannoniam adit, Avares et Hunnos vastat.

A.D. 792. Osredus rex, relinquente eum exercitu, ab Ethelredo occiditur.

A.D. 793. Pippinus filius Karoli tonsoratur in monasterium, eo quod contra patrem conjurationem fecerit, sociis conjurationis occisis. Ethelbertus rex Estanglorum martyrizatur.

A.D. 794. Hæresis Feliciana damnatur. Fastrada defuncta, Karolus Luthgardam ducit.

A.D. 795. Adrianus papa obiit: successit Leo, iste erat sanctissimus ac eloquentissimus prædicator. Offa rex Merciorum obiit: successit Kenulfus, rex justissimus.

A.D. 796. Romani in Letania majori . . . . . capiunt, et erutis oculis linguaque abscissa recludunt, qui nocte per murum evadens, Karolum adit, eumque in imperatorem Romanorum inungit.

A.D. 797. Litera dominicalis A.

A.D. 798. Civitas Londoniæ repentino igne cum multa hominum strage consumpta est.

A.D. 799. Brorda princeps Merciorum, qui et Hildegila dicebatur, obiit.

A.D. 800. Karolus quarta vice Romam adit cum Leone [papa] multaque in curia ejus et republica stabilita [papam] clare videntem et plane loquentem sedi suæ restituit, ibique hiemans a populo Romano in natali Domini Augustus acclamatur.

A.D. 801. Defuncto Brithrico in Westsaxoniæ regnum successit Egbertus.

A.D. 802. Kenwulfus papæ Leonis consilio Adelardo archiepiscopo Dorobernensi cuncta, quæ rex

Offa abstulerat, cum dignitate metropolitana, sedi Dorobernensi restituit.

A.D. 803. Karolus apud Maguntiacum ultra Rhenum pontem quingentorum passuum fecit. Adelardus archiepiscopus obiit; cui successit Wilfridus.

A.D. 804. Sanctus Ægidius floret apud Francos.

A.D. 805. Leo papa in Franciam venit, a quo et Wilfridus archiepiscopus pallium suscepit.

A.D. 806. Karolus Karoli filius Bohemiam vastat, rege eorum Leone occiso. Erdulfus rex Northanhumbrorum a suis desertus est, unde diu sine rege fuerunt.

A.D. 807. Cuthredus Cantuariorum rex obiit: successit Baldredus.

A.D. 808. Karolus magnus in eleemosynis et omnibus virtutibus se exercet.

A.D. 809. Litera dominicalis G.

A.D. 810. Reliquiæ sancti Bartholomæi a Liparis Bannetum transferuntur. Pippinus Karoli filius moritur.

A.D. 811. Karolus primogenitus imperatoris obiit. Ipse vero imperator vestes et thesauros in tres partes dividens, duas partes viginti metropolitanis ecclesiis in regno suo dedit.

A.D. 812. Kenwulfus, inter cætera quæ gloriose gessit, in dedicatione ecclesiæ Winchelcumb Edbricum Cantuariorum regem captum in bello manumisit.

A.D. 813. Karolus imperator, habito communi consilio, Ludovicum filium suum in imperatorem coronavit, nec multo post obiit, et Aquisgrani sepelitur.

A.D. 814. Litera dominicalis A. Egbertus rex occidentalium Saxonum ab oriente in occidentem super vicinos irruit, nec erat qui resistere potuit. Theodwulfus quondam abbas Floriacensis inde epi-

scopus Aurelianensis composuit versus, *Gloria, Laus,* &c.

A.D. 815. Ludovicus impatrissare studet, in bonis degenerare negat.

A.D. 817. Leo papa obiit: successit Stephanus; hic in Franciam veniens, Ludovicum in imperatorem inunxit, Irmengardamque reginam Augustam cognominavit.

A.D. 819. Kenwulfus rex Merciorum obiit, relicto filio septenni Kenelmo, qui fraude uxoris et nutricii sui in sylva martyrizatur.

A.D. 820. Stephanus papa obiit: successit Paschalis. Ludovicus, mortua Irmengarda, duxit in uxorem Judith filiam Wulsi ducis Bavariæ; ex Irmengarda habuit tres liberos, Lotharium, Pippinum et Ludovicum.

A.D. 821. Keolwulfus de regno Merciorum expellitur: successit Bern[ulfus].

A.D. 822. Bernulfus rex Merciæ, sed intrusor, biennio regnabat, ab orientalibus Anglis in bello peremptus.

A.D. 823. Egbertus rex Westsaxonum omnes regulos Angliæ, aut conterit, aut sibi subicit; hoc ipse primus omnium aggressus est. Ludecanus successit Bernulfo.

A.D. 824. Eugenius papa. Ludecanus, rex Merciorum, et propinquus Bernulfi, dum prædecessorem suum ulcisci vellet, ab orientalibus eisdem occisus est.

A.D. 825. Wiglafius rex Merciorum post Ludecanum cœpit regnare.

A.D. 826. Nascitur sanctus Swithunus.

A.D. 827. Valentinianus papa. Ludovicus Haroldum Danorum regem sacro fonte levavit, et Judith regina uxorem ejus suscepit. Egbertus rex occiditur.

A.D. 828. Saxonum motus pietate concessit regnum Merciæ Wiglafio, quem bello conquisierat. Item North-Wallenses eodem anno subjugat.

A.D. 829. Ludovicus dedit filio suo Karolo ex Judith Alemanniam, Rhœtiam et partem Burgundiæ, indignantibus Lothario, Ludovico, et Pippino fratribus ejus.

A.D. 830. Gregorius. . . . . .

A.D. 831. Pippinus privare patrem regno nititur, eo quod Karolum ex Judith genitum cæteris prædilexit. Judith novercam tanquam adultero fœdatam cum duobus fratribus ejus in monasterio recludens; sed imperator, mendacii malitia deprehensa, uxorem suam præcepto Gregorii papæ ad thorum revocavit.

A.D. 832. Bernardus dux coram imperatore se purgavit.

A.D. 833. Filii imperatoris, patre capto et incarcerato, regnum inter se partiuntur.

A.D. 834. Egbertus cum triginta quinque navibus Danicorum piratarum confligens vincitur apud Karrum.

A.D. 835. Ludovicus patrem liberat, et Lotharium bello fugat. Danos cum magna classe in Cornubiam applicantes Egbertus ingenti prœlio fundit.

A.D. 836. Egbertus obiit. Successit Ethelwolfus, qui et Ethulfus; hunc quidam dicunt episcopum Wintoniensem, quidam subdiaconum et de ecclesia captum, papa consentiente, Regem factum.

A.D. 837. Dani crebris irruptionibus Angliam infestant.

A.D. 838. Rabanus in Almannia floret. Wiglafius rex Merciorum obiit; successit Berwulfus.

A.D. 839. Dani passim per Angliam multas cædes agunt.

A.D. 840. Ludovicus imperator obiit: Successit

in imperium Lotharius filius ejus. Herbertus Consul pugnabat contra Danos in Erstware, a quibus ibidem occisus est.

A.D. 841. Litera dominicalis B. Dani prædati sunt Cantiam et Londonias. Natus est sanctus Edmundus postea rex orientalium Anglorum.

A.D. 842. Karolus, et Ludovicus, Lothario ferocissimo bello victo, regni portionem suscipiunt. Pippinus Aquitaniam, Karolus Franciam, Ludovicus vero Germaniam et Saxoniam, Lotharius ipse Romam et Italiam ac Lotharingiam obtinuerunt.

A.D. 843. Adulfus filius Regis in bello a Danis victus est.

A.D. 844. Sergius . . . . . .

A.D. 847. Alstanus episcopus Somerset et dux Domnoniæ Osredus contra Danos pugnantes fuerunt victores apud Predresmunde.

A.D. 848. Rabanus Fuldensis abbas obiit.

A.D. 849. Wistanus filius Wimundi filii Wiglafii regis, a Berfredo Bernulfi regis Merciorum filio cognato suo in vigilia pentecostæ martyrizatur.

A.D. 851. Ingens paganorum exercitus Thamesem fluvium intrantes cum trecentis et quinquaginta navibus Cantuariam et Londonias deprædati sunt; regem Merciorum Bernulfum fugant, sed ab Ethulfo filioque suo Ethelredo bello durissimo fugantur.

A.D. 852. Rex Merciorum Berwulfus obiit: successit Burgredus.

A.D. 853. Leo papa. Ethelwulfus filius Alfredum mittit cum magno apparatu Romam, quem dominus papa, in regem unguens, in filium adoptivum confirmavit. Contra Danos magno dispendio pugnatum est hoc anno in insula de Taneth nominata.

A.D. 854. Dux Cantiæ Alcherus et Huda dux occiduntur.

A.D. 855. Lotharius, convocatis imperii principibus, inter filios suos tres regnum suum partitur. Ludovico Italiam, quem et imperatorem nominat, Lothario Lotharingiam, Karolo Hessorum provinciam et Galliam Belgicam dedit, et statim Prunam monasterium ingressus, cito obiit. Dani in insula Schepeie hiemabant. Ethelwulfus decimas primus Anglorum Deo dedit.

A.D. 857. Ethelwulfus rex obiit: Ethelbaldus successit.

A.D. 858. Ethelbaldus et Ethelbertus fratres regnum inter se partiuntur.

A.D. 859. Sanctus Edmundus orientalium Anglorum suscepit regnum.

A.D. 861. Ethelbaldus rex obiit: cui successit Ethelbertus frater suus; qui etiam post obitum patrui sui Athelstani regnum Cantiæ acceperat.

A.D. 864. Sanctus Swithunus obiit. Sanctus Nicolaus papa Lotharium imperatorem uxorem propter adulterium repudiare molientem coegit legitimum servare conjugium. Pagani in Taneth hiemabant, pacto fœdere cum Cantuaricis, sed ficto.

A.D. 866. Ethelbertus rex obiit: successit Ethelredus frater ejus. Erant his temporibus gravissimæ afflictiones, paganis undique irrumpentibus, qui Northumbriam invadentes, Eboracum occupant, Estangliam depopulantur, Merciam intrant subjugantes, apud Nothingham hiemabant.

A.D. 867. Osbertus et Ella reges Northanhumbrorum occiduntur.

A.D. 868. Burgredus rex Merciorum per Danos expulsus est, ut apud Nothingham hiemarent.

A.D. 869. Exercitus paganorum, Mercia relicta, Eboracum repetebat, ibidem hiematurus.

A.D. 870. Pagani Eboracum relinquentes, in

Lindesay navigio applicant, vi patriam depopulantes, etiam monasterium de Bardney, monachis omnibus absque ulla misericordia interfectis, ignibus tradiderunt; pertranseuntesque in Kesteven, omnia conterunt, perimunt, et incendunt. Contra quos quum comes Algarus dictus junior colligeret exercitum, contraxit universam juventutem Hoylandiæ, ipse duoque milites senescalli sui Wibertus et Lefricus (de quorum nominibus, adhuc villis, in quibus manserant, nomina retinentibus, senes et rustici relicti vocabula dederant, scilicet Wiberton, id est, villam Wiberti, et Lefricton, id est, villam Lefrici, appellantes) una cum cohorte Croylandensis monasterii, videlicet, ducentis bellatoribus robustissimis, eo quod maxima pars illorum de fugitivis fuerat (quibus præfuit frater Tolius, monachus laicus ejusdem monasterii, miles ante suam conversionem per totam Merciam in armorum exercitio nominatissimus; sed tunc amore cœlestis patriæ, relicto sæculo, spirituali militiæ apud Croyland mancipatus) contrahebat etiam secum de Depyng, Langtoft, et Baston, circa trecentos viros fortes et aptos ad bellum. Insuper Morcardum dominum cum familia sua, quæ fortissima fuit et numerosa, occurrenteque vicedomino Lincolniæ nomine Osgoto, veterano ac validissimo bellatore, cum cuneo Lincolniensi, numero quingenti, omnes collecti in Kesteven, in festo sancti Mauritii martyris, bellum cum paganis commiserunt; et largiente Domino victoriam, occisis tribus regibus cum ingenti multitudine paganorum, Christiani cædentes barbaros usque ad portas tentoriorum suorum persequebantur; ubi quum acerrime restiterunt, nox bellum dirimit, et invictissimus comes suum exercitum revocavit.

Venerunt in ipsa nocte in castra paganorum omnes

cæteri reges de patria, qui dividentes inter se provinciam ad deprædandum processerant, scilicet, Godron, Baseg, Oskitell, Halfdene, et Hamond; et totidem comites, scilicet, Frena, Unguar, Ubba, et uterque Sidrok, senior et junior, cum suis exercitibus, et præda magna nimis, mulierumque ac parvulorum multitudine infinita; quorum adventu cognito, pars magna Christianorum timore perterrita, noctanter diffugit, et remanserunt cum prædicto comite ac ducibus suis de octo millibus virorum vix duo millia; cum quibus summo diluculo, auditis divinis officiis, et sumpto sacro viatico, omnes ad moriendum pro Christi fide, patriæque suæ defensione paratissimi, in campum contra barbaros processerunt. Et videns validissimus comes suum exercitum nimis imminutum, statuit iterum fratrem Tolium cum suis quingentis viris, eo quod fortissimi fuerant, in dextro cornu, assignans ei alam etiam fortissimam, illustrem militem Morcardum de Brunne, cum omnibus qui ejus vexillum sequebantur: inclytum vero vicedominum Lincolniæ Osgotum cum suis quingentis in cornu sinistro posuit, donans ei alam strenuam, scilicet, militem Hardingum de Rehalle cum omnibus Stanfordiensibus, eo quod omnes juvenes erant, et nimium bellicosi. Ipseque cum suis senescallis in acie media versabatur, utroque cornu, cum necesse fuerit, affuturus. Dani vero pro cæde suorum exeunt magis efferati, summo mane sepelientes tres reges suos in villa, quæ antea Laundon vocabatur, nunc vero pro trium regum Danorum sepultura, Threkingham nuncupatur, scilicet quatuor reges et octo comites; nam duo reges, et quatuor comites castra sua, et captivos suos conservabant. Porro Christiani pro paucitate sua in unum cuneum conglobati, contra sagittariorum impetum durissimam testudinem cly-

peorum, et contra violentiam equitum densissimam aciem lancearum, omnes optime instructi a ducibus suis, tota die statione immobili prætendebant. Quumque sic invicti usque ad vesperam perdurassent, et adversariorum sagittarii tela sua in vacuum perdidissent, equitesque jam longo labore lassati, deficere inciperent, barbari ex condicto fugam fingentes, campum relinquere cœperunt; quod videntes Christiani, ducibus suis invitis, ac multum dissuadentibus, aciem suam dissolvunt, et persequendo paganos dispersi per planitiem, sine ordine ducumque custodia, dividuntur; revertentes autem barbari, tanquam leones in paucas oviculas pro libito debacchantur. Strenuissimus comes Algarus, præclarissimique milites prædicti, et frater Tolius, in quodam campi tumulo cætera planitie aliquantulum altiore in orbem conserti, barbaros arietantes diutissime sustinebant. Quumque præfatus comes illustrissimus, et in perpetuum nominandus Algarus, prætactique duces robustissimi, omnes robustos sui exercitus cecidisse cernerent, in confertissimum cumulum corporum Christianorum simul erumpentes, ibique pro viribus, quicunque accessisset, suum sanguinem vindicantes, tandem innumeris confossi vulneribus super fratrum suorum cadavera corruerunt. Pauci juvenes de Sutton et de Gedney, projectis armis, in vicinam sylvam vix evadentes, proxima nocte sequenti Croyland ingressi, stragem Christianorum, et fratris Tolii, totiusque cohortis suæ internecionem, dum abbas Theodorus, et conventus suus suas vigilias matutinas persolverent, lugubri ac lacrymabili ejulatu ad ostium ecclesiæ nunciabant.

Cunctis itaque de nuncio confusis, abbas retentis secum senioribus monachis et paucis infantibus (forsitan illorum imbecillitas ad pietatem barbaros inclinaret) non recolens illud poeticum,

Nulla fides pietasque viris, qui castra sequuntur: Omnes fortiores et adolescentiores, assumptis secum sacris reliquiis monasterii, aliis etiam jocalibus, cartis et munimentis, &c. Barbari eandem indignati, quod speratos thesauros non invenissent, universa sanctorum corpora de tumulis effractis miserabiliter contracta, immisso igne, die tertio, more suo, cum ecclesia et omnibus monasterii officinis et ædificiis, septimo Kalendarum Octobris funestissimi combusserunt.

Quarto die tandem, cum animalium et jumentorum innumeris gregibus, versus Medeshamstede transmigrabant, ubi patriam collectam infra monasterium, portasque obseratas offendentes, sagittariis ac machinis undique muros aggrediuntur. Secundo assultu paganis irrumpentibus, Lubba frater Hubbæ comitis jactu lapidis graviter læsus corruit in ipso introitu, et manibus satellitum suorum portatus in tentorium fratris sui, etiam de vita desperatus est. Unde Hubba supra modum ira æstuans, et maxime in monachos efferatus, omnes sanctæ religionis schemate vestitos manu sua interfecit; cæteri in cæteros grassabantur; nemo de toto monasterio salvatus est; tam venerabilis pater abbas Hedda senex valde, quam monachi sui universi cum omnibus [compatriotis occiduntur]. Monitus est tunc frater Turgarus per Sidrok comitem dominum suum, ne in aliquo loco unquam Hubbæ comiti obviaret. Altaria omnia suffossa, monumenta universa confracta, sanctorum librorum ingens bibliotheca combusta, cartarum monasticarum immensa copia discerpta, sanctarum virginum Kyneburgæ, Kyneswitæ ac Tilbæ pretiosa pignora pedibus conculcata, muri funditus eversi, ipsa ecclesia cum omnibus cæteris ædificiis concremata, per totam quindenam sequentem jugi incendio conflagrabat.

Porro quarto die cum prædis innumeris de tota patria congestis, exercitus congregatus versus Huntingdoniam procedebat: quumque duo comites Sidrok senior et junior in transitu fluviorum ad tutandam caudam totius exercitus semper ultimi proficiscerentur, totusque exercitus eorum fluvium de Neene salvus pertransisset; ipsi tandem transeuntes, in gurgite fluvii ad lævam pontis lapidei profundissimo duos currus immensis opibus, et varia supellectili onustos, cum omnibus jumentis demersis, et antequam extrahi poterant, enecatis, subito infortunio perdiderunt: occupata itaque tota familia junioris Sidrok ad extrahendum dictos currus, ut in alia plaustra et vehicula prædas contentas plures solliciti transmutarent, frater Turgarus per fugam elapsus in proxima parietina, perque totam noctem ambulans, summo diluculo Croyland ingressus est. Invenit ergo fratres suos commonachos de Ankarig pridie redisse, et ad extinguendum ignes adhuc in multis monasterii locis durantes fortissime insudare: quem quum sanum et incolumem cernerent, aliqualiter confortati; sed audientes ab eodem, quibus in locis tam abbas eorum, quam cæteri confratres et seniores eorum occisi jacebant, et quomodo omnia senctorum sepulchra, et fundamenta, sacraque volumina cum corporibus sanctorum confracta fuerant et combusta, inestimabili dolore omnes contristati sunt; planctusque et ploratus diutissime factus est. Tandem lacrymis satiati, ad extinguendum incendia revertuntur: egerentes vero ruinam tecti ecclesiæ suæ, circa magnum altare corpus venerabilis patris Theodori abbatis reperierunt; eruderato ergo monasterio toto cum longo maximoque labore, et de cineribus aliisque immunditiis juxta possibilitatem temporis expurgato, de inter eos pastore eligendo invicem colloquuntur;

celebrataque electione, venerabilis pater Godricus omnium consensu, licet invitus et multum renitens, abbas tandem est effectus: ad quem veniens venerabilis senex prior de Ankarig Toretus, ac ejus subprior dominus Tisa, ambo anachoritæ sanctissimi devotissime supplicabant, quatenus assumptis secum fratribus quibusdam dignaretur Medeshamstede adire, et abbatis sui et aliorum confratrum suorum corpora, feris avibusque adhuc obnoxia et insepulta, Christianæ sepulturæ caritatis intuitu commendare. Obtemperans itaque precibus illorum venerabilis abbas Godricus, cum multis fratribus, inter quos frater Turgarus aderat, occurrentibus eis ibidem omnibus fratribus de Ankarig, Medeshamstede adiit: et multo sudore omnia monachorum dicti monasterii corpora comperta, numero octoginta quatuor, in medio cœmeterio dicti monasterii, contra frontem ecclesiæ quondam orientalem, scilicet, in uno latissimo tumulo ad hoc aptato, in festo sanctæ Ceciliæ virginis sepelivit; ponens etiam super corpus abbatis, in medio filiorum suorum quiescentis, petram pyramidalem tres pedes in altitudine, et tres in longitudine, et unum in latitudine continentem, insculptasque imagines abbatis, ac monachorum suorum circumstantium gestantem; quam in memoriam monasterii destructi Medeshamstede deinceps omnes vocari consenserunt; et omni anno, quamdiu vixit dictus abbas Godricus semel locum visitans, superque petram suum tentorium figens, pro animabus ibidem sepultorum missas per biduum devotione continuo celebravit. Jacebat in regia via per medium dicti cemeterii, habens dictam petram ascendentibus de prædicto ponte lapideo versus Hoyland ad dextram, et crucem lapideam similiter imagine Salvatoris insculptam, quam prædictus abbas Godricus tunc ibi-

dem posuit, ad sinistram; ut transeuntes viatores, memores sanctissimi monasterii, pro animabus fidelium in ipso cemeterio quiescentium preces Domino solverent, et a maleficiis ac latrociniis in sancti monasterii parietinis nullo modo patrandis, saltem pro Christi reverentia continerent.

Tunc etiam dominus Toretus prior de Ankarig per fratrem Turgarum edoctus, quomodo et in quo angulo ecclesiæ sanctissima pignora beatarum virginum Kyneburgæ, &c. per paganos projecta et conculcata, sed per prædictum fratrem Turgarum, prout potuit, reverenter recollecta fuerant, et imposita, de communi via, prædictas reliquias secum assumpsit, et cum fratribus suis ad Ankarig rediens, honorificentius quam potuit, in suo oratorio collocavit. Pagani vero de Medeshamstede exeuntes, ac deprædantes provincias usque ad Cantabrigiam, monasterium sanctimonialium celeberrimum in Eliensi insula situatum, omnibus inventis in eo tam virginibus quam viris crudeliter interemptis, catallis ac immensis divitiis, de tota patria pro loci securitate allatis, sed per barbaros tunc direptis, ignibus ultimo tradiderunt; et transeuntes in Eastangliam, &c. regem ejusdem provinciæ sanctissimum Edmundum captum per eosdem ad quendam stipitem alligatum, tanquam signum ad sagittam, telis suis et sagittis aggressi, horrida crudelitate pro fide Christi et patriæ suæ defensione decollantes, martyrizaverunt. Sic tota Estanglia ab eis obtenta et occupata, ibidem per totam hiemem residebant, &c.

A.D. 871. Dani Westsaxoniam petentes, cum rege Ethelredo, et fratre suo Alfredo varia fortuna prœlia gravissima gesserunt; in quibus cæsis regibus eorum Baseg, Oskitell, et comitibus multis, viz. utroque Sidrok, seniore et juniore, Frena comite, Osbern

et Harrald, cum maxima multitudine paganorum, Christiani victoriam sunt adepti. Goredus autem rex Merciorum hoc intermedio cum Britonibus occupatur, qui cum maxima multitudine occidentalem partem regni sui Merciæ inquietabant, audiensque Danos plagam ejus orientalem plaga miserabili percussisse, venit Londonias, et contracto maximo exercitu, pertransiens per regni sui pagos orientales, suo fisco totam Heliensem insulam applicavit: procedens etiam in patriam Girviorum, omnes terras dicto monasterio de Medeshamstede pertinentes in manum suam cepit; scilicet, quicquid inter Stanford, Huntingdon, et Wisebek dicto monasterio quondam pertinuerit; remotiores vero terras sparsim per patrias jacentes stipendiariis militibus exercitus sui dedit. Idem fecit de terris S. Pege de Pegekyrk; quasdam sibi retinuit, quasdam militibus donavit: idem fecit de terris sancti Guthlaci de Croyland; quasdam dedit, quasdam confiscavit, nil præter insulam et . . . mariscos monachis reliquit.

A.D. 872. Alfredus quartus et minimus Athelwulfi filius, post Ethelredum fratrem suum, qui quinque annis regnaverat, successit; hic est Alfredus, qui quondam Romam cum patre adiens, a papa Leone inunctus erat per sanctissimam prophetiam aliquando regnaturus: postea coronatus, sapientiæ suæ tanta reliquit monumenta, quod omnium virtutum sacrarium, insuper artium liberalium reconditorium unice prædicetur, qui licet bello paganorum et variis propriæ carnis infirmitatibus assidue vexaretur, animo tamen semper potioribus inhiabat. Sanctum namque Grimbaldum aliosque literatissimos doctores virosque sanctissimos de Francia sibi ascivit; plures etiam de Mercia, et de Scotia, ac Hibernia, quoscunque scientia sacrarum literarum pollere novit, in

regnum suum alliciens, honoribus ampliavit: inter quos et Werefridus, quem Wicciorum ecclesiæ præfecerat, dialogum Gregorii in linguam Saxonicam transtulit, talium ergo virorum doctrina et collatione creberrima indies in sapientia crescebat, in tantum ut in brevi omnium librorum sacrarum scripturarum notitiam haberet, et nonnullos in suum Saxonicum transferret: insuper omnium hostium triumphator Danos omnes sub jugum semper haberet. Ipse primus terram in provincias et comitatus, comitatus vero in centurias, quas nunc hundredas dicimus; et in decurias, quas nunc tithingas vel thrithingas vocamus, distribuebat: omnis etiam diei naturalis [spatium] dividebat in tria octonaria juxta mensuram et metam cujusdam cerei jugiter in capella sua coram sanctorum reliquiis ardentis, et dicta tria octonaria designantis; in quorum primo, videlicet a summo mane usque ad plenam sextam diei, divino servitio vacabat; in secundo octonario consiliis ac negotiis regni sui intendebat; in tertio vero corporis sui necessitatibus indulgebat. Familiam suam etiam in tres turmas dividens, post unum mensem quamlibet ad sua dimittebat, et alia turma succedebat regis ministerio per mensem servitura.

A.D. 873. Warmacia fulmine comburitur.

A.D. 874. Ludovicus imperator [obiit]. Carolus senior, filius Ludovici, Romam adiens, donariis abundantissimis ex rege factus imperator est.

A.D. 875. Pagani, tota Mercia sibi subjecta, se diviserunt: pars sequuta est Halfdrum in Northumbriam, eam subjicientes; pars reliqua cum tribus regibus apud Cantabrigiam hiemarunt.

A.D. 876. Halfdene [rex] suis et sibi Northumbriam partiens ill[am] incolere cœpit. Rollo cum suis Normanniam penetravit.

A.D. 877. Pagani, centum et viginti navibus tempestate demersis, apud Exoniam resederunt.

A.D. 878. Alfredus rex paganos miraculose superat; ut datis ad libitum obsidibus, aliqui terram abjurarent, quidam baptizarentur.

A.D. 879. Pagani Cirencestriam adeunt: exercitus eorum ingens de partibus transmarinis, flumen Thamense intrans se eis jungit.

A.D. 880. Pagani Estangliam adeuntes, eam inhabitare cœperunt; reliqui Franciam navigant, et de pedestribus omnes equites fuerunt.

A.D. 881. Karlomannus rex Bavariæ, pater Arnulfi, imperator obiit; regnum ejus frater occupans Ludovicus, Karolo Carinthiam concedit.

A.D. 882. Karolus totam Italiam et Longobardiam sibi subjiciens, Romam venit, et a papa Johanne ac senatu favorabiliter receptus, imperator unctus est.

A.D. 883. Ludovicus frater imperatoris obiit.

A.D. 884. Ludovicus filius Balbi obiit. Martinus papa partem dominicæ crucis Alfredo regi cum aliis muneribus misit.

A.D. 885. Agapetus papa. Pagani, relicta Francia, Angliam petunt; sed urgente Alfredo in Franciam revertuntur.

A.D. 886. Paganis Franciam per Sequanam et Ligerim magno numero ascendentibus, multa corpora sanctorum de suis sedibus translata sunt.

A.D. 887. Karolo propter morbum regno expulso Arnulfus succedit. Alfredus Londonias restaurat, et leges condit.

A.D. 888. Karolus imperator obiit.

A.D. 889. Ethelredus Dorobernensis archiepiscopus obiit, successit Plegmundus.

A.D. 890. Litera dominicalis D.

A.D. 891. Normanni Warmaciæ episcopum occidunt. Johannes Scotus monachus Malmesberii obiit, confossus, ut dicitur, graphiis puerorum, quorum magister erat.

A.D. 892. Arnulfus Normannos fugat a finibus suis.

A.D. 893. Arnulfus Longobardiam intrat. Normanni, Francia relicta, Cantiam Duce Hasten veniunt, et apud Medelton munitionem sibi construunt.

A.D. 894. Alfredus rex cum Danis fortissime confligens, vincit, et de terra expellit.

A.D. 895. Wido, qui Karolo mortuo Berengarium de Italia expellens se dixerat imperatorem, obiit: successit Lambertus filius ejus. Pagani iterum Cantiam repetunt.

A.D. 896. Lambertus, qui se coronari in imperatorem fecerat, obiit: successit Arnulfus, qui, Italia subjugata, a papa coronatur.

A.D. 897. Pagani iterum ab Anglia fugati Sequanam adeunt.

A.D. 898. Rollo cum suis Carnotum obsidens, sanctæ Dei genitricis virtute, vix evasit. Stephanus . . . .

A.D. 899. Arnulfus imperator comestus a pediculis obiit: successit Ludovicus filius ejus. Hungari Italiam vastant.

A.D. 900. Plurimi episcopi et primates Angliæ obierunt.

A.D. 901. Alfredus rex obiit; successit filius ejus Edwardus cognomento senior: hic literis patre inferior, sed gloria militari multum superior fuit.

A.D. 902. Contra regem Edwardum Clito Ethelwoldus patruelis ejusdem, quibusdam urbibus invasis, primo manum levavit, sed cito corruit.

A.D. 903. Multæ altercationes factæ sunt, et mu-

tationes his temporibus in ecclesia Romana, inter successores ejus. Sanctus Grimbaldus obiit.

A.D. 904. Clito Ethelwoldus ab Edwardo fugatus cum classe Danorum in Angliam redit.

A.D. 905. Commisso gravi prœlio, Clito Ethelwoldus cum Danorum rege Edbricco a rege Edwardo occiditur. Berengarius Italia potitur, Ludovico exoculato.

A.D. 906. Cometa visus est. Christoforus papa. Pagani de Estanglia et Northumbria se regi Edwardo sponte submiserunt.

A.D. 909. Prævalentibus contra Persas Ægyptiis sub ditione Ægyptii Caliphæ Jerosolyma devenit, destructaque est ecclesia a Constantino ædificata.

A.D. 911. Plegmundus archiepiscopus uno die in Cantuariensi civitate septem episcopos ordinavit, vacantibus undecim sedibus episcopalibus multo tempore.

A.D. 912. Edredo duce Merciorum defuncto, uxor ejus Elfleda, soror regis, Merciam egregie regens, auxilio fratri fuit: hæc transtulit ossa sancti Oswaldi a Bardeney ad Gloucestriam, ut dicitur.

A.D. 913. Hungari Almanniam vastant.

A.D. 915. Frequentes et duræ pugnæ contra paganos ab Edwardo et Elfleda geruntur, rege semper prævalente, et urbes dirutas reædificante.

A.D. 916. Robertus Rollo duxerat in uxorem filiam regis Franciæ, habuitque cum illa ducatum Normanniæ; quâ defunctâ sine liberis, duxit Popam filiam comitis Sylvanectensis, quæ peperit ei Willielmum.

A.D. 917. Robertus Rollo, primus Dux Normanniæ, obiit: successit Willelmus filius ejus.

A.D. 918. Conradus obiit: successit Henricus primus, imperator Romanus octagesimus nonus.

A.D. 919. Rex Edwardus dedit Edgitham filiam suam Karolo regi Franciæ.

A.D. 920. Danorum rex Reinaldus Edwardo se subjecit.

A.D. 923. Sanguis ex imagine, quam Judæi crucifixerunt Londoniæ, effluxit.

A.D. 924. Edwardus rex obiit: successit filius ejus Athelstanus. Hungari Almanniam et Franciam vastant. Wulfhelmus archiepiscopus Dorobernensis.

A.D. 926. Rex Athelstanus, sorore sua Sictrico regi Northanhumbrorum data, eum in ditionem cum omnibus Pictorum, Scotorum, et Britonum regibus accepit.

A.D. 931. Rex Athelstanus omnium ore laudatur; felicem se credebat quisquis regum exterorum ei affinitate vel fœdere sociari posset.

A.D. 932. Henricus imperator Bulgares perimit.

A.D. 936. Henricus imperator obiit: successit Otho primus.

A.D. 937. Analafus, fretus auxilio Constantini regis Scotorum, regi Athelstano insurgens, sæpe cum suis contunditur et confunditur.

A.D. 938. Athelstanus rex sanctum Johannem Beverlacensem prædiis et privilegiis ditat. Otho imperator Hungariam et Bavariam vastat.

A.D. 939. Otho imperator Lotharingiam intrat. Odo archiepiscopus Dorobernensis electus, diu reluctatus est, eo quod habitum monachicum non haberet; tandem ad Floriacum pergens habituque suscepto, archiepiscopus factus est.

A.D. 940. Athelstanus rex obiit: successit Edmundus frater ejus.

A.D. 941. Analafus contra Edmundum se erigit.

A.D. 942. Sanctus Dunstanus ab Edmundo rege effectus est abbas Glastoniæ. Willelmus filius Rol-

lonis dux Normanniæ occiditur: successit Ricardus filius ejus Senior dictus.

A.D. 943. Edmundus Analafum a fonte sacro suscepit, et munere regio donavit. Reinaldum Northanhumbrorum regem in confirmatione tenuit, et in filium adoptavit, pace facta inter eos omnes.

A.D. 946. Edmundus rex occiditur: successit Edredus frater ejus ab Odone archiepiscopo Dorobernensi inunctus apud Kingeston.

A.D. 947. Edredus rex Northanhumbros et Scotos sibi, sicut prædecessores sui, subjugavit.

A.D. 948. Edredus rex, Turketuro clerico Londoniensi instigante, restauravit monasterium Croylandiæ, qui monachum se faciens, ibidem per regem in abbatem est promotus.

A.D. 949. Wulstanus archiepiscopus Eboracensis a rege Edredo incarceratur, sed accepto fidelitatis sacramento dimittitur.

A.D. 950. Northumbri Yrcum sibi regem creantes, Edredo rebellant; sed ab eo graviter afflicti, abjecto Yrco, muneribus et obsidibus satisfecerunt.

A.D. 951. Terræ motus magnus per Galliam et Germaniam.

A.D. 952. Maguncia ab Othone obsidetur.

A.D. 953. Willelmus filius Othonis Magontiæ episcopatur.

A.D. 955. Edredus Rex obiit: successit Edwius senior, filius Edmundi quondam regis, juvenis petulans et a patribus suis degenerans: statim post promotionem suam monasteria diripuit: Sanctum Dunstanum in exilium misit, insurgentibusque in eum tempestatibus, majore parte regni mutilatus est, et tota Mercia Edgaro donatur.

A.D. 956. Edgarus junior frater super Merciam rex est factus.

A.D. 957. Odo archiepiscopus obiit: eligitur Elfsius episcopus Wintoniensis.

A.D. 958. Quum Elfsius electus Dorobernensis penes Romam pro pallio pergeret, in Alpibus frigore periit. Sanctus Dunstanus ab exilio per Edgarum revocatur.

A.D. 959. Edwius rex obiit: successit Edgarus frater in integrum regnum. Brithelmus Wintoniensis episcopus et electus Dorobernensis repellitur, et Dunstanus archiepiscopus consecratur.

A.D. 960. Sanctus Dunstanus pallium a Roma obtinuit. Sanctus Oswaldus ad Wigorniensem cathedram promotus est. Lefsius Legerensem et Dorcastrensem diœcesim conjunxit.

A.D. 961. Sanctus Athelwoldus factus est episcopus Wintoniensis: hic clericos a veteri monasterio expulit, et monachos Wintoniæ introduxit: hic, rege Edgaro adjuvante, multa monasteria per paganos destructa, ut Burgense, Heliense, Abingdonense restauravit, Thorney de novo et alia multa construxit. Johannes papa deponitur: successit Benedictus V cui post duos menses Leo VIII. Hic investituras ecclesiarum imperatoribus confirmavit.

A.D. 962. Leo papa obiit: successit Johannes XIII.

A.D. 963. Otho primus in imperatorem a Johanne papa inungitur.

A.D. 964. Rex Edgarus duxit uxorem Estrildam filiam Orgari.

A.D. 965. Parthenopolis construitur.

A.D. 966. Hugo Capeth rex Francorum.

A.D. 968. Otho filius Othonis Romæ a Johanne papa cum patre suo in imperatorem coronatur.

A.D. 969. Rex Edgarus præcepit sanctis episcopis Dunstano Dorobernensi, Oswaldo Wigorniensi, et

Athelwoldo Wintoniensi, ut ejectis clericis de majoribus ecclesiis, monachos in eis pro clericis collocarent; unde de Wigornia Oswaldus clericos ejecit.

A.D. 970. Sanctus Athelwoldus episcopus Wintoniensis transtulit de cœmeterio in ecclesiam reliquias sancti Swithuni prædecessoris sui, ac ante altare sancti Petri honorifice collocavit. Monasterium etiam de Medeshamstede restaurare cœpit, et Burgum sancti Petri appellavit, anno desolationis suæ æqualiter centesimo.

A.D. 971. Edmundus filius Edgari regis obiit. Benedictus papa obiit: successit Conus papa, cui post sex menses obeunti successit Bonifacius VII.

A.D. 972. Sanctus Oswaldus Wigorniensis episcopus factus est archiepiscopus Eboracensis. Hic monasterium Ramesiense fundavit, auxilio fultus nobilis Ducis Merciæ Aldewini.

A.D. 973. Edgarus rex ab archiepiscopis Dunstano et Oswaldo, cæterisque suffraganeis eorum, solemniter apud Atemam dic Pentecostes consecratur. Otho imperator obiit: successit Otho II filius ejus.

A.D. 974. Terræ motus magnus per totam Angliam.

A.D. 975. Rex Edgarus obiit, non minus memorabilis Anglis quam Karolus Francis, Cyrus Persis, vel Romulus Romanis: quadraginta et quatuor monasteria fertur fundasse, vel saltem restaurasse. Postquam cuncta regaliter consummavit, per totam Angliam multa bona opera faciens, anno ætatis suæ trigesimo secundo, octavo idus Julii, ex hac vita transivit; filiumque Edwardum postea martyrem et regni et morum reliquit hæredem. Corpus illius Glastoniam delatum, regio more tumulatum est. Hic dum viveret tria millia et sexcentas naves robustas sibi congregaverat, quibus insulam totam omni

æstate circumnavigare consueverat, ad defensionem regni sui contra exteros, et præcipue contra Danicos piratas, qui totum occidentem diu inquietaverant. Hyeme et vere infra regnum suum usquequaque per omnes provincias Anglorum transire, et quomodo legum jura, et suorum statuta decretorum a principibus observarentur, ne pauperes a potentibus præjudicium passi opprimerentur, diligenter solebat investigare. Cujus obitu totius regni perturbatus est status, et post tempus lætitiæ, quod illius annis vigebat, tribulatio cœpit adesse; orta namque dissensione de monachis et monasteriis ejiciendis, et rege eligendo, tandem agentibus sanctis episcopis Dunstano, Oswaldo, Athelwoldo, et aliis, monachi sedes suas constanter tenuerunt, et Edwardus, ut pater jusserat, in regem consecratur. Tempora ista plenius invenies in vitis sanctorum contemporaneorum, et etiam in chronicis magistri Willelmi Malmesburiensis, monachi, et Henrici archidiaconi Huntingdoniensis, et in libro sancti Alredi abbatis, qui intitulatur Epitaphium regum Scotorum. Cometa apparuit.

A.D. 976. Fames valida Angliam invasit. Obiit Hugo rex Franciæ: successit Robertus.

A.D. 977. Congregata synodo generali apud Kalne, solarium ubi convenerant ruit, nullusque evasit immunis præter sanctum Dunstanum; cæteri mortui, vel ruina contriti, vix evaserunt. Nodcarus abbas claruit.

A.D. 978. Rex Edwardus dolo novercæ suæ Estrildæ apud Cornisgate occiditur, et apud Weram non regio more tumulatur: cui successit frater ejus Ethelredus, puer decem annorum, post paschalem festivitatem, die dominica, decimo octavo kalendarum Maii, et a sanctis archiepiscopis Dunstano et Oswaldo,

et aliis decem episcopis, apud Kingeston in regem consecratus, triginta et octo annis in multis calamitatibus regnavit. Pro fratris sui nece, quem mater ejus peremerat, prædixit ei beatus Dunstanus prophetico spiritu plenus, easdem calamitates sibi futuras, his verbis: "Quoniam, inquit, aspirasti ad regnum per mortem fratris tui, quem occidit ignominiosa mater tua, propterea audi verbum Domini: hæc dicit Dominus: non deficiet gladius de domo tua sæviens in te omnibus diebus vitæ tuæ, interficiens de semine tuo, usque regnum transferatur in regnum alienum, cujus ritum et linguam gens tua non novit: nec expiabitur peccatum tuum nisi longa vindicta; nec peccatum matris tuæ et virorum, qui interfuerunt consilio nequam." Nec unum verbum cecidit in terram, quin omnia postea completa essent. Nubes sanguinea, nunc ignea, per totam Angliam media nocte visa, circa auroram disparuit, quam Angli lingua sua Blodgite dixerunt.

A.D. 979. Estrilda quondam regina, sancti Edwardi interfectrix, duo monasteria, id est, Warewell et Ambresbury, causa pœnitentiæ construxit. Dux etiam Merciorum Wulferus cum multitudine populi ad Weram venientes, sancti Edwardi regis et martyris corpus de tumulo levari fecit, ubi multa miracula facta sunt; quod quum esset nudatum, sanum atque incolume ab omni contagione et clade repertum est: lotum deinde, novis vestimentis indutum, ad Schaftisbury est delatum, et honorifice tumulatum. Obiit papa Johannes XII cui successit Benedictus VI.

A.D. 980. Dani et Norwegienses Angliam undique conturbant. Southampton a Danicis piratis devastatur; nec multo post insulam Tanet Dani depopulantur: quo etiam anno provincia circa civi-

tatem Legionum a Norwegis tota diripitur. Obiit Benedictus papa: successit Johannes XIV.

A.D. 981. Sancti Petroci monasterium in Cornubia a Danicis piratis devastatum est; et in Domnonia frequenter prædas agebant. Obiit Johannes papa, successit alter Johannes XV cui post menses quatuor Johannes XVI.

A.D. 982. Ad provincias Dorsetiæ et Somersetiæ piratæ applicantes debacchantur. Civitas Londoniæ igne cremata est. Obiit papa Johannes XVI; cui successit Bonifacius VII; cui eodem anno mortuo successit Benedictus VII. Otho imperator Saracenos Græciam devastantes vicit.

A.D. 983. Dux Merciorum Elferus, propinquus regis Edgari, obiit, ducatumque ejus Alfricus filius ejus suscepit.

A.D. 984. Sanctus Athelwoldus Wintoniensis episcopus, qui monasterium Burgi restauravit, kalendis Augusti migravit ad Dominum: cui successit sanctus Elfegus abbas Bathoniensis. Otho II obiit, cui successit Otho filius ejus, tertius, imperator nonagesimus secundus.

A.D. 985. Ethelredus urbem Roffensem obsidet; et quia pecunia potius quam precibus sancti Dunstani, obsidionem solvit, graviter increpatus, cladem magnam et regni perturbationem sibi imminere audit, iratusque terras sancti Andreæ apostoli, patroni ecclesiæ Roffensis, devastavit.

A.D. 986. Alfricus dux Merciorum, filius Elferi ducis, Anglia expellitur.

A.D. 987. Duæ pestes mortiferæ, Anglis antea ignotæ, Angliam invadunt: febris quædam, et morbus, quem Scitam dicunt.

A.D. 988. Sanctus Dunstanus obiit: successit Athelgarus Cicestrensis episcopus.

A.D. 989. Sanctus Herbertus Coloniensis archiepiscopus claruit.

A.D. 990. Athelgaro Cantuariensi archiepiscopo successit Siricius Wintoniensis episcopus; hic pro clericis Cantuariam monachos induxit.

A.D. 991. Gippiswicum Dani depopulati sunt, quorum duces fuerunt Justinus et Guthmundus; quibus datum est tributum decem millium librarum. Prius tamen inter illos ingens bellum erat, in quo strenuus dux Estanglorum Brithmarus cum infinita multitudine utrinque occisa cecidit, Danique victores recesserunt, et dato prædicto tributo, a rapinis et incendiis aliquantulum feriatum est. Procurante papa Johanne XVI inter Ethelredum regem et Ricardum ducem Normanniæ pax facta est. Monasterium Ramesey a beato Oswaldo ejusdem fundatore dedicatur. Johanni papæ successit Gregorius V.

A.D. 992. Sanctus Oswaldus archiepiscopus Eboracensis secundo kalendarum Martii migravit ad Dominum, cui Aldulfus abbas Burgi successit, et Kenulfus factus est abbas pro eo. Athelwinus etiam dux Merciorum obiit, et apud Ramesey tumulatur. Alfricus profuga Danos contra regem et regnum pro posse provehit.

A.D. 993. Obiit papa Gregorius, cui successit Johannes XVII. Hic vivente Gregorio per consulem intrusus est in papatum. Venerunt duo reges Danorum, Analafus et Swanus, cum navibus quatuor et nonaginta omnia depopulantes, quibus rex tributum sexdecim millium librarum appendit, vocatumque ad se Analafum, et muneribus honoratum, in filium adoptavit in confirmatione episcopali, et pacem impetravit; ille autem, ex promisso ad sua non reversurus, rediit.

A.D. 994. Obiit Ricardus primus dux Normanniæ: successit filius ejus Ricardus II.

A.D. 995. Aldewinus episcopus corpus sancti Cuthberti transtulit de Cestre in Dunelmum.

A.D. 996. Obiit Siricius archiepiscopus; cui successit Alvericus Wintoniensis episcopus.

A.D. 997. Dani, toto regno Angliæ invaso, prædas ad libitum ducunt, victoriis frequentibus insolescunt, aliis ficte resistentibus, aliis in certamine fere semper succumbentibus; in omnibus prœliis et regis ignavia et proditorum frequentia mutuo notabatur, inter quos Alfricus, Edricus, et Godwinus præcipui erant. Tamerstoke monasterium per Danos destruitur.

A.D. 998. Obiit Johannes papa exoculatus per imperatorem; cui successit Sylvester II.

A.D. 1000. Sylvester papa, qui secundum veriores historiographos dictus est antea Gerbertus, qui primus monachus Floriacensis, relicto monasterio suo, liberalibus primo studiis animum adhibuit; deinde Hispaniam adiens, non solum practicas astronomiæ licitas addidicit, sed, ut animi erat nequioris, maleficiis dicitur scientias liberales fœdasse, et dæmoniis hominium fecisse. Rediens enim in Franciam, artium liberalium scholas tenuit, abacum et tabulas astronomiæ in Latinum vertit; tandem per discipulum suum, Robertum filium Hugonis Capeth, tunc regem Francorum, ad Remensem promovebatur archiepiscopatum. Otho vero III imperator, qui et ipse discipulus ejus extiterat, de Remensi ad Ravennensem, et de Ravennensi ad Romanum eum transtulit pontificatum. Quidam maleficiis hoc attribuunt; dicitur enim quod caput fudisset æneum in . . . id est, momento completionis magistri cycli, scilicet omnium planetarum quod in papatu ejus accidit. Secundum

quosdam, sciscitantem de futuris prædictum caput eum certificabat vel affirmative vel negative, unde dicitur audisse se tunc moriturum, quum apud Jerusalem missam celebrasset, et non ante: deceptus ergo nominis æquivocatione, quum in ecclesia quadam Romæ, quæ Jerusalem dicitur, divina celebrasset, graviter infirmatus in Jerusalem se celebrasse comperit, et moriturum cognovit; detestatus tandem diaboli deceptoris famulatum, membra quibus diabolo et hominium et servitium fecerat, præsentibus cardinalibus veritatem confessus, amputari fecit, et foras projici; corpus asserens, non animam, ejus pollutum obsequiis. Willelmus Malmesburiensis scribit hæc in chronica sua de Johanne papa XVI; sed Martino potius credendum est, qui seriatim et plene tam de papis quam de imperatoribus scribens, et cujuslibet genus et corpora ac gesta notans, hunc Sylvestrum secundum dicit.

Dani Normanniam adeunt: rex vero Angliæ Ethelredus terram Cumbrorum fere totam depopulatus est. Inventio sancti Yvonis in territorio Huntingdonensi in villa dicta Slepe. Obiit Robertus rex Francorum, cui successit Henricus. Post Sylvestrum Johannes XVIII, cui successit alter Johannes XIX.

A.D. 1001. Dani de Normannia in Angliam redeuntes omnia conculcant; sed rex periculo præcavens, tributo viginti et quatuor millium librarum eos a se cedere fecit.

A.D. 1002. Imperator Otho III obiit, cui successit Henricus, cujus mira gesta narrantur et in legendis sanctorum, et apud Willelmum Malmesburiensem. Omnes Dani cujuscunque sexus vel ætatis jussu regis uno die per totam Angliam occiduntur; quod postea nefas gravissime punitum est. Hæc occisio facta est in festo sancti Brittii. Rex vero

duxit in uxorem Emmam filiam primi Ricardi ducis Normanniæ, et Elgivam lingua sua eam appellat. Aldulfus autem Eboracensis archiepiscopus reliquias sancti Oswaldi de terra levavit; ipsoque non multo post defuncto, successit Wulstanus abbas.

A.D. 1003. Rex Danorum Suanus civitatem Exoniensem despolians etiam murum confregit; deinde Wintoniensem provinciam destruxit: unde Wiltonienses et Southamptonienses viriliter contra hostes congregantur; sed Alfricus, qui loco ducis tunc Anglis præerat, quum prœlium esset committendum, infirmitate simulata vomere cœpit, et ob hoc cum hostibus dimicare non posse; cujus inertiam et fraudem videns exercitus, a suis inimicis sine pugna divertit mœstissimus; quod videns Suanus, Wiltoniam et Salisbiriam consumpsit, et naves cum præda maxima repetiit. Aldulfus archiepiscopus Eboracensis, quondam abbas Burgi, obiit.

A.D. 1004. Rex Danorum Suanus cum sua classe subito Norwicum aggressus illam incendit: tunc strenuus dux Estanglorum Wulketellus, quia spatium congregandi exercitum non habuit, pacem dato magno tributo cum Danis fecit; quam non multum post Thetfordia concremata violantes, Wulketellum in bellum exacuerunt. Bello inito, multi utrinque cadunt; Dani vero evadentes, durius bellum in Anglia se nunquam habuisse testati sunt.

A.D. 1005. Fames valida fuit per totam Angliam, unde Suanus Daciam repetit, post non multum temporis reversurus. Obiit Johannes papa XIX: successit Sergius IV: hic fuit sanctæ vitæ et castæ conversationis.

A.D. 1006. Alfricus Cantuariensis archiepiscopus obiit: cui successit sanctus Elfegus Wintoniensis episcopus, pro quo in Wintoniensem sedem subro-

gatur Kenulfus abbas Burgi; cui successit Elsius abbas tertius post restaurationem. Iste veniens ad monasterium sancti Florentini de Bonevalle, quum terra illa maxima fame laboraret, totum corpus sancti Florentini, excepto capite, pro centum libris argenti emit, et ad ecclesiam suam, scilicet Burgi sancti Petri, secum apportavit. Dani cum classe Angliam repetunt, duce Suano.

A.D. 1007. Danis tributum triginta et sex millium librarum datur. Edricus etiam, quamvis gener regis, proditor tamen ejus nefandissimus, dux Merciorum est factus.

A.D. 1008. Rex Ethelredus naves per totam Angliam intente fabricari fecit, ut regni sui fines ab exterorum invasione defenderet.

A.D. 1009. Turkillus Danus cum magno exercitu applicuit; sed a Cantuaricis mille libras pro tributo accipit.

A.D. 1010. Dani terram Angliæ vastant et depopulantur ad libitum.

A.D. 1011. Dani Cantuaria capta horrenda relatu perpetrant, non sexui, non ætati, non ordini nec sacrosanctis locis parcentes. Capitur archiepiscopus Elfegus, Roffensis episcopus Godwinus; abbates et abbatissæ, monachi, mulieres, et infantes decimantur, id est, novem occisis, decimus vitæ miseræ reservatur. Dira clades ex digna Dei ultione in Danos illos desævit.

Sanctæ Resurrectionis ecclesia Jerosolymis, imperante Equen, Calipha Ægyptio, cum aliis ecclesiis destruitur. Hoc etiam tempore illud mirabile contigit in Saxonia: nocte natalis Domini, quum presbyter quidam, nomine Robertus, primam missam inchoaret, quindecim juvenes et tres adolescentulæ in cœmeterio choream ducentes presbyterum impedie-

bant; quibus quum sæpius mandaret, ut a stultis cessantes divino offerrent, illique non adquiescerent, iratus ille, "Placeat, inquit, Deo et sancto Magno, ut anno isto non cessetis;" (erat quippe ecclesia sancti Magni martyris:) factumque est ita, per totum annum cantabant et choream ducebant; non sunt attrita vestimenta eorum nec calceamenta, non frigus, non famem, non sitim, non lassitudinem senserunt; primo ad genua, tandem ad cingulum terram terendo in terra demersi sunt. Denique, quum filius presbyteri violenter sororem suam, quæ una erat ex illis, per brachium extrahere vellet, brachium sine sanguinis gutta avulsit, quæ nihilominus cum aliis indefesse circuiens cantabat. Erecta est ergo supra vexatos fabrica propter aeris molestias; tandem finito anno, sanctus Herbertus, Coloniensis archiepiscopus, cum magna devotione absolvit, et ante altare sancti Magni produxit: ubi statim filia presbyteri, cum aliis duobus, defuncta, reliqui tribus diebus et tribus noctibus dormientes, de cætero deformi omnium membrorum tremore se reos prodiderunt; quidam tamen eorum post mortem miraculis feruntur luxisse.

A.D. 1012. Perfidus dux Edricus et omnes primates Angliæ Londoniæ congregati, Danis tributum, scilicet quadraginta et octo millium librarum, persolvebant. Interea die sabbati [Elfego archiepiscopo] a Danis proponitur conditio, ut si vellet vita et libertate potiri, mille libras persolveret; illo nolente, necem ejus usque ad aliud sabbatum protelabant; sed neque tunc consentientem aliquem suorum sive liberorum sive nativorum servientium pro sua redemptione bonis suis spoliare Dani crudeliter occiderunt; corpus vero illius die sequenti Londoniam delatum, ab episcopis Elnotho Lincolniensi et Alfwino Londo-

niensi in ecclesia sancti Pauli honorifice sepultum est, cui successit Livingus, qui et Elstanus dictus est.

A.D. 1013. Suanus cum exercitu innumero Angliam intrans, et inauditis crudelitatibus in illam desæviens, in brevi omnes primates suæ subjecit ditioni. Ethelredus rex vix a navibus ejus elapsus, primo uxorem suam per episcopum Dunelmensem et abbatem Burgi ad Ricardum ducem Normanniæ transtulit, tandem ipse uxorem et filios suos sequutus est.

A.D. 1014. Suanus post innumeras crudelitates urbem sancti Edmundi et possessiones vexare exactionibus cœpit; convicia etiam cum minis ipsi martyri superaddens: unde quum sanus ab omnibus estimaretur; a sancto, ut fertur, Edmundo subito apud Gainesburghiam in aula, circumsedente suo exercitu, occiditur, Danique Cnutum filium ejus regem acclamant. Incolæ autem regem suum unanimiter a Normannia revocant. Ille vero, prætentatis per filium suum Edwardum eorum animis, ipse subsequitur, Cnutum expellens: at ille, obsidibus, qui patri suo ab Anglis dati erant, apud Sandwicum detruncatis, Danemarchiam adit. Adhuc classis Turkilli apud Grenewicum in Tamensi erat; qui quoniam regem Suanum protexerat, tributum ei datum est triginta millium librarum. . Mare littus egreditur, et omnia longius involvit.

A.D. 1015. Cnutus, compositis rebus in Dacia, Angliam adit, urbes occupat, villas depopulatur. Dux perfidus Edricus cum consimilibus ad eum profugit. Edmundus solus, eo quod pater ejus ægrotaret, hostibus resistit; hic regis erat filius ex uxore ignoti nominis ante Emmam genitus, tantæ probitatis, ut Ironside, i. e. Ferreum-latus diceretur.

A.D. 1016. Rex Ethelredus Londoniis obiit. Lon-

donienses cum Westsaxonibus Edmundum in regem elevant: proditor Edricus ad eum, videns ejus virtutem, animo vulpino fugit. Fuerunt inter Edmundum et Cnutum diræ et frequentes congressiones, Edmundo strenue se agente semper: prævaluisset itaque celerrime, nisi ficti et perfidi eum semper in arcto deseruissent, quorum ille Edricus semper signifer et primus erat. Tandem Cnutonem ad singulare certamen provocans, compellentibus suis cum eo regnum partitur, pace inter eos firma tanquam inter fratres constituta. Edmundus eodem anno, corruptis per Edricum cubiculariis, occiditur, per pudenda, ut dicitur, transfixus, quum ventrem purgaret, unde et Cnutus eum lamentasse dicitur. Obiit Benedictus papa, cui successit Johannes XX.

A.D. 1017. Cnutus primus de gente Danorum rex Angliæ constitutus, eam in quatuor toparchias dividit: sibi Westsaxoniam, Turkillo Estsaxoniam, Edrico Merciam, Yrco Northumbriam dimittit. Hic, consilio Edrici, regiæ prosapiæ multos occidit, unde et duos Edmundi filios, Edmundum scilicet et Edwardum, Danorum regi necandos destinavit; qui pueros miseratus elegantes, regi Hungariorum eosdem educandos transmittit; ubi Edmundo defuncto Edwardus Agatham Henrici imperatoris propinquam duxit, ex qua sanctam Margaretam postea reginam Scotorum cum aliis genuit. Cnutus, ad alliciendum animos Anglorum, Emmam Ethelredi regis sibi copulat. Edricus perfidus, quum Cnutoni improperasset, quasi pro beneficiis, quod Ethelredum prodidisset, Edmundum peremisset; ore proprio proditionis reus factus, et mortem et notam proditoris accepit: laqueo enim suffocatus, in Tamensem fluvium projicitur. 'Cnutum fecerunt aliena pericula cautum.'

A.D. 1018. Octoginta et duo millia librarum

Danis ex tota Anglia dantur, ut remunerati ad sua redirent. Cnutus, licet hostiliter regnum accepisset, in regem confirmatus civiliter cœpit Anglos tractare, nec Danum aliquando prætulit Anglo. In proditores Edmundi vindictam plene exsequens, ita ut tres filios Edrici etiam pro patris perfidia perimeret. Corpus sancti Elfegi archiepiscopi et martyris ipse manibus suis de terra levavit, et Cantuariam transtulit. Sancti Edmundi regis et martyris ecclesiam regiis muneribus et possessionibus ampliavit, diversas ecclesias et monasteria per Angliam fundavit.

A.D. 1019. Rex Cnutus Daciam adiens, ibidem per totam hiemem mansit.

A.D. 1020. Rex Cnutus Angliam rediens, magnum concilium apud Circestre in Pascha tenuit. Edmundus factus est episcopus Dunelmensis. Livingo archiepiscopo Cantuariensi defuncto, successit Agelnothus, qui cognominatus est Bonus.

A.D. 1021. Algarus Estanglorum episcopus obiit: successit Athelwinus.

A.D. 1022. Agelnothus archiepiscopus Romam profectus pallium a Benedicto papa recepit.

A.D. 1023. Corpus sancti Elfegi Cantuariensis archiepiscopi et martyris de Londoniis ad Cantuariam est translatum. Obiit Wulstanus Eboracensis archiepiscopus, cui successit Alfricus Wintoniensis præpositus. Eclipsis solis.

A.D. 1024. Henricus imperator obiit, cui successit Conradus Romanorum nonagesimus quartus. Agelnothus archiepiscopus rediens de Roma pro . . . . brachium sancti Augustini, magni doctoris, centum talentis argenti emit et uno auri, Coventriæque posuit.

A.D. 1025. Obiit Johannes papa, successit Benedictus IX.

A.D. 1026. Obiit Ricardus II, dux Normanniæ: successit Ricardus III, cui, eodem anno defuncto, successit frater ejus Robertus.

A.D. 1027. Rex Cnutus Norwegienses, Olavum regem suum propter ejus sanctitatem spernentes, auro et argento in suam partem traxit.

A.D. 1028. Rex Cnutus quinquaginta rostratis navibus Norwegiam devectus, Olavum regem expulit, et sibi subjecit.

A.D. 1029. Rex Cnutus, composita Norwegia, Angliam repetit.

A.D. 1030. Sanctus Olavus reversus in Norwegiam, a suis martyrizatur.

A.D. 1031. Rex Cnutus Romam adiens, a papa Johanne et Conrado imperatore, aliisque magnis et multis principibus transmarinis, in paschali solennitate ibi congregatis, honorifice suscipitur, eleemosynas multas et largas ibi faciens, emendationem vitæ coram sanctis apostolis ibi pollicetur. Robertus piissimus rex Francorum obiit: successit Henricus filius ejus junior, matris factione, maxime annitente Roberto duce Normanniæ.

A.D. 1032. Ecclesia sancti Edmundi regis et martyris dedicata est, in qua rex Cnutus, communi consilio præsulum ac optimatum suorum, ejectis sæcularibus presbyteris, monachos instituit. Ignis pene inextinguibilis multa per Angliam loca concremavit.

A.D. 1035. Rex Cnutus Suanum filium suum regem super Norwegiam constituit, super Daciam Hardcnutum Emma genitum posuit, et non multum post obiit; cui successit Haroldus a Danis et Londoniensibus electus, filius iste Cnuti ex filia Elfelmi comitis Daci generatus; sed non multo post Hardcnutus cum Haroldo regnum partitur. Robertus

dux Normanniæ obiit in peregrinatione Jerusolymitana, a camerario suo potionatus: successit filius ejus Willelmus Bastard, annorum septem puer, tutelæ Henrici regis Franciæ commendatus.

A.D. 1036. Filii regis Ethelredi, Elfredus et Edwardus, cum multo Normannorum comitatu ad matrem veniunt, ubi, Alfredo dolo Godwini perfidi excæcato, Edwardus a matre Normanniam mittitur. Hardcnutus injuriam fratri suo factam in Livingum Creditonensem Episcopum, et Godwinum ulciscitur; sed tandem muneribus placatur.

A.D. 1037. Hardcnuto in Dacia occupato, Haroldus totam Angliam sibi subdit; unde Emmam novercam suam ab Anglia expellit, quæ a Baldwino comite Flandriæ honorifice [suscepta ibi] paucis annis commorata est.

A.D. 1038. Agelnothus Cantuariensis archiepiscopus obiit; cui successit Edsius capellanus regis. Agelricus Cicestriensis episcopus obiit; cui successit Grimketelus. Bretegus Wigorniensis episcopus obiit, cui successit Livingus.

A.D. 1039. Conradus imperator obiit; cui successit filius ejus Henricus. Hardcnutus matrem in Flandria visitavit. Obiit Brithmarus Lichefeldensis episcopus; cui successit Willelmus. Obiit Dunecanus rex Scotorum, cujus regnum Machetus sibi usurpavit. Obiit Benedictus papa; cui successit Silvester III.

A.D. 1040. Haroldus rex obiit Londoniæ, et apud Westmonasterium tumulatur; quo sepulto, Angli cum Danis Hardcnutum de Dacia accersentes, eum in regem promovent. Hic contra omnium spem importabile tributum, scilicet sexaginta navibus cuique classiario viginti marcas imposuit persolvendas, corpusque fratris sui Haroldi effossum in Tamensem

fluvium projici jussit; sed a piscatore quodam excerptum in cœmeterio Danorum Lundoniæ infoditur.

A.D. 1041. Edwardus a Normannia veniens, a fratre gratanter suscipitur cum matre; sororem etiam suam Gunildam cum magno apparatu Henrico imperatori tradit uxorem. Hæc in supremis diebus adulterii accusata puerili cujusdam duello se purgavit contra hominem gigantem, qui succiso miraculose poplite superatur. Illa insperato triumpho tripudians, nec minis nec delinimentis ad thorum rediit, sed sanctimonialis effecta cœlebs consenuit.

A.D. 1042. Hardcnutus in convivio apud Lamudam inter pocula subito obiit, cui successit Edwardus. Corpus Pallantis filii Evandri circa hæc tempora repertum est illibatum: hiatus vulneris, quod in pectore ejus lancea Turni fecerat, quatuor pedum et dimidii erat. Ardens lucerna ad caput ejus arte mechanica inextinguibilis inventa est, et corpus levatum et ad muros applicatum urbis Romanæ, eos altitudine vicit; taleque erat ejus epitaphium:

Filius Evandri Pallas, quem lancea Turni
Militis occidit, morte sua jacet hic.

A.D. 1043. Sanctus Edwardus rex et Confessor ab Edsio Cantuariensi et Alfrido Eboracensi archiepiscopis, et aliis episcopis, prælatis et proceribus regni fere cunctis præsentibus, ungitur in regem die Paschæ apud Wintoniam.

A.D. 1044. Aluordus Londoniensis episcopus, quum præ infirmitate episcopatui cederet, et a monachis Evesham, ubi prius abbas erat, non reciperetur, cum multis ejusdem monasterii ornamentis ad Ramesey divertit, ibique obiit.

A.D. 1045. Papa Gregorius VI. Iste quum sicarii Romani non tantum possessiones exteriores,

verum ipsas oblationes fidelium ab altaribus ereptas, quasi licite libere, quia nullo se opponere audente, magisque ac magis indies occuparent; impetrata ab imperatore licentia, vim vi valide repellebat; et ita ut in brevi primo oblationes, deinde remotas possessiones, cæsis nonnullis adversariis, suæ ecclesiæ restitueret; unde quum morti succumberet, tanquam sanguinarium, non inter summos pontifices sepeliendum, sed longius projiciendum, cardinales inter se decernebant: quod ipse audiens, gravissime tulit ab ipsis filiis ecclesiæ, pro quibus omnia fecerat, tam indigne se dijudicari; unde divino examini causam suam commisit, dicens: "Corpus meum antecessorum more compositum ante januas ecclesiæ sistite; januæ seris et repagulis damnentur, si Deus voluerit ut ingrediar, applaudetis miraculo; sin autem, de cadavere facite quod placuerit." Sicque factum est prout apostolicus de seipso jusserat: quum corpus ejus pontificaliter apparatum ante fores ecclesiæ obseratas staret; turbo veniens fores repagulis solutis reserat; at ille cum patribus suis juxta condictum honorifice sepelitur; cui successit Clemens II.

A.D. 1046. Clemens II obiit; cui successit Damasus II, qui Poppo antea dictus erat. Hic fuit invasor sedis apostolicæ, et subito obiit; cui successit ex Brunone Spirensi episcopo Leo X. Hic sanctus erat.

A.D. 1047. Magnus, rex Norwegiæ, filius sancti Olavi regis, Suanum de Dacia expulit.

A.D. 1048. Terræ motus in Anglia, et magna lues hominum et jumentorum. Daber, successor Equen, ecclesiam sanctæ Resurrectionis Jerosolymis, ad petitionem Romani imperatoris expensas administrantis, reædificari concessit. Dominus Wulgatus abbas de Peykyrke, amissa sede abbatiæ suæ, cum

omnibus maneriis dicto monasterio quondam pertinentibus, per judicium curiæ regis Hardcnuti contra Kenulfum et Kinsium, abbates Burgi, ipsum monasterium de Peykyrke suam possessionem esse calumniantes; defuncto Brichtmero abbate Croylandiæ, per investituram regis Edwardi Wulgatus factus est abbas Croylandiæ, conventuique Croylandiæ adunati sunt monachi XV. . .

A.D. 1049. Henricus imperator innumerabilem congregavit exercitum contra Baldwinum Flandrensem comitem, eo quod apud Neomagum palatium suum pulcherrimum combussisset et fregisset; in qua expeditione erat Leo papa cum Romanis, et de multis terris quamplurimi nobiles. Suanus etiam rex Daciæ cum classe sua ibi affuit, et fidelitatem imperatori juravit. Compulsus tandem comes cum imperatore pacem fecit. Leo papa rediens per Franciam, dedicavit ecclesiam sancti Remigii Remis, ubi et concilium celebravit: ex Brunone Spirensi ad Leonem papam Romanum vocatus et promotus. Hibernienses piratæ triginta sex navibus ostium Sabrinæ intrantes, cum auxilio Griffini regis australium Britonum, super Anglos apud Wilesceaxan irruerunt, igne et ferro multa mala facientes.

A.D. 1050. Edsius Cantuariensis archiepiscopus obiit; cui successit Robertus Normannus ex monacho Gemetensi factus Londoniensis episcopus, deinde Cantuariensis archiepiscopus. Machetus rex Scotorum Romæ argentum spargendo pauperibus distribuit.

A.D. 1051. Alfricus Eboracensis archiepiscopus obiit, et apud Burgum sepelitur; cui successit Kinsius abbas Burgi, cui successit Elsius in abbatem promotus, monachus ejusdem loci. Rex Edwardus Anglos a gravi tributo, quod Danegeld dicebatur,

trigesimo octavo anno, ex quo pater suus rex Ethelredus primus id Danicis solidariis solvi mandarat, integre absolvit. Comes etiam Bononiæ Eustachius, qui sororem regis Edwardi, Godam nomine, duxerat in uxorem, quoniam in Dorobernia quosdam civium propter injuriam sibi factam servi sui occiderant, a Godwino comite et suis ad pœnam exposcitur, sed a rege defensatur: quare congregato exercitu, quum bellum contra regem pararet, ipse cum quinque filiis exlegatur, et regina filia Godwini, cum una tantum pedissequa, sanctimonialibus de Warewell custodienda commendatur. Willelmus comes venit in Angliam ad regem Edwardum cognatum suum. Obiit Leo papa, cui successit Victor secundus.

A.D. 1052. Godwinus comes et filii sui cum rege reconciliantur, et regina revocatur. Emma quondam regina, mater Edwardi regis, obiit, et Wintoniæ tumulatur. Normanni fere omnes ab Anglia expelluntur, unde Robertus archiepiscopus Cantuariensis exulat, et Stigandus Wintoniensis episcopus, regis abutens simplicitate, et Godwini filiorumque suorum fultus potestate, pecunia archiepiscopatum invadit et occupat; unde a sede Romana, nisi a Benedicto consimili ambitione papatum invadente, pallium canonice nunquam meruit, et uterque postea fidelium zelo depositus est.

Hoc tempore Thoraldus vicecomes, et frater germanus Godivæ comitissæ Leycestriæ, assumptis secum de domino Wulgato abbate Croylandiæ sex monachis, prioratum Spaldingiæ inchoavit, terris et tenementis sufficientibus ad eorum sustentationem cum suo manerio in eorum cellam commutando libere assignatis.

A.D. 1053. Caput regis fratris Griffini regis Wallensium ad regem Edwardum in vigilia Epi-

phaniæ apud Gloverniam est allatum. In sequenti Pascha, feria secunda, Godwinus ad mensam regis a rege de fratris nece increpatus, cum tali imprecatione se excusavit dicens: "Si, inquit, reus fuerim necis ejus, non me pertranseat morsellus iste." Et factum est a Domino ut rogavit; suffocatus enim gustata buccella, per pedes abstrahitur, et in reginæ cameram deportatur. Feria vero quinta sequente proditor multorum sed convictus a vita decessit, cujus comitatus filio suo Haroldo, viz. Westsaxonia, a rege donatur, et comitatus Haroldi, viz. Estsaxonia, Algaro filio Lefrici comitis est donatus.

A.D. 1054. Siwardus dux Northanhumbrorum jussu regis Edwardi, Machetum regem Scotorum de regno privavit, et Malcolmum regem Cumbrorum regem Scotorum constituit. Rex etiam Edwardus misit Alredum Wigorniensem episcopum ad imperatorem Henricum: ut Edwardum fratruelem suum, qui in Hungaria diu exularat, sibi mittere dignaretur, instantissime deprecatus est; qui, ut Angliam applicuit, apud Lundoniam morbum incurrens mortuus est. Edgarus filius ejus cum rege Edwardo mansit: filia vero Margareta Malcolmo regi Scotorum nupsit, cujus filia Mathildis postea Henrici primi regis Angliæ uxor fuit.

A.D. 1055. Siwardus dux Northanhumbrorum obiit; et in claustro monasterii S. Mariæ extra Eboracum sepultus est, qui quum in ultimis ageret, arma sua jussit afferri, [et lorica] se indui, dicens, "Militem, nisi in armis, non debere mori." Cujus filius Waldevus, postea martyr sanctus, factus est comes Northamptoniæ; comitatus autem Northanhumbrorum datus est Tostio fratri Haroldi. Algarus, Lefrici comitis Leicestriæ filius, sine causa, ab Edwardo rege, per Haroldi consilium, exlegatur; qui Hiber-

niam petens, et manu valida contracta, cum auxilio etiam Griffini regis Wallensium, per vim comitatum suum recepit, civitate Herford prius combusta, cum monasterio sancti Ethelberti regis et martyris; nonnullis canonicis occisis, et quadringentis laicis vel eo amplius interfectis. Elsius abbas Burgi obiit: successit Arwinus.

A.D. 1056. Henricus imperator obiit; cui successit Henricus VI filius ejus, qui Romanam ecclesiam pro investitura per annulum et baculum graviter et longo tempore vexavit. Obiit Victor papa, cui per violentiam successit episcopus Vercellensis, et dictus est Benedictus X. Marianus peregrinus de Scotia Coloniam veniens, ibi in monasterio Scotorum sancti Martini, quinta feria kalendis Augusti, monachus factus est. Dunelmensis episcopus Egelricus, episcopatu sponte relicto, ad monasterium suum de Burgo, ubi quondam monachus erat, remeavit; Agelwino fratre suo, et monacho ejusdem monasterii, in locum suum consecrato.

A.D. 1057. Edwardus Edmundi regis, Ironside dicti, filius, ab Hungaria per patrem vocatus in Angliam, obiit Londoniæ: hunc sibi hæredem rex Edwardus proposuerat fecisse. Leofricus etiam comes, Lefwini ducis filius, obiit. Iste cum uxore sua Godiva multa monasteria vel fundavit vel ampliavit; unde inter cætera cœnobium Coventrense de suo patrimonio construxerunt, ubi et sepulti sunt. Successit Algarus filius ejus in comitatum. Arnwinus abbas Burgi demisit se de abbatia; cui successit egregius pater Leofricus.

A.D. 1058. Algarus comes secundo a rege Edwardo exilio pulsus est; sed auxilio Griffini regis Walliæ, et classis Hibernicæ et Norwegiæ, per vim suum comitatum recepit. Aldredus episcopus Wigor-

niensis mare transiens, per Hungariam Jerusolymam profectus est. Obiit Stephanus papa; cui successit Benedictus, qui seipsum intrusit: iste, corruptus pecunia, pallium Stigando Cantuariensi archiepiscopo transmisit.

A.D. 1059. Benedictus papa, ab Henrico imperatore, et zelo fidelium procurante, de papatu ejicitur; et episcopus Florentinus canonice electus est, Nicolaus papa II efficitur. Eodem anno Wulfketulus abbas Croylondiæ, instigante inclyto comite Algaro, ad hospitalitatem, more monasteriali, in cella sua de Spalding, adventantibus Christi fidelibus exhibendam, ligneam capellam suam ejusdem villæ, cum certis reditibus in eadem villa situatis, dedit monachis suis Spaldingensibus; et dictus comes portionem eorundem in multis ampliavit.

A.D. 1060. Henricus rex Francorum obiit; cui successit Philippus filius ejus. Obiit Kinsius Eboracensis archiepiscopus, quondam abbas Burgi, cui successit Aldredus Wigorniensis episcopus. Herefordensis præsulatus datus est capellano Edithæ reginæ. Kinsius archiepiscopus apud Burgum obiit, et jacet tumulatus in scrinio juxta magnum altare in parte boreali.

A.D. 1061. Aldredus episcopus Eboracensis Romam cum Tostio comite profectus, pallium a Nicolao papa suscepit. Interim Malcolmus rex Scotorum sui conjurati fratris Tostii comitatum, viz. Northanhumbriam, ferociter depopulatur, violata etiam pace sancti Cuthberti.

A.D. 1062. Venerabilis vir Wulstanus Burgi monachus Wicciorum fit episcopus. Obiit Nicolaus papa; cui successit Alexander II, antea Lucensis episcopus, Anselmus vocatus, episcopo Parisiensi a papatu reprobato.

A.D. 1063. Rex Northwalliæ Griffinus impetum Haroldi ducis Westsaxonum, et Tostii fratris sui comitis Northanhumbrorum, non ferens, fugere consulit: unde Wallenses, datis obsidibus, sese suaque dederunt, Griffinumque exlegantes abjecerunt.

A.D. 1064. Multi ex regno imperatoris Alemanniæ cum Maguntino aliisque tribus episcopis Jerusolymam peregre adeuntes, adversa multa, propter pecuniæ multitudinem quam secum tulerunt, perpessi sunt; in tantum, ut vix de septem millibus duo millia reverterentur. Haroldus ad Willelmum comitem Normanniæ mittitur, uti ei ex parte regis Edwardi de regno post regis obitum cautionem daret: dicunt alii eum in Normanniam casu delatum, ibi filiam Willelmi cum jurejurando sibi copulasse; sed postea quasi vim passum a sponsione resilisse. Caput Griffini Wallensium regis, cum rostro navis ejusdem, ab ipsis Wallensibus ad Haroldum deportatur: rex vero terram ejus duobus fratribus Griffini Bletgento et Puthewallano, jurata fidelitate et obsidibus datis, confirmavit.

A.D. 1065. Agelwinus Dunelmensis episcopus ossa beati Oswaldi, regis et martyris, apud Tynemutham de tumulo in scrinio cum honore levavit. His diebus, in confinio Normanniæ et Britanniæ, mulier quædam erat, quæ duo capita, quatuor manus, et omnia usque ad umbilicum habebat duplicia, inferius vero simplicia; ridebat, comedebat, loquebatur pars una; flebat, esuriebat, tacebat pars altera: postremo una defuncta, altera supervixit fere triennio, donec et mole ponderis et fœtore mortui cadaveris et ipsa deficeret.

Anno ab incarnatione Domini 1066. Ultimus Clitonum, sanctus Edwardus, apud Westmonasterium in vigilia Epiphaniæ obiit: honor, gloria, et finis

regum Anglorum, in ecclesia beati Petri Westmonasterii, quam a fundamentis fecerat fieri, deinde dedicari, honore regio sepultus est. Laus Edwardi regis et confessoris ab Alredo abbate et Willelmo Malmesburiensi. Successit in regnum Haroldus dux Westsaxonum, filius Godwini, in crastino obitus regis, id est, in die Epiphaniæ apud Westmonasterium coronatus; nec multum post rex, coacto in unum exercitu fortissimo, versus Eboracum contra Haroldum Norwegiæ regem, fratrem sancti Olavi, et Tostium comitem, dimicaturus festinat. Ipsi enim cum trecentis et sexaginta navibus, terra Transhumbrana depopulata, duos germanos, Edwinum et Morcardum, infra Eboracum obsidebant: regi ergo, relicta obsidione, hostes occurrunt; pugna ingens commissa, utrisque extrema nitentibus, Angli tandem superiores facti, Norwegienses in fugam egerunt, apud Stanfordbrygge. Haroldus et Tostius in ipsa fuga interempti. Regis filius cum omnibus navibus domum clementer remissus est. Haroldus tanto triumpho elatus, nulla parte socios dignatus est; quapropter exercitu delapso, nunciatoque adventu Willelmi Normanni, solus præter stipendiarios paucos et mercenarios ad Hastingas fatis præproperans, paucos ibi ex provincialibus habens, post novem menses et aliquot dies regni fusus est; miro Dei judicio, quod nunquam postea Angli communi prœlio in libertatem spiraverunt. Idibus Octobris die sabbati hoc bellum peractum est apud Hastingas, in quo loco postea celebre monasterium pro animis ibi occisorum, quod adhuc de Bello vocatur, Conquestor ad honorem sancti Martini ædificavit a fundamentis et ditavit. Ipse ab Aldredo archiepiscopo Eboracensi apud Londonias cum maximo honore susceptus, et in natali Domini coronatus est; cavens unctionis sacramentum

a Stigando recipere, quia illegitime archiepiscopatum ingressus, potius pollueret quam sacraret. Corpus Haroldi misit ad matrem, sine pretio, multa pro ejus sepultura offerentem, et apud Waltham sepultus est; quam ecclesiam ipse construxerat, et clericis sæcularibus assignarat. Laus Haroldi a Polycratico et aliis auctoribus, qui de ipso scripserunt. His temporibus Turci, Persis et Ægyptiis superatis, totum fere orientem sibi subjecerunt, unde urbem sanctam Jerusalem occupabant.

A.D. 1067. Rex Willelmus Normanniam rediit, ducens secum Stigandum archiepiscopum, Clitonem Edgarum, Edwinum, et Morcardum, ac Waldevum, comites, aliosque de nobilioribus Anglis; præcavens ne ipso absente aliquam commoverent seditionem: rediens de Normannia grave tributum Angliæ imponit.

A.D. 1068. Matildis comitissa coronatur in reginam. Sancta Margareta, filia Edwardi, filii Edmundi Ironside, ad Malcolmum regem Scotiæ conjugio copulatur. Herewardus de partibus transmarinis rediens in Angliam ad hæreditatem suam, et reperiens regem Normannis eam contulisse, occisis occupantibus, cœpit contra regem dimicare.

A.D. 1069. Aldredus Eboracensis archiepiscopus obiit: successit Thomas. Obiit etiam Brando abbas Burgi, patruus dicti Herewardi le Wake, cui ex regis collatione successit Turoldus. Brando abbas dedit pro Fyskyrton viginti marcas auri, et alias viginti pro ornamentis, et pro Burlee octo marcas auri. Turoldus vero sexaginta et duo hidas terræ de terris ecclesiæ Burgi dedit stipendiariis militibus, qui eum contra Herewardum le Wake tuerentur: nihilominus tandem cum multis aliis magnatibus ab Herewardo captus, quousque pro sua redemptione triginta

millia marcarum argenti solverentur, cum aliis suis conductitiis in custodia detentus est. Suani regis Danorum filii, cum navibus ducentis et quadraginta in Northanhumbrum residuis Anglorum rebellantium ibi sociantur. Willelmus eo contendens totam Northanhumbriam ferro et flamma vastat, ne hostes alimenta reperirent, unde et fames magna sequuta est, in tantum ut homines ad carnes illicitas, videlicet equorum, et canum, et catorum, fame cogente se conferrent. Dani sine pugna, sed non sine pecunia, reversi sunt; tribus millibus Normannorum interfectis.

A.D. 1070. Concilio apud Wintoniam, præsentibus sanctæ Romanæ ecclesiæ legatis, celebrato, Stigandus deponitur justis ex causis, cui successit magister Lanfrancus ex priore Beccensi abbas Cadomensis factus episcopus Cantuariensis. Plures eo anno, tam episcopi quam abbates, vel nullis vel levibus suspicionibus, deponuntur aut ejiciuntur, procurante rege, ut Angli nullis dignitatibus potirentur. Baldwinus comes Flandriæ obiit. Angli per singulos dies aut vi aut sponte se novo regi subdunt.

A.D. 1071. Comes Frisiæ Robertus, occiso Arnulfo comite Flandriæ, Flandriam occupat. Herewardus le Wake etiam intra paludes Elienses, cum multis aliis Anglis exlegatis, regi resistit. Bellum inter Philippum regem Franciæ et Robertum comitem Flandriæ, ubi rex victus est; occisus est etiam a dicto Roberto comite Flandriæ Willelmus Osberni comes Herfordiæ, Willelmi regis potentissimus consiliarius.

A.D. 1072. Rex Willelmus cum grandi exercitu intravit Scotiam contra Malcolmum, qui regi se humiliter subdidit, et in loco qui dicitur Abernythy fidelitatem juravit. Matildis regina Siciliæ patrimo-

-nium suum obtulit super altare sancti Petri Romæ Deo. Eodem anno monachi Elienses, quibusdam Anglorum magnatibus contra regem Willelmum rebellantibus succursum præbentes, exlegati sunt, et multi monachi Anglici per totam Angliam male tractati, et plurimum vexati. Multa monasteria, tam de propriis pecuniis quam de aliorum apud ipsos depositis, ad quadrantem ultimum spoliata.

A.D. 1073. Litera dominicalis F. indictione undecima, secundum computum magistri Mariani Scoti, primo Fuldensis monachi, deinde apud Maguntiam inclusi; etiam secundum solis cursum et lunæ habentur, sicut anno decimo quinto Tiberii Cæsaris, duobus magnis cyclis, i. e. mille sexaginta et quatuor annis interlabentibus. Willelmus rex subjugat sibi Cenomanniam. Eodem anno Edwinus et Morcarius, filii Algari, filii Lefrici comitis Leicestriæ, sæpius capti, sed semper miseratione regis et gratia suæ nobilitatis impune dimissi; postremo, non vi nec dolo hostium, sed suorum perfidia trucidati, regem etiam ad lacrimas coegere; quorum sororem, nomine Luciam, cum omnibus terris eorum, rex Willelmus Ivoni Tailbois, tunc Andegavensi comiti, maritavit.

A.D. 1074. Obiit Alexander papa, qui petiit quare magis faciendum festum de Trinitate quam de Unitate Deitatis: cui successit cancellarius apostolicus, dictus Hillebrandus, et vocatus Gregorius VII. Hic Hildebrandus, dum vices Domini papæ in Francia ageret legatus, et quidam episcopus, de Simonia vocatus, præ divitiis et eloquentia convinci non posset; legatus tali judicio eum examinavit: "Si," inquit, "Spiritum Sanctum defraudasti, ostendat spiritus oris tui; dic ergo, Gloria Patri, et Filio, &c." Episcopus consentiens judicio, cœpit dicere, distincte

proferens, Gloria Patri, et Filio; sed Spiritum Sanctum nec tunc nec ultra in tota vita sua dicere potuit. Conjuratio gravis contra regem Willelmum, cui interfuit Waldevus comes Northampton; sed non consensit, nisi coactus. Eodem anno Ivo Tailbois, comes Andegavensis, dominus Spaldingiæ et totius Hollandiæ, monachis sancti Nicolai Andegaviæ, Natale tunc abbate ibidem, cellam Spaldingiæ primo dedit. Iste Ivo, maritus Luciæ comitissæ, decimas ac donationes, quas Toraldus avunculus ejusdem Luciæ, filiæ Algari comitis Leicestriæ, monachis Spaldingiæ dederat, evidenter fecit confirmari: donavitque eisdem monachis decimam telonei et salinarum de Spaldingia, et piscariam de Westlode, cum uno piscatore, et decimam piscium, quæ in tota ejus terra caperentur, ac decimam bestiarum suarum silvestrium, ubicunque essent. Donavit etiam dictis monachis de Spaldingia decimas particulares in Totteneye, Alkebarowe, Normanby, Beltysford, et Bolyngbroke, et in qualibet earundem unum rusticum pro hujusmodi decimis colligendis. Et ad instantiam prædicti Ivonis Tailbois, Willelmus rex, Angliæ conquestor, Willelmus et Henricus, reges et filii dicti Willelmi conquestoris, confirmarunt monachis de Spaldingia manerium de Spaldingia, cum omnibus appendiciis et pertinentiis suis quibuscunque, et omnia quæ in regno Angliæ tunc habebant.

A.D. 1075. Comes Northamtoniæ, sanctus Waltevus, apud Wintoniam decollatur, asserente magistro Lanfranco, archiepiscopo Cantuariensi, eum factionis et conjurationis esse immunem, et pro justitia martyrem. Primus conjurator, Radulfus Brito, exlegatus, comes Norwici, qui mare transiens in Britanniam ad ejus castella fortissima Montfort, et alia, perpetuo secessit exilio. Rogerus vero, comes Hert-

fordiæ, in regis carcere consenuit. Waltenus vero decollatus, et in fossa communi sepultus, post quindecim dies rogatu Judithæ uxoris suæ et neptis regis, impetrata licentia a rege per Wulfketulum, ex Burgensi monacho in abbatem Croylandiæ promotum, vicesimo anno regiminis sui ad Croylandiam deportatur, et in ejusdem monasterii capitulo honorifice sepelitur. Wulfketulus vero abbas, cito post translationem comitis Waltevi, regis violentia deponitur, sicut et omnes fere episcopi et abbates Angligenæ, introductis in eorum sedes Normannis. Succedit Ingulfus monachus Fontinellensis, Anglicus quidem natione, sed longa apud Normannos conversatione apud regem gratiam mercatus. Iste pro Wulfketulo prædecessore suo deposito et claustro Glastoniæ commendato, apud Willelmum regem intercedens, licentiam ad ecclesiam suam de Burgo revertendi gratanter impetravit; ubi post paucos dies morbo correptus in Domino requievit. Terræ motus magnus decimo kalendarum Maii. Philippus rex Franciæ viribus removit obsidionem Willelmi regis a castro Dolensi.

A.D. 1076. Rex Danorum Suanus optime literatus obiit: successit Haroldus filius suus. Obiit nobilis [Abbas] Eveshamensis Alwinus; cui successit Walterus monachus Cerasiensis, quondam Lanfranci capellanus, ex collatione regis.

A.D. 1077. Inter imperatorem Henricum et Gregorium papam, pro investitura per annulum et baculum, gravis discordia exoritur, utroque ad alterius depositionem laborante. Unde papa imperatorem excommunicat: imperator papam ab urbe Romana fugat, qui Roberti Guiscardi auxilio restitutus, et post Roberti recessum iterum pulsus, ad Beneventum se transtulit. Robertus filius regis Willelmi guerram contra patrem suum movit auxilio Philippi

regis Francorum, eo quod Normanniam in præsentia dicti regis promissam pater filio non dedit.

A.D. 1078. Primates Teutonici Radulfum Suevorum regem contra Henricum, quasi excommunicatum, Maguntiæ coronaverunt. Pax facta, potius ficta, est, inter papam et Henricum. Sepulcrum Walweni inclyti, quondam cognati Arthuri regis, in provincia Walliæ, quæ Ross dicitur, est his diebus repertum, habens quatuordecim pedes in longitudine.

A.D. 1079. Henricus imperator Sueviam vastat. Malcolmus rex Scotorum Northanhumbriam depopulatur usque Tynam. Willelmus rex, et Willelmus filius ejus, cum Roberto filio suo confligentes, fugam ineunt, et pater vulneratur.

A.D. 1080. Walcherius Dunelmensis episcopus occiditur a compatriotis; in cujus sceleris ultionem, Odo Baiocensis episcopus, et idem comes Cantiæ, frater regis, missus a rege Willelmo, Northanhumbriam vastat. Robertus etiam regis filius contra Malcolmum in Scotiam, usque ad Aglesuret, omnia conterens, et non inveniens, in revertendo Novum Castellum super Tynam construxit. Radulfus rex Suevorum in bello occiditur: unde Henricus elatus papam Gregorium, Magontiæ concilio convocato, deponere nititur, Wibertum Ravennacensem archiepiscopum substituens.

A.D. 1081. Henricus imperator hostiliter Romam adversus papam adiens oppugnat, sed non expugnat.

A.D. 1082. Multis homicidiis et deprædationibus actis inter papam et imperatorem, in nocte palmarum multi cæsi sunt. Roma ab imperatore obsidetur. Rex Willelmus fratrem suum Odonem non, ut dixit, episcopum Baiocensem, sed Cantiæ comitem, in carcerem mittit.

A.D. 1083. Henricus, Roma capta, Wibertum in

cathedra collocavit. Papa Gregorius Beneventum repetit, ibique usque ad mortem suam moram agit. Bruno ordinem Carthusiensem instituit.

A.D. 1084. Gregorius papa obiit, post quem electus est Desiderius abbas Casinensis, et Victorinus III est dictus; qui, duobus mensibus expletis, dum missam celebraret, calice veneno infecto mortuus est: cui successit episcopus Ostiensis Odo, quondam archidiaconus Remensis, deinde prior Cluniacensis, tandem in Ostiensem, inde in episcopum Romanum promotus, et dictus Urbanus II. Rex Willelmus capit de unaquaque hida Angliæ sex solidos.

A.D. 1085. Cnutus rex Danorum cum magno exercitu, et navigio mille ratium, Angliam invadere parat: rex vero auxiliis undecunque accitis, stipendiariis militibus et sagittariis regnum multum gravat; sed prævalente Willelmi regis pecunia in bursis consiliariorum Cnuti, conatus ejus impediti sunt.

A.D. 1086. Tota Anglia jussu regis describitur; hic dicitur rotulus Wincestriæ, quantum terræ quantumque pecuniæ quivis haberet. Eodem anno fidelitatem regi Saresburiæ omnes jurabant contra omnes homines. Aeris intemperies et animalium pestis.

A.D. 1087. Reliquiæ sancti Nicolai de Mirrea ad Barum per nautas Barenses et mercatores translatæ sunt. Rex vero Willelmus expeditionem in Franciam de Normannia movens, Machutum oppidum incendit, ac in redeundo morbum incurrit: unde viginti annis et undecim mensibus in regno Angliæ, in comitatu vero Normanniæ quinquaginta annis et undecim mensibus expletis, mortuus est; ante mortem suam omnes vinctos absolvit: unde fratrem suum Odonem, Baiocensem episcopum, et comitem Morcarium, et Rogerum Siward, etiam cognomento Baru, et Wulnotum Haroldi regis germanum, quem

a pueritia in vinculis habuerat, cæterosque omnes, quos in Normannia vel Anglia custodiæ mancipaverat, libere relaxavit; Willelmo filio suo regnum Angliæ, Roberto primogenito comitatum Normanniæ, Henrico vero filio quasdam terras cum thesauro assignavit; et in ecclesia sancti Stephani apud Cadomum, quam a fundamentis extruxerat, prout jusserat, sepultus est.

Successit ergo in regnum Willelmus Rufus filius ejus, qui festinato Angliam petens, duxit secum Morcarium, et Wulnotum; sed mox, ut Wintoniam venit, illos, ut prius, carceri tradidit custodiendos. Ipse die Dominica, sexto kalendarum Octobris, apud Westmonasterium a Lanfranco archiepiscopo consecratus in regem, multamque pecuniam, ut pater assignaverat, per Angliam pauperibus largitus est et ecclesiis. Wulsium etiam Haroldi regis quondam filium, et Dunecanum Malcolmi regis filium, a custodia laxatos, et armis militaribus donatos abire permisit. Cnutus rex Danorum fugiens ad altaris cornu, a suis occiditur.

A.D. 1088. Gravis in Anglia exorta est seditio, tumultuante Odone episcopo Baiocensi: volebant enim omnes, tam Angliæ quam Normanniæ, comites et proceres, Willelmo expulso, Robertum primogenitum regem constituere; sed non perfecerunt.

A.D. 1089. Obiit magister Lanfrancus archiepiscopus Cantuariensis, vacavitque sedes quatuor annis et paucis mensibus. Ingens terræ motus per totam Angliam tertio idus Augusti horrendo modo, ut ædificia omnia eminus resilirent, et mox pristino modo residerent. Secuta est inopia omnium fructuum, tarda maturitas frugum, ut vix ad festum sancti Andreæ reconderentur messes.

A.D. 1090. Rex Willelmus castrum sancti Walerici,

et portum Bicinum, et oppidum quod Albamarla vocatur, solertia sua adquisivit, pecunia custodes corrumpens: nec fuit comiti animus, ut resisteret; sed domino suo regi Franciæ conquerens, auxilium ejus petiit, qui primum plurima spondens, sed accedente regis pecunia, resiliens, comitem reliquit.

In hoc tempore Ingulfus abbas Croylandiæ corpus sancti Waltevi statuit de capitulo in ecclesiam transferre, et aquam, unde ossa lavarentur, calefieri; sed postquam tumuli coopertorium revolutum est, corpus decimo sexto anno suæ dormitionis integrum, sicut in die quo sepeliebatur, et caput corpori conjunctum reperitur; tantummodo quasi filum circa collum pro signo decollationis rubicundum apparuit. Hoc omnibus, tam monachis quam secularibus, visum est, qui aderant. Translato ergo corpore in ecclesiam, et juxta altare tumulato, miracula fieri sæpius inceperunt.

A.D. 1091. Pax facta est inter regem Willelmum [et comitem Robertum] tali conditione, ut comiti rex Cenomannes adquireret, comes regi castella, quæ habebat, et cœnobium Fiscanum, concederet. Ad hæc explenda rex adiit Normanniam, ut unitis viribus ambo Cenomanniam aggrederentur: unde Henricus frater eorum iratus contra utrumque, quod paternas possessiones dividentes ipsum parvi penderent, Montem sancti Michaelis occupat, et crebris excursibus fratrum exercitus suorum contristat. A quodam milite Henrici ibi rex de equo dejectus est, et fere interfectus; nesciente milite, quousque diceret se esse regem, quod rex esset. Mons ergo obsidetur, ut tandem aqua deesset obsessis; misitque nuncios Henricus comiti, qui eum de siti sua convenirent, quod aquam fratri negassent, quæ esset communis omnibus mortalibus. Tunc comes miseratus, laxius

suos se habere jussit, ne frater siti periret: quod quum relatum esset regi, dixit ad comitem, "Qualiter pugnas tu, qui pascis adversarium?" Et comes ad hoc, "Quem alium fratrem habebimus, si istum amiserimus?" Hoc responso rex emollitus, obsidionem dissolvit, et cum ambobus fratribus in Angliam ad Scotos tumultuantes festinavit. Malcolmus enim Northanhumbriam vastaverat, cui rex in provincia Loudois occurrit, quos comes Robertus tali pacto pacificavit; quod rex Scotiæ regi Angliæ obediret, et rex Willelmus regi Malcolmo duodecim villas, quas sub patre suo habuerat, redderet, et duodecim marcas auri singulis annis daret. Gravis dissensio inter Urbanum papam et Henricum imperatorem; sed Matildis marchisa semper Urbanum validissime fovit armis. Monasterium Croylandiæ totum combustum est.

A.D. 1092. Remigius episcopus transtulit episcopatus sedem de Dorcestria ad Lincolniam. Rex vero Willelmus Karleolum restauravit. Adwinus factus est abbas de Ramesey. Idibus Octobris apud Wichelcumbam fulminis ictus turrim ecclesiæ tanta vi confregit, ut debilitata materia in tecto ingens foramen faceret ad modum humanæ grossitudinis, et ingressus trabem maximam frangeret, quam pertransiens etiam, caput crucifixi cum tibia dextera dissipavit: odor fœtidissimus sequutus est, et aspersione aquæ benedictæ fugatus est.

A.D. 1093. Ex abbate Beccensi Anselmus factus est archiepiscopus Cantuariensis, et regis cancellarius. Robertus Bloet factus est episcopus Lincolniensis, Remigio defuncto. Res, i. e. Ricardus rex Wallanorum juxta castellum, quod Brekenam nominatur, occisus est in bello, et desierunt reges regnare in Wallia. Malcolmus rex Scotiæ cum primogenito

suo Edwardo a militibus Roberti Moubray, Comitis Northanhumbriæ, in bello occiditur. Scoti Dunenaldum Malcolmi fratrem regem faciunt; sed Dunecanus filius Malcolmi, qui Willelmo militabat, acceptis a rege auxiliis, regnum recepit, expulso Dunenaldo. Mater ejus, regina Scotiæ, sancta Margareta, audita morte domini sui, obiit.

A.D. 1094. Herbertus Losinga, id est, adulator, episcopatum Thedford emit, sicut prius abbatiam Ramesey emerat, factusque est pater ejus post eum abbas Ramesey; unde dicebat quidam poetice,

Surgit in ecclesia monstrum, genitore Losinga.
Filius est præsul, pater abbas; Simon uterque.

Dicitur tamen, quod postea pœnitentia ductus, domino papæ baculum simoniacum resignaverit, ita tamen ut nullum statim reciperet. Hic tamen ad Norwichum sedem episcopalem transtulit, insuper sedem celebris religionis viris insignivit. Rex Willelmus fratri Normanniam auferre nititur, sed auxilio Philippi regis Francorum, conatus ejus frustratur. Wallenses ubique regi resistunt, unde rex, illuc ducto exercitu, homines et equos perdidit; aeris intemperie et soli inæqualitate impeditus. Scoti, Dunecano occiso, Dunenaldum regno restituerunt. In Anglia, propter graves exactiones, quas rex fecerat, agricultura defecit; fames sequuta est, post famem, e vestigio, mortalitas hominum adeo crebra, ut deesset morituris cura et mortuis sepultura. Wallenses et Cestrensem comitatum et partem Scrobesbiriæ depopulati, Anglesiam etiam super Normannos obtinuerunt.

A.D. 1095. Petrus Eremita de Jerusalem veniens, legationem pauperum Christi patriarchæ Simeonis, et aliorum sub eo Christianorum, detulit ad papam

Urbanum; qui facto apud Clarum Montem concilio generali, de Jerusolymitano itinere fecit, statuitque, ut qui voto illic ire disponeret, vestem suam cruce publice signaret. Signati ergo sunt, episcopus Podiensis Aimarus, Godefridus Boloniensis, filius Eustachii comitis, dux Lotharingiæ; sequebantur eum Frisones, Lotharingi, Saxones, et cæteri Germani: Raymundus etiam comes de sancto Ægidio, sub quo Gothi, omnesque Hispani, ac Wascones: Boamundus dominus Calabriæ et Apuliæ, sub quo omnes Italici militabant. Normanniæ comes Robertus istud iter arripuit, et cum eo Robertus comes Flandrensis, Stephanus comes Blesensis, pater Stephani regis Angliæ, et Baldwinus junior, frater Godefridi: istos sequebantur Angli, Normanni, Flandrici, et occidentales Franci, Hugo magnus, et alii multi. Disseminato enim hoc verbo per regnum Francorum, Teutonum, et Siciliæ, nobiles et potentes, divites et pauperes, mira devotione cruce signati sunt. Sanctus Wulstanus Wicciorum episcopus obiit.

Walterus episcopus Albanensis, legatus Romanus, pallium in Anglia, ad petitionem Willelmi regis, quo Anselmus archiepiscopus infulatur, attulit. Rex etiam Willelmus ducens exercitum in Northanhumbriam, Robertum comitem, dictum Moubray, et Willielmum de Ow, cum suis, capit apud Tenomittam, eo quod seditionem movere eos audisset meditari; et apud Windesore custodiæ traduntur.

A.D. 1096. Willelmus de Ow in duello de conspiratione convictus, oculis privatur et virilibus; et cæteri consentanei convicti diversis pœnis afficiuntur. Robertus comitatum Normanniæ pro mille marcis invadiat regi Willelmo fratri suo; pro qua pecunia levanda fracti sunt calices, et alia ornamenta ecclesiarum infiscantur, vasa et aurea et argentea comitum

et baronum conferuntur, milites, mercatores, et villani, spoliati sunt. Motio magna versus Jerusalem. Willelmus Dunelmensis episcopus obiit. Willelmus rex Gisorcium construxit in Marchia Normanniæ et Franciæ.

A.D. 1097. Christiani Nicæam urbem capiunt decimo quarto kalendarum Junii. Anselmus, eo quod ecclesiam ecclesiastice tractare non licuit, mare transit. Willelmus rex aulam regiam Westmonasterii fecit, et murum circa turrim Londoniæ construxit, et Clitonem Edgarum, Malcolmi filium, misso exercitu, in regem levavit, Dunenaldo jam secundo expulso. Cometa visa est quindecim diebus, kalendis Octobris, majorem crinem mittens versus Orientem, et minorem versus Euro-Austrum. Apparuerunt et aliæ stellæ, quasi jacula inter se emittentes. Nonnullis signum quasi ardentis crucis est visum. Willelmus exercitum in Walliam movet, sed frustra.

A.D. 1098. Antiochia per Christianos capitur tertio nonarum Junii, feria quarta: et lancea passionis Domini per miraculum invenitur. Walcelinus episcopus Wintoniensis obiit. Urbanus papa concilium celebrat apud Barum, ubi Anselmus archiepiscopus quæstionem de Spiritus Sancti processione contra Græcos elegantissime disseruit. Rex Norwegiæ Magnus, Olavi regis fratris Haroldi filius, Orcadas insulas et Menavias adjecit suo imperio, jamque Angliam per Anglesiam petebat; sed occurrerunt ei comites Hugo Cestrensis, et Hugo Scrobesbiriensis, et antequam terram caperet, armis eum expulerunt. Occisus est in illo conflictu Hugo Scrobesbiriensis.

Obiit Turaldus abbas Burgi, qui milites feodavit de terris ecclesiæ, et castellum juxta abbatiam construxit, et alia multa mala fecerat: hic erat alieni-

gena. Monachi elegerunt Godricum, sed eodem anno per Anselmum de partibus transmarinis reversum depositus est, cum pluribus aliis, vacavitque ecclesia quinque annis.

A.D. 1099. Urbanus papa, Romæ generali synodo celebrata, in hebdomada Paschæ, communi omnium consensu, laicos investituras ecclesiarum aut episcopatuum dantes, clericos ab illis recipientes, et omnes ecclesiarum dignitates vendentes aut ementes, anathematizavit. Jerusalem capitur per Christianos sexto idus Julii, feria sexta, hora quasi nona. Decem millia Turcorum in templo Salomonis cæsa sunt; ergo infinita multitudo in aliis locis. Ordo Cisterciensis cœpit Hardingo primum monacho Sciretburnensi, deinde post scholarum frequentationem Molismensi in Burgundia monacho, qui tunc Stephanus dictus est, assumptis paris propositi sociis cum abbate suo sancto Roberto Cistercium adeunte et fundante. Robertus tot penuriarum, ac alii multi, impatientes, ad Molismum cito reversi sunt; octo tantum monachi primæ devotionis tenaces remanserunt, qui sibi eligentes prælatum, Albericum quendam senem præficiunt; ipso etiam post modicum facto de medio, Stephanum priorem in abbatem extollunt. Ipse constituit chartam caritatis, quæ causa est unitatis illius ordinis. Quumque, omnibus in vicinia tantam austeritatem ordinis abhorrentibus, desperaretur de successoribus, subito probatorium Cisterciense sanctus Bernardus, postea primus abbas Clarevallensis, cum triginta sociis ingressus est: ex illa die crevit ordo ille. Godefridus Boloniensis, dux Lotharingiæ, factus est rex Jerusalem. Urbanus papa obiit; cui successit Paschalis. Mare litus egreditur, multaque damna facit, tertio nonarum Novembris. Osmundus episcopus Saresburiensis obiit, et

vacavit sedes annis . . . Ranulfus, regis placitator, fit episcopus Dunelmensis: iste conscripsit quendam librum, quem titulavit, De legibus Angliæ.

A.D. 1100. Wibertus antipapa obiit. Willelmus rex in Nova Foresta, cum sagitta, a Waltero Tirello occiditur, quarto nonarum Augusti; ante cujus mortem in Berkshire fons dicitur sanguine fluxisse tempore multo tam ubertim, ut vicinum vadum inficeret. Sanctus etiam Anselmus pulsus exilio, quum sanctum Hugonem, abbatem Cluniacensem apud Merciniacum visitasset, et causam sui exilii exposuisset; sanctus Hugo dixit, "Rex ille proxima nocte ante Deum ductus et adjudicatus, tristem damnationis sententiam accepit." Ipso mane diei, quum quidam monachus Roberto filio Haymonis horridum somnium, quod ipsa nocte viderat, tanquam principi palatii narrasset, ut ipse ad regem vel pro periculo illo die vitando inferret; videlicet somniaret quod rex mordicus crucifixum aggrediens, primo brachia deinde crura corrodens, fere truncaret; unde crucifixus diu patiens, tandem regem pede repulit, ut supinus caderet, de oreque prostrati tantus fumus erupit, ut cœlum et sidera obtenebraret. Somnium, Robertus intrat ad regem, et narrat; audiensque in fine rex ait, deridens, "Monachus est, et causa nummorum monachaliter somniat: date illi centum solidos. Causa hujus somnii, necnon et aliorum quæ ipse eadem nocte viderat territus, ante prandium ipsa die a venatione continuit; post vero prandium, saltum ad venandum cum præfato Waltero ingressus, occisus est. Successit frater ejus Henricus, et nonis Augusti consecratur a Mauricio Lundoniensi episcopo; sed postea ab archiepiscopo Eboracensi Thoma coronatur Lundoniæ. Hic ecclesiam liberam fecit, consuetudines pravas remisit, et earundem invento-

rem, Ranulfum episcopum Dunelmensem, in vincula conjecit; pro sancto Anselmo transmittens velocem nuncium, ad revocandum. Anselmus vero reversus, Matildem, filiam Malcolmi regis Scotorum et sanctæ Margaretæ neptis Edmundi Ironside regis Anglorum, quam duxerat in uxorem, die sancti Martini episcopi coronavit in reginam. Obiit Thomas archiepiscopus Eboracensis: successit Geraldus Herfordiensis episcopus. De laude Willelmi dixit quidam,

Laus brevis est, si qua successit post tot iniqua.

A.D. 1101. Ranulfus dictus, episcopus Dunelmiæ, de custodia lapsus, Normanniamque adiens, Robertum comitem ad invadendum armis Angliam incitavit: erant et alii plurimi, qui ad idem stimulabant. Collecto ergo exercitu, Angliam veniens, regnum petiit: rex autem præmunitus, portus omnes occupat, exercituque grandi congregato, aut vincere aut occumbere parat. Tandem pax tali pacto reformatur, quod rex comiti tria millia marcarum solveret annuatim: qua conventione facta, uterque ab altero in pace recessit: hanc summam posteriori anno voluntati reginæ, lætus quod illam peteret, condonavit. Apud Jerusolymam sanctus ignis, qui solebat in vigilia Paschæ ultro sepulcrum Domini illustrare, tardavit plus solito, ut tandem diluculo multis litaniis repetitis, Christianos descendens lætificaret. Quo tempore stolus navium Januensium et Pisanorum ad Joppen applicantes, Azotum post trium dierum obsidionem ad deditionem coegerunt; deinde Cæsaream Palæstinæ, Dei fretus adjutorio et militum labore non modico, cepit, cum urbis ammirato et episcopo Archadio.

A.D. 1102. Anselmus archiepiscopus, concilio convocato apud Londoniam, rege consentiente, plures

deposuit abbates, vel propter simoniam vel propter aliam vitæ infamiam. Depositi sunt ergo Burgensis, Persorensis, Eliensis, de Sancto Edmundo, Ramesiensis, Cernelensis, Midiltonensis, Tavestokensis, Michelniensis. Rex autem Henricus dedit Mariam, sororem reginæ Matildis, Eustachio comiti Boloniensi, seniori fratri Godefridi et Baldwini, regum Jerusalem hoc tempore, in uxorem. Robertus etiam de Belesmo, major filiorum Rogeri de Monte Gomerico, seditionem movens contra regem, et castella sua, Brigas et Arundellum, ad bellum sustinendum muniens, post grandes apparatus levi subactus negotio, claves Scrobesbiriensis, cæterorumque castellorum suorum, per Radulfum abbatem Sagiensem, postea archiepiscopum Cantuariensem, transmisit; hac conditione; ut integra omnium membrorum suorum salute sineretur Normanniam abire. Rege hoc concedente, Robertus cum fratribus, Arnulfo et Rogero, Angliam perpetuo abjurarunt.

A.D. 1103. Gravis discordia inter regem et archiepiscopum Anselmum, eo quod non consensit, ut rex investituras ecclesiasticas conferret, nec eos consecrare vellet, quibus rex episcopatus dederat, neque cum eis communicare. Unde rex Gerardo Eboracensi archiepiscopo præcepit eos consecrare, et quidam consecrati sunt; reliqui episcopatus resignare maluerunt, et sic fecerunt, quam contra ecclesiæ et canonicas sanctiones consecrari. Anselmus ergo archiepiscopus, post multas injurias a rege et ministris ejus sibi factas, Romam adivit. Robertus comes Normanniæ, frater regis, in Angliam veniens, ad primas preces reginæ, tributum trium millium marcarum, anteriori anno promissum, et semel solutum, deinceps condonavit. Morina animalium; fruges aeris intemperie perierunt.

Matthias abbas factus est post Godericum abbatem, qui uno anno præfuit ecclesiæ Burgensi; et eodem die, quo receptus est, anno revoluto, ex hac vita decessit: hic concessit fratri suo Galfrido manerium de Pytteslee ad firmam. Imperator Henricus papam valde minatur et insectatur.

A.D. 1104. Circuli quatuor circa solem visi sunt albi coloris, circa horam sextam, quasi depicti fuissent. Corpus sancti Cuthberti, quondam Dunelmensis episcopi, incorruptum, et ita flexibile ut vivi hominis, repertum, et in novam ecclesiam est translatum, anno depositionis ejusdem trecentesimo et decimo octavo: Alexander tunc comes, postea rex Scotiæ, eo quod huic revelationi interfuit, capsam ejus corpori ex argento et auro fecit fabricari. Sanctus Wulsius anachoreta et inclusus, primo apud Croylandiam, et exinde oculis fascia ligatis ad Evesham ductus, et ibi moratus, sub habitu monachali vixerat annis septuaginta et quinque, obdormivit in Domino. Iste villam de Badbi primo Croylandiæ dederat: postea ad Evesham veniens, manerium de Neuhamp, cum Badby, ad ecclesiam Eveshamensem assignavit; ad cujus tumbam multa miracula a Domino facta sunt, quæ tribus libris scripsit magister Thomas Norwicensis Eveshamensis monachus.

A.D. 1105. Robertus de Belesmo, cum suis fratribus, ac Willelmus Comes Meretolii, seditionibus et incendiis Normanniam depopulantur. Provinciales Roberto comiti, quatenus coerceret seditiosos, conqueruntur, precantes; sed non exaudit eos: unde ad regem Henricum ipsæ quærelæ sat lacrymabiliter, quatenus patriæ pereunti succurrat, delatæ sunt. Fluctuantem mandatum domini papæ Paschalis, ad eripiendum natale solum de tyrannide tot prædonum, pietasque comprovincialium id rogantium, regem

compellunt. Tandem collecto grandi exercitu, rex Normanniam aggressus ab omnibus lætanter receptus est; fratrem, quatenus comitem agat non monachum, multa oratione instigat: comprovincialium vero animos consolatus, in suum amorem pariter et favorem omnes inclinat, vel alliciente regis pecunia, quosdam alios tyrannorum injuria ad ejus gratiam fugere compellente. Itaque omni favore impetrato, in Angliam redit. Visa est cometa mense Februarii.

A.D. 1106. Obiit Henricus imperator; cui successit filius ejus Henricus V, imperator Romanorum nonagesimus septimus. Stella insolita visa est decimo quarto kalendarum Martii. In cœna Domini duæ plenæ lunæ visæ sunt. Eodem tempore rex Henricus mare transiit, super seditiosos valida manu irruit; cui fere omnes Normanni urbes et castella sua offerentes, comite relicto, se et sua tradiderunt. Interim archiepiscopus Anselmus de Roma rediens, regi reconciliatus est; prius tamen apud Tenerkbray, quum castellum obsedisset, commisso prœlio cum comite Roberto fratre suo, qui jam in proprium excidium cum prædictis factiosis fœdus contra fratrem suum fecerat, utrinque diutissime et dirissime pro victoria certatum est; Domino tandem super miserias pauperum et provincialium multipliciter oppressorum miserante, manum victricem regi concessit. Capti sunt ergo ipse Robertus comes, frater Regis, Robertus de Scutyvyllia, comes Belesmensis, et Willelmus comes [de] Meretolio, cum multis aliis, in vigilia sancti Michaelis, quos omnes perpetuo carceri tradidit conservandos. Lætus ergo de tam felici victoria, ac Domino tantæ felicitatis largitori regratians, ob immensa ejus beneficia, Deo et sanctæ ecclesiæ investituras ecclesiarum, per annulum et baculum, in

manu Anselmi archiepiscopi in perpetuum remisit, retento tantum electionis et regalium privilegio.

A.D. 1107. Normannia stabilita, et in provinciam redacta, rex Angliam redit, adducens secum comites supradictos, quos statim tutæ custodiæ mancipavit; factoque apud Londonias concilio, in præsentia comitum, baronum, militum, et aliorum procerum, rex investituras prædictas coram episcopis et abbatibus, qui aderant, plene remisit. Unde Anselmus Cantuariensis archiepiscopus uno die sex episcopos sacravit, assistente sibi Gerardo archiepiscopo Eboracensi, aliisque episcopis plurimis; scilicet, Willelmus ad Wintoniam, Rogerus ad Saresburiam, Willelmus ad Exoniam, Reginaldus ad Herefordum, Urbanus ad Glamorgam, simul et semel consecrati sunt. Edgarus rex Scotorum obiit; successit Alexander frater ejus. Plures Angliæ magnates mortui sunt.

Arnulfus prior Cantuariæ factus est abbas Burgi; hic dormitorium, capitulum, refectorium, et necessarium fecit construere, ac viginti libras dedit conventui, ad capas et alia ornamenta emenda.

A.D. 1108. Henricus rex, pacificato regno, legem dedit, quod furto deprehensus suspenderetur, et monetam etiam correxit, graviter ulciscendo in corruptores monetæ, ut falsarii ejus absque misericordia oculis et genitalibus privarentur. Philippus rex Franciæ obiit; successit Ludovicus filius ejus. Gerardus archiepiscopus Eboracensis obiit; successit Thomas. Gundulfus episcopus Roffensis obiit; successit Ricardus. Aldwinus abbas Ramesiensis depositus est. Eodem anno abbatia Eliensis mutata est in episcopatum per papam Paschalem, et regem Angliæ Henricum primum.

A.D. 1109. Anselmus Cantuariensis archiepiscopus, post multos sudores pro Christi ecclesia tolera-

tos, post etiam multiplices libros ad laudem Dei descriptos, sanctissimus Domini confessor, et egregius doctor, migravit ad Dominum sexto kalendarum Maii, anno pontificatus sui decimo sexto: cui successit ex abbate Sagiensi episcopus Roffensis, Radulfus factus Cantuariensis archiepiscopus; sed hæc postea: nam sedes vacavit quatuor annis. Thomas electus Eboracensis a Ricardo Londoniensi consecratur, et pallium a legato sedis apostolicæ, Ulsio nomine, ad eum defertur. Rex, abbatia Eliensi in episcopatum conversa, primum ei episcopum Hervæum Wangoriensem constituit; de Norwicensi, sed maxime de Lincolniensi, eo quod satis ampla videbatur, diœcesi ei assignata: et ne Lincolniensis se injuriose diceret mutilatum, de rebus Elyensis cœnobii episcopo Lincolniensi assignatis, dominus rex satisfecit. Obiit Ingulfus abbas Croylandiæ; cui successit Goffridus. Obiit sanctus Hugo, abbas Cluniacensis.

A.D. 1110. Henricus rex Angliæ filiam suam, nomine Matildem, Henrico imperatori dedit in uxorem. Plura sunt in Anglia signa ostensa: nam fluvius Tamensis inter turrim et pontem ita desiccatus est, ut a pueris posset pertransiri. Fluvius etiam Trente apud Notingham a mane usque ad tertiam siccatus est per spatium milliarii unius, ut sicco posset pertransiri vestigio. Cometa per tres hebdomadas apparuit. Fuit etiam hoc anno hiems gravissima, et mortalitas hominum, animalium et avium maxima morina.

A.D. 1111. Henricus imperator, ecclesiam Romanam propter investituras ecclesiarum graviter affligens, Romam adit; ubi quum, irata facie, non procederet, conversus ad callida machinan[da], præteritorum delictorum pœnitentiam finxit, absolutionem expetiit, et pace reddita ecclesiæ, se pro unctione sua

advenisse, quousque infra muros et in palatium se receptum videret, confidentissime asseveravit. Ibi quum dominus papa, lætissimus, quasi totum negotium exactum putasset, subito ab armatis ipse cum tota curia capitur, et ad unctionis officium persolvendum, insuper ad investituras privilegium renovandum et ratificandum imperatori, invitus, omnimodis coarctatur; taliterque pace facta, abinvicem discessum est. Henricus rex Angliæ Flandrienses, qui trans Humbram erant, cum omnibus suis, in Ross transtulit, ut Wallenses per eos refrænaret.

A.D. 1112. Laterani in basilica Constantiniana synodo convocata generali, dominus papa Paschalis omni consensu quassavit illud privilegium, quod anteriori anno coactus fecerat imperatori; vocans illud pravilegium potius quam privilegium, quod vi et armis, et contra canones, erat sic extortum; et adhærentes in perpetuum anathematizavit, acclamantibus omnibus, Amen, Amen. Obiit Wigorniensis episcopus Sampson; successit Teulfus. Miracula cœperunt fieri ad tumbam sancti Waldeni comitis et martyris apud Croylandiam; quod quum quidam Normannus, genere monachus, professione de sancto Albano, nomine vero Awdinus, audiens et detrahens, ab abbate Goffredo correptus etiam non quiesceret, subitam infirmitatem in dicti abbatis præsentia incurrit, et ad domum suam festinans, infra paucos dies mortuus est. Sequenti nocte, dum abbas hæc animo revolvens in lecto quiesceret, quasi ad loculum martyris, videt sanctum Bartholomæum caput corpori conjunctum tenentem, et dicentem, "Acephalus non est." Cui sanctus Guthlacus, stans ad martyris pedes, respondit, "Noster comes est." Deinde sanctus Bartholomæus versum terminans, sic adjecit, "Modo rex est."

A.D. 1113. Monasterium Clarevallense fundatur, duodecim monachis cum sancto Bernardo abbate illorum illuc de Cistercio transmissis. Rex Henricus Robertum de Belesmo in arcta custodia posuit apud Warham. Wigornia, cum ecclesia cathedrali et castello, multis etiam de monachis et civibus incendio combustis, per ignis incuriam conflagravit. Rex etiam Henricus celebre cœnobium Redingense a fundamentis construens inter Kanetam et Tamensem fluvios, monachis Cluniacensibus insignivit, Hugonem abbatem illis præficiens. Lauro prior sancti Pancratii, ac dominus Serlo abbas Gloucestriæ, ambo Cluniacenses, claruerunt.

A.D. 1114. Matildis filia regis Henrici, et Henrico imperatori desponsata, in imperatricem Maguntiæ consecratur. Thomas Eboracensis archiepiscopus obiit; successit Turstinus. Radulfus episcopus ad Cantuariensem eligitur archiepiscopatum; Arnulfus abbas Burgi ad Roffensem. Ipse fecit conventionem inter monachos et milites ecclesiæ Burgi, videlicet quod quilibet miles duas partes decimæ suæ dabit annuatim secretario Burgi. In fine vero vitæ tertia pars substantiæ morientis ad sepulturam defuncti cum militaribus indumentis, tam in equis quam in armis, cum corpore deferretur, et ad altare Deo et sancto Petro offerretur. Conventus autem corpus defuncti cum processione recipiet, et ab omnibus ipso die celebrantibus plenarium servitium persolvetur pro eo: uxor autem ejus et filii de omnibus bonis, quæ in dicta ecclesia in futurum fient, Deo annuente, participes erunt. Nova ecclesia Croylandiæ fundatur.

A.D. 1115. Imperator Coloniam obsidet. Conanus, sanctæ Romanæ sedis legatus, Catalannis concilium celebrat. Anselmus, ejusdem sedis legatus, in

Angliam pallium Radulfo archiepiscopo a Roma defert, a quo statim consecratur. Dominus Johannes de Sais electus est in abbatem Burgi. Regnelmus Herefordensis episcopus obiit: successit Galfridus. Hiems erat asperrima. Civitas Cicestriæ, cum principali monasterio, cum flammis fere tota consumpta est: item monasterium Samguiacense.

A.D. 1116. Owinus rex occiditur Wallensis. Comites et Barones totius Angliæ Willelmo filio regis hominium fecerunt, et fidelitatem juraverunt. Turstinus electus Eboracensis, post longam contra episcopum Cantuariensem decertationem, archiepiscopatui juxta quosdam renunciavit; rege cum baronibus decernente, ut, vel obedientiam faceret ac debitam professionem Cantuariensi archiepiscopo, vel resignaret. Secundum alios, nolens professionem facere, mare cum rege transiit, et deinceps a sacris se continuit. Anselmus legatus iterum de Roma rediens, vices apostolicas in Anglia scripto bullato defert. Monasterium Burgi, cum magna parte villæ adjacentis, combustum est, secundo nonas Augusti, die Veneris.

A.D. 1117. Terræ motus per quadraginta dies durans apud Italiam, ut muri, domus, turresque corruerent: villa etiam quædam prægrandis de loco ad locum longe remotum transposita resiliret. Mediolani etiam, quum patriciæ dignitatis plures de republica sub turre quadam tractarent, vocatus est unus eorum nomine suo, ut exiret; quo tardante, venit quidam precibus obtinens ut exiret; vix exierat, et ecce turris cadens reliquos oppressit in ruina. Luna visa est quasi in sanguine. Robertus Steffordensis obiit. Fundamentum novæ ecclesiæ Burgi ponitur quarto idus Martii. Cisterciensis ordinis abbatia fundatur, Pruliacus nomine.

A.D. 1118. Piæ memoriæ Paschalis papa obiit: iste concessit magnam indulgentiam sancti Bartholomæi Colcestriæ: successit Gelasius. Iste in via patrum suorum incedens, quum investientes et investitos pariter damnaret, et prædecessorum sententias ratificaret, Henricus imperator Romam adit, et Braccarensem archiepiscopum, nomine Mauricium, cognomento Burdinum, virum hoc excepto schismate satis in cæteris insignem et prædicabilem, antipapam fecit, et Gregorium nominavit, expulsoque Gelasio, in sedem papalem istum intrusit. Gelasius vero per naves ad Burgundiam vectus, Francorum ecclesiam de sui injuria informat. Matildis regina Anglorum obiit. Dissensio inter Ludovicum regem Franciæ et Henricum regem Anglorum. Baldwinus rex Jerusalem obiit; cui successit Baldwinus cognatus ejus.

A.D. 1119. Obiit papa Gelasius apud Cluniacum, et ibidem tumulatur. Successit Guido archiepiscopus Viennensis, et dictus est Calixtus. Hic Remis concilium celebrat, ad quod plures episcopi de Anglia a rege transmissi interfuerunt. Turstinus etiam electus Eboracensis regis licentia illuc venit, fide data, quod ab apostolico non consecraretur; sed ille fidei immemor, Romanis per munera victis, consecratus est. Unde rex furore commotus, eum cum omnibus suis ab Anglia arcet. Pace inter reges facta, scilicet, Angliæ et Franciæ, Willelmus filius regis Angliæ Normanniam de rege Franciæ tenendam accipit dono patris sui, et prædicto regi Franciæ pro ea hominium suum facit. Terræ motus per Angliam. Monasterium ordinis Cisterciensis, Eleemosyna nomine, fundatur.

A.D. 1120. Bis venit lumen ad sepulchrum Domini. Henrico rege, ad libitum patratis omnibus propter quæ ierat in Normanniam, jam in Angliam

redeunte, ac prospero cursu ipso in Angliam applicante, Willelmus filius ejus, cum uxore sua filia Fulconis comitis Andegavensis, et frater suus nothus, cum Ricardo comite Cestriæ, et multi alii nobiles, tam viri quam fœminæ, apud Barbeflet submersi sunt, cum quibus centum et sexaginta milites, et quinquaginta nautæ, cum tribus gubernatoribus, præter nobiles, perierunt. Dictum est, et scriptum reperi, quod merito tam regius adolescens perierit, quippe qui, contra suam generositatem et hominis naturam, vitio Sodomitico incessanter laborabat, ac collactaneos suos omnes, postposito naturali usu fœminæ, petulantissime polluerat: periit ergo in scelere suo. Northbertus ordinem Præmonstratensem instituit. Eodem anno Hospitalarii et Templarii facti sunt.

A.D. 1121. Consilio omnium procerum de Anglia, rex Henricus duxit in uxorem Hadelizam, filiam Godefridi, ducis Lotharingiæ; puellam virginem vultu pulcherrimam, et corpore decentissimam, quam Radulfus archiepiscopus coronat. In ejus decorem dixit quidam versificus sic:

Anglorum regina, tuos, Hadeliza, decores
  Ipsa referre parans musa stupore riget.
Quid diadema tibi pulcherrima? quid tibi gemma?
  Pallet gemma tibi, nec diadema nitet.
Deme tibi cultus, cultum natura ministrat,
  Nec meliorari forma beata potest.
Ornamenta cave, nec quicquam luminis inde
  Accipis; illa micant lumine namque tuo.

Radulfus archiepiscopus Robertum Cestrensem, Ricardum Herefordensem, Gregorium Dublinensem, episcopos consecrat. Rex Angliæ Henricus Wallenses sibi subjicit.

A.D. 1122. Obiit Radulfus Cantuariensis archiepiscopus, cui successit Willelmus .... Johannes Bathoniensis episcopus obiit. *Iste totam urbem Bathoniensem a rege Henrico pro quingentis libris argenti emerat. Civitas Glavornia, cum principali monasterio, conflagratur incendio; et non multum post iterato cremata est. Eleemosyna abbatia Cisterciensis ordinis fundata est in Francia. Sedes episcopalis Wellensis transfertur Bathoniam.

A.D. 1123. Obiit Robertus Bloeth episcopus Lincolniensis; cui successit Alexander. Willelmus archiepiscopus Cantuariensis Romam pro pallio cum Turstino Eboracensi adivit. Godefridus fit episcopus Bathoniensis. Alexander rex Scotorum obiit: successit David frater ejus. Tiulfus Wigorniensis episcopus obiit. Goffridus abbas Croylandiæ obiit: successit Waldevus monachus ejusdem loci. Baldwinus secundus rex Jerusalem, non longe ab Jerusolyma equitans et inermis, subito a Turchis insidiantibus captus est.

A.D. 1124. Arnulfus episcopus Roffensis, quondam abbas Burgi, obiit. Ranulfus, regis cancellarius, et episcopus Dunelmensis, miserabili obitu vita decessit. Baldwinus rex Jerusalem, per milites audacissimos speciem negotiatorum mentitos, armis sub vestibus occultatis, oppidum ubi custodiebatur ingredientes, a carcere eripitur et liberatur. Tyrus per Christianos capitur. Calixtus papa obiit: hic Burdinum antipapam, captum Suterii, ignominiose satis, in monasterio quod Canea dicitur, reclusit. Tandem Henricus imperator amicus ejus factus, eo quod proximus ejus erat sanguinis linea, Deo et sancto Petro investituras per annulum et baculum remisit, retentis sibi tantum regalibus. Confirmatum est hoc utrumque, tam privilegio imperiali quam apo-

stolico. Hic etiam oblationes fidelium, antea potentium libitu direptas, ad usum ecclesiasticum revocavit; et Anglis ac Scotis, pro viarum periculo, pro una peregrinatione Romana bis sanctum Davidem petere concessit. Successit Honorius, ab omnibus fere cardinalibus repulsus, eo quod minus canonice per contentionem fuerit immantatus; sed duodecimo die coram universis, quum insignia papalia summa humilitate deposuisset, cardinales vero unanimi assensu quod deerat officii addiderunt, eum in papatum promoventes.

A.D. 1125. Justitia de monetariis fit per Angliam; quibusdam suspensis, quibusdam dextris manibus amputatis, et aliis testiculis mutilatis. Mutatio monetæ sequitur. Caristia magna victualium, mortalitas hominum. Obiit Henricus imperator: successit Lotharius Romanorum nonagesimus octavus. Consecrantur episcopi, Sigefridus Cicestrensis, Simon Wigorniensis, Johannes Roffensis, a Willelmo Cantuariensi archiepiscopo. Celebrata est synodus generalis a Johanne de Crema, apostolicæ sedis legato, apud Westmonasterium; in quo concilio quum rigidissime contra presbyterorum incontinentiam et sacerdotissas procedens, et quasi censuram importabilem aliis imposuisset, ipse proxima nocte deprehensus est cum publica meretrice in lecto suo, nudus cum nuda: unde summo mane insalutato concilio, turpissime confusus mare petiit, et transiit non rediturus. Unde archiepiscopus Willelmus Romam adiit, et legationem per Angliam et Scotiam ipse sortitus est. Fundata est abbatia . . . . Johannes de Sais, abbas Burgi, obiit. Ipse dedit quadraginta marcas pro Pitilee.

A.D. 1126. Robertus Pethee, episcopus Coventrensis, obiit. Hic thesauris et ornamentis ecclesiæ

Coventrensis inhians, quæ a prima fundatione sua, dono Lefrici comitis, aliorumque fidelium oblationibus, congesta in magna copia erant, illuc sedem episcopalem Cestrensem, quæ quondam erat apud Lichefeld, transferre molitus est; unde se Coventrensem et vocari vivum fecit, et ibi sepeliri se mortuum jussit. Rege Henrico apud Windeshoram natale Domini tenente, quum Eboracensis ex æquo cum Cantuariensi archiepiscopo coronare vellet, repulsam passus est. Crux etiam, quam ante se ferri fecerat, prostrata est; asserentibus cunctis, non licere metropolitano in aliena diœcesi crucem sibi præferre.

A.D. 1127. Ricardus Herefordensis episcopus obiit. Willelmus Cantuariensis archiepiscopus, apostolicæ sedis legatus, Concilium Londoniæ celebrat, plura ibi proponens capitula. Rex vero, convocatis omnibus regni primatibus, ad præceptum ejus Willelmus archiepiscopus, cæterique Anglici episcopi omnes, cum abbatibus, principibus, ac magnatibus universis, filiæ suæ imperatrici Matildi hominium facere, et fidelitatem jurare jussi, si superviveret, et nisi de legali conjugio prolem masculinam possideret; et quod contra omnes homines eam defensarent; quam eodem anno comiti Andegavensi, Galfrido Plantagenet, filio Fulconis, dedit in uxorem.

A.D. 1128. Ricardus Londoniensis episcopus obiit; successit Gilbertus. Iste sequentibus annis fortissimus erat adversarius contra sanctum Thomam archiepiscopum Cantuariensem. Willelmus comes Flandrensis obiit. Henricus abbas Andegavensis precibus obtinuit a rege Henrico abbatiam Burgensem. Ordo Cisterciensis primo venit in Angliam. Abbatia de Waverlee fundata est, filia domus de Eleemosyna; hoc est, transmissis illuc de Eleemosyna

duodecim monachis cum abbate, ei subjectionem et obedientiam, sicut filia matri, debet.

A.D. 1129. Willelmus Wintoniensis episcopus obiit: successit Henricus Henrici regis nepos, frater regis Stephani secundum quosdam. Rogerus episcopus Cistrensis, una cum Henrico Wintoniensi, consecratur. Honorius papa obiit: successit Innocentius. Schisma Petri Leonis antipapæ. Iste Petrus, Petri Leonis filius, cardinalis, a multum paucioribus et per ambitionem electus, et dictus Anacletus, cum armis ecclesiam beati Petri invasit, et aureum crucifixum, pendentesque coronas regum, cum toto thesauro auri et argenti, et lapidibus pretiosis, deprædatus est; hoc idem faciens apud sanctam Mariam Majorem, et alias urbis ecclesias, ubi thesauri erant, spoliavit; unde, conductis Romanis, Innocentium petere Franciam coegit. Isto tempore sanctus Bernardus, abbas Clarevalliæ, clarus doctrina et miraculis, magnus apud omnes habebatur. Boamundus junior, princeps Antiochenus, in bello occiditur. Ordo Cisterciensis in Angliam venit; fundata abbatia de Waverlee, filia Eleemosynæ.

A.D. 1130. Ecclesia Christi Cantuariensis magno apparatu dedicatur a Willelmo archiepiscopo, episcopis plurimis cismarinis et transmarinis cooperantibus. Hugo abbas Redingensis ad archiepiscopatum Rotomagensem eligitur. Obiit Mauricius abbas Eveshamensis: cui successit Reginaldus monachus Glavorniæ, et comitis Herefordiæ Milonis nepos. Concilium Stampis celebratur per regem Ludovicum et regni Franciæ clerum universum; ubi, perorante sancto Bernardo electionem Innocentii, et merita electi ac vitia adversarii, omnes Innocentium recipere, et rejicere Petrum Leonis, unanimiter consenserunt. Fecit ergo Innocentius virum religiosum,

et a toto concilio approbatum, Galfridum, Carnotensem episcopum, legatum apostolicæ sedis in Francia. Geraldus vero Engolismensis episcopus, antea functus hoc officio, super hoc indignatus, a Petro Leonis illud officium impetravit, et statim aggressus pecuniis et mendaciis, Willelmum comitem Pictavensem solum de magnatibus Francorum in partem ejus traxit. Comes Murranensis, cum suis, a Scotis occisus est. Abbatia Furnensis facta est.

A.D. 1131. Baldwinus II. rex Jerusalem tertius, obiit: cui successit Fulco comes Andegavensis, filiam regis ducens in uxorem. Hervæus episcopus Eliensis obiit. Ricardus episcopus Herefordensis obiit: cui successit Robertus, prior de Lanton. Innocentius apud Leodium Lothario imperatori occurrit, qui quum restitutionem investiturarum, jam quasi nactus opportunitatem, ab Innocentio peteret, per sancti Bernardi industriam placatus, et petita dimisit. Insuper omne suum auxilium contra Petrum Leonis christianissime promisit. Redit ergo papa per Clarevallem in Franciam, et Remis celebrato concilio, ac parte Petri Leonis penitus damnata, ad Italiam ascendit. Cui Lotharius imperator, juxta condictum, cum grandi exercitu de Alemannia collecto occurrens, papam Innocentium in papali cathedra collocat, et deinde Lateranis ab eodem Innocentio in imperatorem coronatur.

A.D. 1132. Willelmus episcopus Pictavensis per comitem Willelmum, et Geraldum Engolismensem episcopum, ejectus erat. Unde Galfridus episcopus Carnotensis, legatus domini papæ in Francia, assumpto secum sancto Bernardo, statuerat et comitem schismaticum revocare, et episcopum ejectum restituere. Diu per internuncios elaboratum est, et nihil effectum: acriora ergo arma assumit sanctus Ber-

nardus, intrat ecclesiam et missam percelebrat; tandem post Agnus Dei dictum, super patenam corpus Domini tollit, et ad comitem exiit vultu flammeo, quem aggressus, ita locutus est: "Supplicavit tibi servorum Dei multitudo, et sprevisti; ecce venit ad te Jesus Christus, qui est caput ecclesiæ quam tu persequeris; adest judex tuus, in cujus nomine omne genu flectatur, cœlestium, terrestrium, et infernorum; adest judex tuus, in cujus manu illa tua anima deveniet; numquid et ipsum spernes?" Hæc et his similia sancto viro dicente, omnibus lacrymantibus qui aderant, comes diriguit et corruit, quem quasi epilepticum et jacentem abbas pede pulsans, Dei jubet audire sententiam, et surgere. "Præsens est, inquit, episcopus Pictavensis, quem de ecclesia sua expulisti: vade et reconciliare ei, restituas etiam suæ sedi, subdere Innocentio papæ, cui tota sancta obedit ecclesia." Comes accurrens, omnia sibi injuncta complevit. Gerardus episcopus Engolismensis, sanctæ ecclesiæ fortissimus pugil, in schismate quondam Burdini, tantæque auctoritatis, ut in concilio Lateranensi, quando Teutonicum privilegium cassabatur, ipse missus pro toto concilio surgeret, et jubente domino papa, sententiam legeret; jam vero in senio maximus adversarius schismaticus moritur, et per Galfridum Carnotensem corpus ejus defossum extra ecclesiam projicitur. Henricus, abbas Burgi, de Burgo, quam dimisit, ad Andegavensem rediit. Abbatia Rievallensis fundatur, filia Clarevalliæ. Item abbatia de Fontibus.

A.D. 1133. Robertus, comes quondam Normannorum, et frater regis Henrici, obiit in custodia. Terræ motus per Angliam. Eclipsis solis quarto nonarum Augusti, feria quarta. De principibus transalpinis solus Rogerus Siculus se contra Innocentium

extollebat: unde Lotharius cum Innocentio Siciliam intrantes, prædictum Rogerum fugabant, et comiti Ranulfo regnum commiserant. Huic victoriæ Pisani navigio suo . . . . astiterunt: unde attendens eorum pro ipso et pro ecclesia labores, Pisanum archiepiscopum et primatem totius Sardiniæ fecit, et Januensem episcopum in archiepiscopum commutavit: ipseque Rogerus, imperatore cum papa Romam reverso, in Ranulfum comitem vires suas exerebat. Ad bellum tandem ventum est, affuit sanctus Bernardus inter discordes, satagens componere pacem, catholicis promittens victoriam, et schismaticis dissuadens bellum; quia, si bellarent, prædixit stragem et fugam; nec minus accidit. Quum rex in militum multitudine confideret, et comes catholicus paucissimos haberet, abbate tandem orante juxta locum certaminis, quum clamor cadentium se extolleret, unus de monachis abbatis exiens, et a quodam milite fugante præcurrentes, nova belli petiit; qui respondit, "Vidi impium superexaltatum et elevatum, et transivi, et ecce non erat." Mox ipse comes adveniens, et monachum videns, equo desiliit, et adorato Deo in monacho, equum repetens, fugientes insequutus est; sed periit ipsorum memoria cum sonitu. Abbatia de Fontibus fundata est, filia Clarevalliæ; et abbatia de Geredonia fundata est, filia de Waverlee. Et Martinus de Becco in abbatem Burgi est electus, et in die sancti Petri est receptus.

A.D. 1134. Combusta est ecclesia sancti Pauli Londoniæ. Per idem tempus in Francia tanta siccitas fuit, ut flumina, lacus, fontes, et putei siccarentur. Ignis quoque, qui per rimas terrarum subintraverat, nec imbribus, nec frigore, nec alia arte, biennio extingui poterat. Romani contra voluntatem Innocentii papæ senatum renovare conati sunt. Mo-

ritur tandem Petrus Leonis in scelere suo, cujus fautores alium sibi succedentem papam constituunt; qui in nocte ad sanctum Bernardum tunc Romæ positum veniens, reconciliationem petit, renunciationem promittit. Adductus ergo per virum Dei, sed insignibus pontificalibus projectis, veniam, quam pœnitentissime petiit, meretur. Lætatur ergo tota civitas, tam felici fine tanti schismatis gratulabunda. Ipse papa monasterium Cisterciensis ordinis ad aquas Salinas, in honore sancti Anastasii martyris, fundavit: conventusque duodecim monachorum adductus est, quibus Bernardus, olim ecclesiæ Pisanæ vicedominus, abbas a sancto Bernardo præfertur. Iste postea cardinalis diaconus, tandem promotus est in papam, dictus Eugenius: sed hæc postea. Swinesheved fundatur, filius Furnesii.

A.D. 1135. Henricus rex Angliæ obiit in Normannia, anno regni sui trigesimo quinto. Quum enim de venatu venisset apud sanctum Dionysium in sylva Leonum, muræna recens, eo quod libenter vescebatur, apposita est; et quamvis eam prohiberet medicus, vicit concupiscentia, et mortem intulerunt vetita cibaria: obiit ergo, cui pro laude sufficiat epitaphium, quod Henricus Huntingdon apponit.

Rex Henricus obiit, decus olim, nunc dolor orbis:
  Numina flent, numen deperiisse suum.
Mercurius minor eloquio, vi mentis Apollo,
  Jupiter imperio, Marsque vigore gemunt.
Janus cautela, minor Alcides probitate,
  Conflictu Pallas, arte Minerva gemunt.
Anglia quæ cunis, quæ sceptro numinis hujus
  Ardua splenduerat, jam tenebrosa ruit.
Hoc cum rege suo, Normannia cum duce marcet:
  Nutriit hæc puerum, perdidit illa virum.

Sepultus est apud Redinges: cui successit Stephanus, Theobaldi comitis Blesensis frater junior, comes Bononiæ et Meretonii, non multum post, contra suum, et omnium, qui eum coronaverunt, sacramentum. Hic in coronatione sua omnia, quæ vel ecclesiæ vel regno privilegiare exposcebantur, benignissime contulit. Abbatia de Bildewasch, item de Forda, item de Stanford, fundantur.

A.D. 1136. Secundo kalendarum Januarii coronatus est rex Stephanus, et in missa coronationis suæ per negligentiam pax non datur in populum, nec pacem habuit omnibus diebus vitæ suæ. Monasterium de Melros restauratur et Cisterciensibus monachis confertur, a destructione sua anno . . . . . . sanctusque Waltevus fit eorum primus abbas ex sacrista Rievallensi. David rex Scotorum pacem facit cum rege Stephano, filiusque ejus regi Stephano homagium facit. Willelmus archiepiscopus Cantuariensis obiit. Translatio sancti Guthlaci ab Alexandro Lincolniensi episcopo solemniter celebrata. Erat enim iste Alexander munificans valde, potentissimus erat et in Anglia, et in Romana curia: unde inter cætera magnifica opera sua, ordinem Sempringhamensem ardentissime promovit. De Cisterciensibus tria monasteria fundavit, ac etiam tria castella a fundamentis fecit, i. e. Banbyn, Newerk, et Lafford: et abbatia de Wardon fundatur.

A.D. 1137. Stephanus Normanniam adiit, qua pacificata, pacem cum rege Francorum componit, omnibusque prospere peractis, Angliam redit. Turstinus archiepiscopus Eboracensis ad Rokysburgh pergit, impetrans a rege ne Northumbria vastaretur, datæque sunt induciæ treugarum; quibus finitis, David cum grandi exercitu inundans totam Northumbriam, depopulatur, et revertitur. Rex Stepha-

nus hoc audiens, vicem reddit, et australes partes regni David cædibus et flammis dedit, ipso vidente, et congredi non audente. Johannes imperator Constantinopolitanus seipsum sagitta toxicata vulnerans, obiit; cui successit filius ejus Emanuel optimus. Abbatia de Thama et de Cocosale fundantur.

A.D. 1138. Theobaldus ab Alberico, sedis Romanæ legato, in Cantuariensem archiepiscopum consecratur. Rex Stephanus infringere cœperat quæ in coronatione sua Deo et regno promiserat; unde ultione divina insurrexerunt in eum per totam Angliam non solum magni, sed etiam mediocres, castella contra eum firmantes: Scoti etiam cum multitudine maxima aquilonares partes iterum depopulari aggrediuntur; quibus archiepiscopus Eboracensis Turstinus cum magnatibus illius provinciæ occurrit, et eos usque ad internecionem apud Standard cecidit. Rogerus episcopus Sarum incarceratur. Concilium apud Westmonasterium tentum est: unde Alexander episcopus Lincolniensis ad regem pacifice accitus, in custodia detinetur, et irregulariter jejunio affligitur, donec castella sua regi redduntur.

A.D. 1139. Matildis imperatrix, filia regis Henrici, cui Angli fidelitatem juraverant, per Robertum comitem Gloverniæ, fratrem suum, accersita, venit in Angliam. Ubique ergo in terra cædes et incendia,

"et plurima mortis imago,
Nusquam tuta quies."

Generale Concilium Londoniis, ubi Waldevus, abbas Croylandiæ, deponitur ab Alberico legato; cui successit Godefridus, prior sancti Albani. Obiit Rogerus episcopus Sarum. Abbatiæ vero istæ, scilicet Kirkestede, Parchus Lude, et Kingeswold de Cister-

ciensibus, Thorneton super Humbram de nigris canonicis, et Sempringham de sanctimonialibus inclusis, fundantur.

A.D. 1140. Bellum inter regem Stephanum et Robertum comitem Gloverniæ, apud Lincolniam, die purificationis beatæ Mariæ, ubi rex Stephanus victus est et captus. Imperatrix ergo omnes Anglos subjectos, his exceptis Kentensibus, quos regina uxor regis Stephani adhuc retentabat, in elationem erecta, multorum animos, et maxime Londonensium, a se avertit, unde proximo bello inter alios captus est Robertus comes Gloverniæ, et sic rex pro eo dimittitur, eo quod sub ejus custodia apud Bristolliam rex teneretur. Rex vero David et imperatrix ab illo prœlio evaserunt sine periculo. Abbatia de Pipwell fundatur.

A.D. 1141. Rex Stephanus imperatricem obsidet apud Oxonias; sed illa, grandi nive de cœlo nocte cadente, et fluvio Tamensi congelato, in veste candida regis manus evasit, et Wallingfordiam contendit. Castellum vero Oxoniæ post ejus fugam mox captum est. Albericus de Ver occiditur Londoniis, seditione civium. Combusta est ecclesia Lincolniensis in festo sancti Albani. Fulco rex Jerusalem, dum, præsente regina, leporem insectaretur, equo cadente in terram corruens, cerebrum per oculos, aures et nares effudit. Successit filius ejus Baldwinus III.

A.D. 1142. Obiit Innocentius papa, cui successit Celestinus secundus: sub isto fundata est abbatia de sancto Laurentio de Revysby, filia Rievallensis, sancto Alredo primo ejus abbate. Celestino mortuo, successit Lucius II. Henricus, Wintoniensis episcopus, apostolicæ sedis legatus, concilium magnum Londoniæ celebrat. Galfridus de Mandavilla, expulsis monachis, Rameseiense cœnobium cepit, et in

castrum convertit; unde pro vindicta, ut creditur, sanguis de claustri parietibus ebullivit.

A.D. 1143. Obiit Celestinus papa; cui successit Lucius II, ut prædicitur. Sanctus Bernardus, abbas Clarevallensis, clarus habetur. Godefridus abbas Croylandiæ obiit; cui successit Edwardus prior de Ramesey. Ordo Præmonstratensium venit in Angliam, et Neusom de illis fundatur. Rex Stephanus obsedit Lincolniam; a qua obsidione, timore Ranulfi comitis Cestrensis, rex confusus recessit. Conventus Burgi hoc anno intravit in novam ecclesiam. Hildegardis in Alemannia prophetavit.

A.D. 1144. Robertus comes Gloverniæ, et cæteri regis adversarii, castellum apud Farendon construxerunt, quos cum grandi exercitu de Londonia congregato rex adveniens fugere compulit, et castrum funditus evertit. Tandem pax inter regem et comitem Cestrensem facta est, sed ficta: nam quum ad concilium apud Northampton pacifice a rege citaretur, et ipse sibi nihil metuens advenisset: subito capitur, et quousque castrum Lincolniæ redditum est, custodiæ commendatur. Abbatia de Woburne hoc tempore fundatur.

A.D. 1145. Obiit Lucius papa; cui successit Eugenius papa II. Iste fuit albus monachus, et sancti Bernardi ex vicedomino Pisano alumnus; deinde abbas sancti Anastasii, ac cardinalis factus, tandem papa creatus. Quum simplex ante fuisset, mirabiliter a Deo eloquentia insignitur, et post mortem sanctus Dei creditur, et miraculis coruscare perhibetur. Cometes hoc tempore apparuit. Saffredus episcopus Cestrensis deponitur. Comes Ranulfus Lincolniam aggrediens, percusso duce sui exercitus in boreali porta viro fortissimo, fugere cum reliquis est compulsus.

A.D. 1146. Rex Stephanus Lincolniæ coronatur. Eugenius papa ad iter Jerusolymitanum in Franciam descendit. Signatur Ludovicus rex Franciæ; Theodorus comes Flandriæ, et comes de sancto Ægidio, cum multis aliis, signum crucis accipiunt. Concilium Remis celebratur, et Sammenses monachi Cisterciensibus incorporantur. Conradus cum multis in Alemannia cruce signatur. Hilarius factus est episcopus Cicestrensis. Ecclesia Croylandiæ, cum multis officinis, concrematur.

A.D. 1147. Imperator Conradus cum magno apparatu Jerusolymam petit; sed insidias in itinere, ut dicitur, dolo Græcorum perpessus, vix cum paucis de tanta multitudine evasit. Rex etiam Franciæ Ludovicus cum uxore proficiscens, casum consimilem expertus est. Damascus sine effectu obsidetur, factione Templariorum causante; peregrinatione ergo facta, Conradus et Ludovicus ad sua redeunt. Alexander episcopus Lincolniensis obiit; cui successit Robertus de Cheyneto. Brueria et Biclesden fundantur. Abbatia de Salteria fundatur.

A.D. 1148. Robertus episcopus Herefordensis obiit: successit Geraldus. Drugo vicecomes Lincolniæ, miles fortissimus, et dominus de Holm juxta Grimesby, repetundarum reus exlegatur; qui, non contemptibili manu collecta, Norwegiam petiit et subjugavit; filia regis, et ejusdem hærede, sibi assumpta in uxorem, superstite in Anglia legitima uxore sua, sed oblivioni tradita. Hujus Drugonis mira gesta leguntur, quomodo ad regnum viribus et industria ascenderit, et quomodo tandem maleficiis Bellæ de Wathe Angliam redierit; sed hæc postmodum. Sanctus Gilbertus instituit ordinem Sempringhamensem.

A.D. 1149. Henricus filius imperatricis, filiæ

Henrici primi regis Anglorum, de comite Andegaviæ genitus, David regem Scotorum adiit, a quo honorifice receptus, etiam militaria arma suscepit: unde quasi tirocinium suum dedicaturus cum proceribus occidentalibus, et David cum Scotis, quasi irruptionem in regales facturi congregantur. Eustachius filius regis Stephani, juvenis alacer, terras procerum, qui cum Henrico erant, deprædatur et comburit, civitatem Wintoniæ incendit, nec tamen castellum capit.

A.D. 1150. Theobaldus archiepiscopus Cantuariensis Londoniæ concilium celebrat, cui rex interfuit; iterumque castellum Wintoniæ obsidet, sed frustra. Galfridus comes Andegaviæ obiit; Henricus filius ejus in comitatum successit Normanniæ et Andegaviæ: factoque divortio inter Ludovicum regem Franciæ, et Elienoram, filiam et hæredem comitis Pictavensis et Aquitaniæ, uxorem suam, quia proximi erant sanguine; Henricus eam ducit in uxorem, cum Pictavia et Aquitania illam consequentibus. Ludovicus dedit sororem suam Eustachio, filio regis Stephani, in uxorem, et Henricum debellat. Cumba

A.D. 1151. Obiit Conradus imperator; cui successit Fredericus primus. Obiit Saffredus, quondam [Cestrensis] episcopus, in insula Mere, ubi privatus vixit. Rex Stephanus filium suum Eustachium satagit omnimodis coronare; sed mandato apostolico id prohibente, episcopi et prælati resistunt universi. Gratianus monachus, de Clusa civitate Tusciæ natus, decreta compilavit. Floruit Ricardus de Sancto Victore, et magister Hugo de Sancto Victore; sed et Petrus Lombardus, qui compilavit libros sententiarum. Hic finit Chronica Henrici Huntingdonensis. Abbatia de Holm juxta Scotiam fundatur.

A.D. 1152. Obiit Matildis uxor regis Stephani. Obiit Henricus filius regis David. Obiit Willelmus episcopus Londoniensis; cui successit Hugo. Turci Jerusalem veniunt obsidere; sed Christiani erumpentes, eos usque ad Jordanem prosequuntur, cæsis quinque millibus, et spoliis eorum direptis. Matildis vero imperatrix in castello de Bristollia per annum et dimidium præsidium tenuit. Interim inter regem et ducem Henricum multæ congressiones factæ sunt; tandem pax, mediantibus episcopis et prælatis, reformatur.

A.D. 1153. Pax inter regem et ducem facta est. Obiit Eustachius filius regis, et Simon comes Northamtoniæ, discordiæ maximi incentores. Obiit rex David Scotiæ: successit Malcolmus cognatus ejus. Obiit Eugenius papa: successit Anastasius IV. Obiit sanctus Bernardus abbas Clarevallensis, qui in quadraginta annis, quibus monasterio suo præfuit, fecit centum et quadraginta monasteria, et de suis monachis unum papam, duos cardinales, sexdecim episcopos et archiepiscopos, videlicet ante mortem suam. Hic finit Chronica Alredi.

A.D. 1154. Obiit rex Stephanus: successit Henricus filius imperatricis. Obiit sanctus Willelmus archiepiscopus Eboracensis: successit Rogerus Cantuariensis archidiaconus, et [in] archidiaconatus officium successit sanctus Thomas. Obiit Anastasius papa: successit Adrianus, Anglicus genere. Ludovicus rex Franciæ filiam Alfonsi, regis Hispaniarum, duxit in uxorem. Thomas regis Angliæ factus est cancellarius. Askalon a Christianis capitur, et aliquanto tempore possidetur. Barlinge fundatur de Præmonstratensibus.

A.D. 1155. Rex Henricus, filius secundus imperatricis, coronatur apud Lincolniam in Wigford.

Henricus filius regis nascitur. Willelmus Peverelle exhæredatur. Robertus Exoniensis episcopus obiit: successit Robertus. Obiit Martinus abbas Burgi: successit Willelmus de Waterville. Adrianus papa urbem Warmaciam in Alemannia, ob vulnerationem cardinalis, usque ad condignam satisfactionem, posuit sub interdicto suo. Stanleya fundatur de Cisterciensibus.

A.D. 1156. Elienora regina peperit filiam, nomine Matildem, matrem postea Henrici ducis Saxoniæ et Othonis imperatoris. Obiit Willelmus regis Henrici primogenitus. Signum crucis in luna apparuit. Johannes Salesbiriensis scripsit Polycraticum suum. Sanctus Alredus abbas Rievallensis ex abbate Revesbiensi epitaphium regum Scotorum scripsit; Arnulfus episcopus Luxoviensis claruit; [dis]putatores eloquentissimi.

A.D. 1157. Ricardus filius regis mense septimo nascitur: pater ejus duxit exercitum in Walliam. Ecclesia de Freston, cum omnibus officinis, combusta est. Rolandus in Wallia capitur. Rex Scotorum Malcolmus veniens Karleolum ad regem Henricum, apud Cestriam regem prosequutus, fecit homagium suum; scilicet, quale avus suus fecerat avo suo Henrico primo, salvis sibi dignitatibus suis et honoribus universis.

A.D. 1158. Rex Angliæ Henricus et rex Scotiæ Malcolmus apud Karleolum occurrentes, discordes ab invicem recesserunt. Rex Henricus primo ad Lincolniam in Wigford, secundo apud Wintoniam coronatur; exinde mare transiens, honorifice a rege Francorum Parisiis suscipitur. Galfridus frater regis obiit. Galfridus comes Britanniæ nascitur. Monetarii per Angliam mutilantur; ditiores pecunia multantur.

A.D. 1159. Adrianus papa obiit: successit Alexander III. Hic vicit quatuor schismaticos: Octavianum, Guidonem, Johannem Strumensem, et Laudonem. Primus se fecit vocari Victorem, secundus Paschalem, tertius Kalixtum, quartus Innocentium, quorum tres fuerunt presbyteri cardinales, qui per papam excommunicati, mala morte perierunt: Fredericum Romanorum, et Emanuel Græcorum imperatores, Willelmum Siculum, et Lombardos, ad unitatem ecclesiæ revocavit. Willelmus comes Boloniæ, Stephani regis filius, obiit.

A.D. 1160. Rex Henricus cum grandi exercitu Tholosam obsidet, contra comitem sancti Ægidii efferatus, mansitque in obsidione a nativitate sancti Johannis usque ad festum omnium sanctorum, mortuique sunt multi in exercitu, pestilentia sæviente. Questor exercitus erat sanctus Thomas, cancellarius Angliæ, cui Johannes Sarum Polycraticum suum obtulit. In illa obsidione comes sancti Ægidii regi Henrico tandem se submisit. Ludovicus rex Franciæ filiam Theobaldi comitis Campaniæ Alam duxit in uxorem.

A.D. 1161. Theobaldus Cantuariensis archiepiscopus obiit. Dissensio inter reges Franciæ et Angliæ; sed, mediantibus episcopis et proceribus, pacificati sunt; Henricusque, filius Henrici regis, filiam regis Franciæ duxit in uxorem, cui territorium Vilcassinum datur in dotem, Gisorciumque regi Angliæ redditur. Adam prior de Bermundseye factus est abbas Eveshamiæ: iste multa bona opera operatus est domui suæ, et locum ædificando et ornando.

A.D. 1162. Sanctus Thomas archidiaconus Cantuariensis, et præpositus Beverlacensis, factus est archiepiscopus Cantuariensis. Regina Elienora filiam peperit, quam Elienoram appellavit. Baldwinus rex

Jerusalem obiit; cui successit Amalricus frater ejus. Rex Henricus honorifice recepit papam Alexandrum versus Gallias venientem, inductus ad ejus obedientiam per literas Arnulfi episcopi Luxoviensis, et maxime viva voce sancti Alredi abbatis Rievallensis.

A.D. 1163. Concilium Turonense per papam Alexandrum celebratum est: acta ejus contra schismaticos in Almannia, et contra hæreticos in Aragonia et Navarria, prout plurimum versabantur. Translatio sancti Edwardi regis et confessoris, procurata per Laurentium, ex priore Dunelmensi, Westmonasterii abbatem, celebrata est per sanctum Thomam archiepiscopum Cantuariensem. Sanctus Alredus abbas huic translationi interfuit, offerens vitam regis et homeliam super *Nemo accendit lucernam*, &c. ad laudem ejusdem sancti mirifice dictatam. Concilium Northamptoniæ contra archiepiscopum.

A.D. 1164. Sanctus Thomas Cantuariensis archiepiscopus, ob intolerabiles injurias per regem et suos consentaneos sanctæ ecclesiæ factas recessit in exilium, et in Flandriam applicuit. Tres circa solem circuli videntur, quibus evanescentibus, quasi duo soles creantur, unus ad dextram, et alius ad solis sinistram. Rex Henricus omnes milites suos jurare fecit, ut quot militum feoda quisque teneret palam diceret, volens pro numero feodorum cuilibet servitia imponere.

A.D. 1165. Rex Henricus duxit tertio exercitum in Walliam, fretus ingenti manu Flandrensium, Andegavensium, Pictavensium, et Scotorum; cepitque famosum castellum de Karadigan, filiosque regis Ris duos, et filios ac filias nobilium ejus captos exoculavit, nares ac aures præcidit crudelissime. Tempestas maxima fulguris et tonitrui, apud Scarburgh

maxima, sed in aliis locis, præcipue in locis juxta mare hæc tempestas invaluit.

A.D. 1166. Obiit Robertus episcopus Lincolniensis; cui successit [Walterus de Constantiis]. Item sanctus Alredus abbas Rievallensis migravit ad Dominum, qui terras, et tenementa, opes et ornamenta ecclesiæ suæ saltem duplicata in tempore suo, mores et alia spiritualia monumenta multiplicata in obitu suo dereliquit. Obiit dominus Philippus primus post sanctum Alredum abbas de sancto Laurentio; cui successit Galo. Johannes filius regis, postea rex Angliæ, nascitur.

A.D. 1167. Matildis imperatrix quondam, et Henrici regis Angliæ filia, et Henrici II mater, obiit. Amalricus rex Jerusalem cepit Babyloniam, et plures civitates Ægypti, ac inter cæteras Alexandriam; sed non sibi. Civitas Mediolanensis ab imperatore Frederico circa hæc tempora obsessa est; tandem muri ejus altissimi funditus suffossi sunt; cætera in cinerem redacta. Radulfus vero archiepiscopus Coloniensis trium magorum corpora de Mediolano transtulit Coloniam.

A. D. 1168. Fredericus imperator schismaticus cum grandi exercitu Romam petit; sed ultione divina Radulfus Coloniensis archiepiscopus et Maguntinus intrusus, Leodicensis et Ratispontensis episcopi, cum magna parte exercitus, qui consiliarii imperatoris extiterant, percutiuntur, et ipse confusus recedit. Henricus rex Angliæ dedit Matildem filiam suam Henrico duci Saxoniæ in uxorem, matrem Henrici postea ducis et Othonis imperatoris. Obiit Willelmus archidiaconus Northamptoniæ.

A.D. 1169. Ricardus comes de Strigul, per regem Henricum paternæ hæreditatis extorris, grandi juvenum manu collecta, invadit Hiberniam, capitque

Waterfordiam et Dubliniam, ac multa castella alia maritima. Ducit etiam in uxorem filiam cujusdam reguli illius terræ, cujus connubio multum prosperatus est: Genuit de illa filiam, quam Marescallus Willelmus comes de Pembroke postea duxit in uxorem, de qua in sequentibus dicetur.

A.D. 1170. Rex Henricus de Normannia transiens in Angliam, in mari fere periclitatus est: unde fecit coronari filium suum Henricum a Rogero archiepiscopo Eboracensi, contra privilegia ecclesiæ Cantuariensis, ejus archiepiscopo exulante: dedit etiam ducatum Aquitaniæ, cum pertinentiis, Ricardo filio suo tenendum de rege Franciæ: comitatum vero Britanniæ concessit Galfrido filio suo, qui hæredem duxerat in uxorem filiam Coitani comitis, ex sorore Willelmi regis Scotorum. Alexander papa suspendit Robertum archiepiscopum Eboracensem, Sarum et Londoniensem episcopos.

A.D. 1171. Rex Henricus apud Burum in Normannia, in die natalis Domini, constitutus, multum confusus est, eo quod archiepiscopus Cantuariensis noluit absolvere episcopos causa sua ab officio suspensos; unde quatuor milites de regis familia, ipso hoc ignorante, in archiepiscopum efferati, latenter et citissime in Angliam transfretabant; venientesque Cantuariam quinto natalis die, neque tempori neque loco neque personæ deferentes, in ecclesia cathedrali sanctum Thomam archiepiscopum cruentissime occiderunt.

A.D. 1172. Coronatio Philippi regis Franciæ, vivente adhuc Ludovico patre suo. Rex Henricus, accitus a comite Ricardo, in Hiberniam cum quadringentis navibus et valido exercitu applicuit decimo sexto kalendarum Novembris; cui dictus Ricardus totam terram, quam ceperat, ab ejus gratia impe-

tranda tradidit; cæterique reguli fere omnes suis viribus diffidentes, gratiam ejus quam guerram experiri malentes, tributa promiserunt: confirmatumque est regnum Hiberniæ ab Alexandro papa regi Henrico, et hæredibus suis. Obiit sanctus Godricus.

A.D. 1173. Orta est gravis dissensio inter regem Henricum patrem, et Henricum regem filium: partem filii contra patrem adjuvabant omnes fratres sui; fovebant eos Ludovicus et Philippus reges Franciæ, Willelmus rex Scotiæ, Philippus comes Flandriæ; quorum fretus auxilio fecit irruptiones multas in Normanniam, parumque prosperatus est: nam in illa controversia comes Boloniæ est occisus, comes Flandriæ, frater ejus, vulneratus est, comes Cestriæ captus, aliique barones Britonum. Sed et reginam Elianoram, seditionem moventem in Pictavia, rex cepit blanditiis circumventam, et turre quadam inclusit. Flandrenses cum tribus stolis navium Angliam deprædantes victi et cæsi sunt. Canonizatio sancti Thomæ archiepiscopi per Alexandrum papam. Ricardus prior de Douvre electus est in archiepiscopum Cantuariensem. Mediolanum evertitur.

A.D. 1174. Flandrenses quatuor applicantes Norwicum, diripiunt. David, frater regis Scotiæ, comes Huntingdoniæ, Leicestriam adiens, associatis sibi oppidanis, patriam depopulatur. Willelmus rex Scotiæ simili furore in Northumbria prædas agit. Rex autem Henricus audiens Angliam sic turbari, illuc festinat; statimque Cantuariam devotus et discinctus pœnitens vadit, ubi precibus et lacrymis Deo sanctisque ejus placatis, contra hostes aciem movens, miraculose triumphavit. Eodem enim die captus est Willelmus rex Scotiæ apud Appleby, omnibusque adversariis conterritis, pax tandem per episcopos re-

formata est. Canonizatio sancti Bernardi abbatis Clarevallensis. Ricardus Romæ in archiepiscopum Cantuariensem consecratur, deditque domino papæ decies mille marcas. Combusta est ecclesia Christi Cantuariæ, cujus restaurationi dedit quadraginta marcas. Obiit sanctus Petrus archiepiscopus Tarentasiensis.

A.D. 1175. Concilium apud Londoniam. Willelmus rex Scotiæ, et David frater ejus, comes Huntingdoniæ; episcopi, comites, et barones, de novo fidelitatem Henrico regi Angliæ patri juraverunt; et sic ad sua redire permissi sunt. Conacces vero rex potentissimus in Hibernia fidelitatem fecit Henrico regi, concessitque regi singulis annis, de singulis decem animalibus, unum corium placabile mercatoribus, tam de terra sua quam de alia, ballivis domini regis persolvendum. Ricardus archiepiscopus Cantuariensis deposuit Willelmum de Waterville, abbatem Burgi. Rex Siciliæ accepit in uxorem Johannam filiam regis Henrici. Amalricus rex Jerusalem obiit; cui successit Baldwinus filius ejus, sed paralyticus.

A.D. 1176. Henricus rex Angliæ, propter necem sancti Thomæ martyris, miserat solennes nuncios ad papam Alexandrum, qui jurantes pro ipso in animam suam, ut ipsum excusarent de prædicto facto; sed dominus papa, auditis nunciis, misit duos cardinales ad regem, innocentiam ejus investigare, scilicet Albertum et Theodwinum, coram quibus rex juravit, quod nunquam de consilio suo vel jussu fuerit interfectus; sed quod occasione turbationis, quam erga ipsum habuerat, occisus erat. Obtulit ducentos milites ultra mare per annum in Terra Sancta exhibere; ipse vero crucem suscipiens, infra triennium promiserat transfretare. De isto voto resiliens, pro-

curavit postea absolutionem, eo quod de corde non emanaverat: unde venit Hugo cardinalis tituli sancti Michaelis, Romanæ sedis legatus, qui cum rege de prædicto voto dispensavit, et in ejus præsentia Johannem filium suum regem Hiberniæ fecit.

A.D. 1177. Salomon prior Eliensis factus est abbas Thorneyensis, et Benedictus prior Cantuariensis factus est abbas Burgi, qui fecit construere totam navem ecclesiæ Burgi ex lapide et ligno, a turre usque ad frontem; et capellam in honorem sancti Thomæ martyris, ad portam monasterii. Concilium Romæ celebratum est, præsidente papa Alexandro III, in quo concilio imperator Fredericus, cum omni gente sua, sufflato schismate, ad catholicam rediit unitatem. Acta synodi de papæ electione, et de hæreticis Tholosanis et Albegensibus, versabantur. Waltham, pro secularibus, regularibus canonicis confertur.

A.D. 1178. Eclipsis solis, id[ib]us Novembris. Submersio Hollandiæ, inundatione maris solitum cursum diffusius excedente; unde infinita hominum et animalium multitudo aquis intercepta est. Isto tempore Andronicus, imperator Constantinopolitanus, pro tyrannide sua et superbia intolerabili, a Græcis comprehensus, et de palatio, procerum suorum judicio, per equos indomitos tractus, tandem patibulo suspensus est: Occiderat enim dolose consanguineum suum, filium Emanuelis imperatoris, tutelæ suæ commendatum, et multa alia commiserat.

A.D. 1179. Peregrinatio Ludovici regis Franciæ, et aliorum magnatum ejusdem regni, ad sanctum Thomam Cantuariensem archiepiscopum et martyrem, qui obtulit aureum calicem appendentem . . . libras, et centum modios vini, perpetuo, ad natalitium diem celebrandum in lætitia, singulis annis;

in hoc, sive in vita sive in morte, pro se et regno suo, beato martyri quasi annuum tributum statuens persolvendum. Civitas Eboracensis combusta est per incuriam cocorum.

A.D. 1180. Translatio sanctæ Frideswidæ virginis Oxoniæ. Obiit Alexander papa; cui successit Lucius III, natione Tuscus, qui sedit annis quatuor, diebus octodecim. Ad ejus preces, et instantiam Henrici regis Angliæ, imperator Fredericus cum Henrico duce Saxoniæ, qui huc usque rebellaverat, reconciliatur. Obiit Ludovicus rex Franciæ post annos quadraginta quinque in regno exactos; omni tempore sancto Thomæ, tam vivo quam defuncto, constans amicus et devotus; cui successit Philippus filius ejus. Obiit Rogerus Eboracensis archiepiscopus, præfato martyri semper adversarius.

A.D. 1181. Henricus rex Angliæ per omnes terras suas transmarinas edidit statutum de armis habendis; postea vero etiam Anglos eidem statuto subjecit, i. e. quicunque haberet feodum militis unius, haberet loricam, cassidem, clypeum et lanceam; et quot feoda militum quis haberet, tot militaria arma haberet. Et post multa, quilibet liber laicus, qui haberet in catallis valorem decem marcarum, haberet habergellum, capellum ferreum, et lanceam; et unusquisque juraret non vendere, nec alienare arma sua.

A.D. 1182. Rex Henricus reconciliavit Philippum comitem Flandriæ cum Philippo rege Francorum. Galfridusque filius regis Henrici electus ad episcopum Lincolniensem, maluit episcopatui renunciare, quam onus sibi importabile suscipere. Juri ergo suo in manibus Ricardi archiepiscopi Cantuariensis renunciavit, et Walterus de Constantia electus in episcopum successit. Obiit Henricus rex junior, et

Rotomago sepultus est. Margareta uxor ejus Belo regi Hungariorum postea nupsit. Floruit Petrus Comestor.

A.D. 1183. Obiit Ricardus archiepiscopus Cantuariensis; cui successit magister Baldwinus, quondam archidiaconus Wellensis, deinde monachus abbasque Fordensis, deinde episcopus Wigornensis, tandem archiepiscopus Cantuariensis. Saladinus rex Babylonis vastavit Terram Sanctam, nec erat qui resisteret, quia Baldwinus rex Jerusalem infirmus et paralyticus jacebat; qui, inito consilio cum Templariis et Hospitalariis, misit per legatos ad regem Angliæ vexillum regium, cum clavibus sepulcri Domini, et turris David, et civitatis Jerusalem, tanquam ad hæredem terræ illius.

A.D. 1184. Baldwinus rex Jerusalem deposuit se a regimine regni, et constituit Baldwinum, filium Willelmi Marchisii et Sibyllæ sororis suæ, regem in loco suo, et paulo post obiit. Et Baldwinus puer regnavit fere per duos annos. Combusta est abbatia de Glastonbury. Et in Scotia quidam fons fluentis aquæ, non longe a castello de Irewin, manavit sanguine per octo dies et totidem noctes, sine intermissione. Rex Henricus fecit homagium Philippo regi Franciæ pro terris suis transmarinis. Jocelinus episcopus Sarum factus est monachus Cisterciensis apud Fordam.

A.D. 1185. Heraclius patriarcha Jerusolymitanus, et prior hospitalis de Jerusalem, cum magno mœrore et labore venerunt ad regem Henricum in Anglia, auxilium et consilium ab eo contra Saracenos humillime postulantes, quos neque ut debuit, neque ut decuit, recepit. Obiit Lucius papa; cui successit Urbanus III natione Lombardus, quondam clericus, et comes in exilio individuus sancti Thomæ quondam

Cantuariensis archiepiscopi et martyris. Obiit Adam optimus abbas de Evesham: successit Rogerus nullius monasterii monachus, abbas pessimus.

A.D. 1186. Obiit Walterus episcopus Lincolniensis; cui successit sanctus Hugo prior Withamiæ, ordinis Carthusiensis, ex collatione regis, et totius capituli Lincolniensis electione. Galfridus filius Henrici regis, et comes Britanniæ, in conflictu militari apud Compendium Parisiis pedibus equorum contritus obiit, et in cathedrali ecclesia est sepultus. Baldwinus rex Jerusalem puer obiit, cujus regnum cepit Sibylla mater ejus, ut hæres, quæ, defuncto Willelmo le Marchis viro suo, nupsit Guidoni de Lizinant.

A.D. 1187. Comes Tripolitanus videns, quia prædictus Guido duxerat hæredem Jerusalem in uxorem, anxius quia putabat eam habuisse, et per illam in regem elevari, conspiravit cum Saladino rege Babyloniæ, et inito fœdere, quomodo Terram Sanctam perderent, machinabantur. Unde Saladinus cum ingenti exercitu Christianos aggreditur, comesque Tripolitanus conserto prœlio fugit; fugerunt mox cæteri, patriarcha multisque aliis cæsis. Rex Guido, cum cruce Domini, captus est. Jerusalem, omnesque cæteræ Christianorum civitates et castella, per Saracenos occupantur, præter Tyrum, Tripolim, et Antiochiam. Hoc audito, Urbanus papa obiit; cui successit Gregorius VIII.

A.D. 1188. Obiit sanctus Ricardus episcopus Cicestrensis. Obiit Gregorius papa, cui successit Clemens III; ad cujus hortatum Philippus rex Franciæ, et Henricus Rex Angliæ, Ricardus comes Pictavensis, Philippus comes Flandriæ, Theobaldus comes Blesensis, Henricus comes Trecensis, dux Burgundiæ, cum multis aliis Franciæ; Willelmus comes de Mandavilla, Ranulphus de Glanvilla, Robertus comes

de Leicestria, et comes de Ferrariis, et multi alii comites et barones; sed et viri ecclesiastici, archiepiscopi Remensis, Rothomagensis et Cantuariensis; episcopi Belluacensis, Salisburiensis, et Norwicensis, et inferiorum gradus multi, cruce signati sunt. Imperator etiam Fredericus, cum centum et quinquaginta millibus, iter istud accepit. Obiit sanctus Gilbertus Sempringham.

RICARDUS REX.

A.D. 1189. Obiit Henricus rex Angliæ apud Chinum castellum suum, secundo nonarum Julii, sepultusque est apud moniales Fontis Ebrardi; cui successit Ricardus comes Pictavensis, filius ejus. Mores Henrici regis scripsit Radulphus Niger, hujus temporis verus historiographus. Rex Ricardus coronatur Londoniæ a Baldwino archiepiscopo, cujus coronationi Judæi se ingerentes, ejecti et male tractati sunt, ut circiter triginta Londoniæ occiderentur. Apud Eboracum ad castellum regis quadringenti fugientes, sese mutuo peremerunt. Ponderato thesauro patris sui, invenit rex Ricardus novies centum mille libras in auro et argento, post debita soluta, et satisfacto ejus testamento. Imperator Fridericus in quodam fluvio versus Terram Sanctam demersus est.

A.D. 1190. Philippus rex Franciæ et Ricardus rex Angliæ, et Philippus comes Flandriæ, archiepiscopus Baldwinus, cum multis aliis, versus Terram Sanctam iter arripuerunt. Reges vero prædicti in Sicilia apud Messanam hiemabant. Baldwinus archiepiscopus Cantuariæ, Radulphus Fulgers comes de Perche, comes Blesensis, Stephanus comes frater ejus, Conradus filius Frederici imperatoris, comes de Ferrariis, comes de Leicestria, cum multis aliis, Achon applicantes, ex pestilentia obierunt.

A.D. 1191. Obiit Clemens papa; cui successit Celestinus III, qui primo die pontificatus sui Henricum filium Frederici coronavit imperatorem, et infra primum annum suum canonizavit sanctum Petrum archiepiscopum Tarentasiensem, et sanctum Alredum abbatem Rievallensem, ambos Cistercienses. Inventa sunt ossa regis Arthuri apud Glastoniam. Philippus rex Franciæ ad Achon transfretavit: Rex vero Ricardus pro victualibus quærendis in Cyprum appulsus, eam sibi subjecit. Ibi duxit in uxorem Berengariam, filiam regis Navariensis, per matrem suam illuc adductam: tandem in omnibus prospere agens, ad Achon in Pentecosta venit; captaque Achon, rex Franciæ, morbo simulato, repatriavit.

A.D. 1192. Marchisius de Monteferrato incautius per Tyrum equitans, a duobus Saracenis, i. e. hassasinis, occisus est; cujus uxorem rex Ricardus dedit Henrico comiti Trecensi, cum regno Jerusolymitano, Guidone rege consentiente, cui rex Ricardus dedit Cyprum insulam. Multa bella prospere gessit rex Ricardus in Terra Sancta hoc anno.

A.D. 1193. Quum rex Ricardus totam Terram Sanctam, præter solam Jerusolymam, quæ merces erat laborum, subjugasset, ac ipsam obsidere, et bello finem imponere decrevisset, subito a duce Burgundiæ et exercitu Franciæ deceptus et desertus est. Interim audiens fratrem suum Johannem regnum Angliæ affectare, et Philippum regem Franciæ Normanniam bello invasisse, treugis a Saladino sæpius postulatis in triennium consensit; et commendata Terra Sancta Henrico comiti Trecensi, quum per Alemanniam redire disponeret, non in coquina ducis Austriæ, ut refertur, sed in lecto suo dormiens meridie, per pueri, qui dux erat itineris, imprudentiam capitur; et duci Limpoldo, deinde imperatori Hen-

rico oblatus, primo Treveris, deinde Warmaciæ, strictius observatur, usquequo centum et quinquaginta millia marcarum imperatori et duci persolveret. Hubertus Walteri factus est archiepiscopus Cantuariensis. Obiit Benedictus abbas Burgi; cui successit Andreas. Saladinus apud Nazareth inter epulas subito obiit.

A.D. 1194. Rex Ricardus liberatus a carcere, venit in Angliam, adoratisque sanctis Cantuariæ et Londoniæ, contra conspiratores et complices Johannis, qui se Nottingham incluserant, se movit; visaque persona regis, ultra resistere non ausi sunt. Iterum ab Huberto archiepiscopo Londoniis coronatur, et statim in Normanniam se transtulit; ubi applicanti frater suus Johannes supplex occurrit, et cum lacrimis veniam commissorum petens, gratiose obtinuit. Henricus imperator regnum Apuliæ sibi subjecit, ibique rebelles et episcopos variis pœnis excrucians, Tancredum filium Tancredi, cum Margareta matre sua, et rege Epiri, captivos secum in Alemanniam duxit.

A.D. 1195. Terra ducis Austriæ pro captione regis Ricardi a Celestino papa interdicitur, ipseque dux, divina ultione, quum in die sancti Stephani spatiatum equitaret, equus nivibus conglobatus cecidit super ejus femur, et ita contrivit, ut igne infernali percussum, consilio medicorum a corpore detruncaret; et nec sic sanatus, agnoscens manum Domini, et pœnitens se de his, quæ in regem Ricardum commiserat, absolutisque pecuniæ residuæ Anglicis obsidibus, obiit. Miramolinus rex Maurorum, cum triginta regulis ex Africa, Libya, et Ægypto, in Hispaniam venit; fueruntque in exercitu suo, ut proceres Hispaniæ scripserunt Cisterciensi capitulo generali, sex decies centum millia hominum; qui paucis annis moratus, tandem confusus rediit.

A.D. 1196. Comes de sancto Ægidio duxit sororem regis Ricardi Johannam, quondam reginam Siciliæ, in uxorem. Rex Ricardus contra regem Francorum ubique fœlicissime dimicaverat. Orta est gravis discordia inter Ricardum regem et archiepiscopum Rothomagensem pro constructione castelli de Andely, qui locus erat juris archiepiscopi; sed rex loci decentiam ad castellum construendum contemplatus, in sui juris dictionem ab archiepiscopo abstulit, et castellum construxit. Inter vero Ricardum et Philippum, reges Angliæ et Franciæ, mediantibus multis, pax facta est, sed ficta; pœnaque statuitur quindecim millium marcarum a pacis violatore persolvenda; fidejussores obligantur. Pax per Philippum Franciæ frangitur, a fidejussoribus pœna regi Ricardo solvitur.

A.D. 1197. Johanna comitissa de sancto Ægidio peperit Reymundum. Rex Ricardus cepit villam sancti Walerici; et, destructa villa cum monasterio, corpus sancti Walerici secum in Normanniam tulit. Henricus imperator misit exercitum magnum in Syriam, qui, violatis treugis quas rex Ricardus composuerat, bellum iniit cum Saracenis; at illi pro pace violata efferati, Joppen armis capiunt, et viginti millia Christianorum occiduntur: prœlium tandem committitur, Safadinus, frater Saladini, vulneratur letaliter; duo filii Saladini capiuntur, et sexaginta admiralli, cum multis civitatibus et castellis. Hoc tempore obiit Henricus imperator in sententia pro Ricardo rege; et ideo non est permissum sepeliri corpus ejus. Sicilia, Calabria, Apulia, et magna pars Tusciæ, quas imperator Henricus abstulerat domino papæ, redduntur; obituque imperatoris ventilato, exercitus rediit de Terra Sancta, et iterum a Saracenis urbes relictæ occupantur.

A.D. 1198. Obiit Celestinus papa; cui successit Innocentius III, juvenis triginta annorum, dictus Lotharius: qui factus papa, statim decrevit, quod capella, quam Baldwinus archiepiscopus Cantuariensis primo extra Cantuariam, deinde apud Abyngdon, tandem apud Lamethye contra Westmonasterium construxerat, et in ea canonicos seculares instituerat, eos de possessionibus, ecclesiis et reditibus monachorum Cantuariensium præbendans, eo quod ante promotionem suam in causa illa monachorum procurator extiterit, destrueretur: insuper successor Baldwini, Hubertus archiepiscopus, multum promoverat, funditus eversa est. Ricardus rex, in multis congressionibus cum rege Franciæ semper victor, firmavit castellum in Sequana, quod Butavant appellavit. Fulco, sanctus sacerdos de Noily, cœpit prædicare in Francia, et miracula operari. Sanctus Dominicus instituit fratrum prædicatorum ordinem. Corpus beati Edmundi, archiepiscopi Cantuariensis, repertum est integrum.

A.D. 1199. Captis treugis inter regem Ricardum et Philippum regem Franciæ, Ricardus rex movit exercitum contra vicecomitem Lemovicensem: causæ variæ relatæ sunt; quumque terras vicecomitis ferro flammaque vastaret, veniens ad quoddam parvum castellum Chalychapel, expugnata turre per triduum, quarto die quum jam esset capienda, et fere inermis quum ad murum accederet, per quarellam arcubalistæ in sinistro humero perculsus, nono die de vulnere mortuus est, et juxta patrem sepultus. Ejus acta scripserunt dominus Milo abbas de Pynn, eleemosynarius regis, et Anselmus capellanus regis et comes ubique intus et foris: cui propria factione successit Johannes frater ejus in regnum. Otho vero cognatus ejus, sua procuratione imperator, Aquisgrani est coronatus, Innocentio ei favente.

REX JOHANNES.

A.D. 1200. Constantinopolis capitur a Francis et Venetis versus Jerusalem, ad prædicationem Fulconis de Noily, proficiscentibus; et Baldwinus comes Flandriæ factus est imperator per Latinos. Obiit sanctus Hugo, episcopus Lincolniensis; cui successit magister Willelmus Blesensis, Lincolniensis ecclesiæ præcentor, consecratus a Willelmo episcopo Londoniensi. Johannes rex Angliæ devenit homo regis Franciæ pro terris transmarinis; et statim dedit Ludovico, cum cognata sua domina Blanchia, filia Potiti regis Hispaniæ, omnes terras, urbes et castella, quas rex Philippus habuit in Normannia in morte regis Ricardi; qui Ludovicus mox desponsavit eam. Arthurus etiam, filius Galfridi ducis Britanniæ, devenit homo regis Johannis de Britannia, et aliis terris suis, de consensu regis Franciæ. Divortium fit inter Johannem regem et Hawysiam uxorem suam, quia consanguinea erat. Obiit Andreas abbas Burgi; cui successit Acharius sancti Albani [prior]. Clyva fundatur, filia Revesby.

A.D. 1201. Eustachius abbas Flaviacensis per Angliam diem Dominicum feriandum prædicat, et a mercaturis eodem die abstinere hortatur; et omnes fere ad hoc voto constringit. Mirabilia magna per Angliam acciderunt: sanguine vel de vestibus, vel ex aliis rebus, stillante. Aeris intemperies maxima, fulgura invisa, tonitrua crebra, et inundationes excessivæ. Circa hæc tempora Tartarorum dominium initium habuit. Pontificante ergo Innocentio papa in urbe Romana, regnantibusque in Francia Philippo, et in Anglia Johanne, regibus; apud Alemannos Othone, et apud Græcos Baldwino, imperantibus; in

civitate vero sancta Jerusalem dominante Safadino; in urbibus Christianorum Almarico de Lizinant, rege Cypri; Leone in Armenia, Cnuto in Dacia, Suero in Norweia, Willelmo in Scotia, Guthredo in Man, Johanne Curcy in Ulnestria: doctores nostri prædicaverunt diabolum esse solutum, juxta Apocalypsin Johannis, capitulo [xii.] Hic finit chronica Rogeri de Hoveden.

A.D. 1202. Fulco Presbyter de Noily, qui plures ad iter Jerosolymitanum sollicitaverat, obiit. Iterum orta est discordia inter Philippum regem Franciæ et Johannem regem Angliæ, semper ipso Philippo terris Johannis transmarinis inhiante; unde Gurnatum, cum aliis multis urbibus et castellis capit; Arthurum etiam faciens militem cum Pictaviensibus contra regem Johannem mittit, quem ipse apud Mirabel cum ducentis et quinquaginta militibus, et aliis servientibus, capit: qui Arthurus in custodia patrui sui Johannis regis Angliæ, dubium quo casu, obiit; nec est inventum sepulcrum ejus usque ad diem hanc. Vulgatissimum est, quod in mari peremptus piscibus est projectus. Translatio sancti Gilberti magistri Sempringhamiæ.

A.D. 1203. Canonizatio sancti Wulstani episcopi Wigorniensis, catalogo sanctorum per Innocentium inscripta, et per Malgerum episcopum Wigorniensem procurata. Elienora primo regina Franciæ, postea Angliæ, mater vero trium regum, Henrici, Ricardi, et Johannis, obiit. Philippus rex Franciæ, judicio curiæ suæ, pro morte Arthuri cognati sui, de terris suis transmarinis regem Johannem privat. Robertus comes Leicestriæ obiit, cujus comitatum Simon de Monteforti et Saerus Quency inter se dividunt; eo quod Saerus, et pater Simonis, sorores prædicti comitis duxissent in uxores. Obiit Hubertus Cantuariensis archiepiscopus; cui,

contra regis voluntatem, successit magister Stephanus de Langeton, apud Romam a monachis Cantuariensibus electus, et a papa confirmatus. Monachi Cantuarienses exulant, bona eorum confiscantur.

A.D. 1204. Rex Angliæ Johannes fecit, ex omnibus portibus Angliæ, classem maximam, et in victualibus ac armis apparatum copiosum apud Porcestriam congregari; fortissimorumque militum exercitu grandi collecto, ad transfretandum, et revocandum patrias amissas in partibus transmarinis; subitoque exercitus redire jubetur, et naves suis portibus restituuntur, cum maxima omnium indignatione. Rex Philippus lætus effectus, Normanniam, Andegaviam, sine sanguine fere capit: Rothomagi muros et castella, post inducias concessas, nemine defensante, solo tenus evertit, cives supplices sine misericordia cædit. Dancastria integre combusta est. Abbatia de Bello Loco Regis fundata est.

A.D. 1205. Magister Willelmus de Bramfeld, subdecanus Lincolniæ, septimo kalendarum Octobris, die dominica, in majori ecclesia occisus est. Willelmus Blesensis, episcopus Lincolniensis, obiit; cui successit Hugo II. Visæ sunt duæ lunæ in cœlo ejusdem quantitatis, quarum cornua sibi cohærebant ex una parte, ex alia separatim fluctuabant; sed tandem conveniebant, scilicet, eclipsis particularis. Stephanus Presbyter cardinalis ad titulum sancti Crysogoni, natione Anglicus, qui in curia Romana theologiam legebat, a domino papa in archiepiscopum consecratur. Baldwinus imperator Constantinopolitanus, quum multa prœlia in Græcia strenue gessisset, in obsidione Adrianopolis a fratre suo occisus est latenter, et imperavit pro eo.

A.D. 1206. Johannes [Ferentinus] apostolicæ sedis legatus venit in Angliam, et apud Redinge

concilium celebrat; ubi Joselinus consecratus est in episcopum Bathoniensem a prædicto legato, Johanne Ferentino. Robertus abbas de Ramesey renunciavit abbatiæ: gravisque querela monachorum Eveshamensium proposita est coram legato, de abbate loci illius; sed legatus argento ligatus, negotium reliquit infectum. Johannes rex expeditionem movet, et captis paucis munitionibus, statim redit. Circa vero purificationem sanctæ Mariæ facta est taxatio tertiæ decimæ partis omnium catallorum, tam religiosorum quam cæterorum, exceptis Cisterciensibus, pro acquirendis terris transmarinis. Sanctus Franciscus fecit ordinem fratrum minorum.

A.D. 1207. Diu expectato, et sacris epistolis crebro regis assensu ad electionem Stephani requisito, dominus papa, data benedictione, eum ad ecclesiam suam mittit. Rex vero pro viribus obsistens, hostem publicum proclamat, qui eum vel nomine archiepiscopi honoraret. Monachi a Cantuaria expulsi, pedites in Franciam recedunt, ubi non deseruit in se sperantes Deus. Regina Angliæ peperit filium nomine Henricum, postea regem Angliæ. Otho rex Romanorum venit in Angliam, accitus a rege Johanne cognato suo; sed cito redit in Alemanniam. Brachium sancti Oswaldi regis et martyris ostensum est regi Johanni apud Burgum.

A.D. 1208. Nono kalendarum Aprilis generale interdictum, ab adventu sancti Augustini in Angliam omnino incognitum, per Angliam et Walliam, propter expulsionem archiepiscopi, et monachorum Cantuariensium ejectionem, extitit promulgatum. Exulabat Galfridus archiepiscopus Eboracensis, eo quod regi contradiceret, ab ecclesiasticis sicut a laicis tertiam decimam extorquenti. Cistercienses suis privilegiis innitentes, interdicto non obediunt. Episcopi

et omnes personæ ecclesiasticæ disseisantur. Rex Franciæ capit barones Flandriæ. Regina Angliæ peperit filium, nomine Ricardum, postea regem Alemanniæ.

A.D. 1209. Cistercienses mandato domini papæ interdictum observant. Johannes rex, post plures admonitiones, tandem anathemati subjicitur; unde episcopis omnibus fere exulantibus, præter Wintoniensem, qui negotia regis instantissime procurabat, viri ecclesiastici supra modum vexantur. Monachorum nigrorum possessiones confiscantur. Clerici, laicorum more, crucibus ac gladiis condemnantur. Ecclesiis tandem proventualibus per Angliam indultum est, semel in hebdomada celebrandi divina, exclusis tamen secularibus, voceque submissa. Otho Romæ a papa Innocentio in imperatorem solenniter sublimatur.

A.D. 1210. Johannes rex, congregato exercitu magno, Hiberniam petit, captisque castellis, et Hugone de Lascy, qui magna parte Hiberniæ occupata rebellaturus putabatur, fugato, pacata terra redit. Wallensibus etiam tumultuantibus, Willelmi Branse uxore et filiis fame necatis, siluit terra in conspectu ejus. In reditu isto Cistercienses in multis locis usque ad nates denudantur. Imperium Constantinopolitanum, occiso comite sancti Pauli secundo imperatore Latinorum, propter crebras mutationes fere exterminatum est. Gravis discordia inter papam et imperatorem Othonem. Acharius, abbas Burgi, obiit; cui successit Robertus de Lindesey.

A.D. 1211. Johannes rex Angliæ contra Leulinum in Wallia exercitum ducens, citissime rediit; eo quod Wallenses, adventum ejus metuentes, omnia exterminio tradidissent: sed rex, in magna copia victualibus comparatis, ad Walliam reversus est, hostibusque ad deditionem compulsis, cum gloria

remeavit. Jam in Hibernia, Wallia, et Scotia, non erat, qui regi contramutiret; quod nulli patrum suorum contigisse notum est: felix ergo, nisi terræ transmarinæ recessissent.

A.D. 1212. Londoniæ tria millia hominum igne et aqua perierunt. Reguli Wallensium, papa eos provocante, et a fœdere anno præcedente cum Johanne rege inito recedere, nec non a ligancia et juramento ei præstitis absolvente, insuper interdictum per Walliam ea conditione relaxante, eundem regem infestant: unde vehementer commotus, suspensis obsidibus, exercitum magnum contra eos parat; sed vulgato quosdam magnatum Angliæ, literis domini papæ annuentibus, contra eum conspirasse, omnes in sua tabernacula revertuntur. Capti sunt nonnulli ejus familiarissimi sola suspicione. Castellum Banguardi evertit: mittit etiam nuncios, qui dominum papam placarent; ipse nusquam, nisi manu armata, procedens. Petrus de Wakefeld, [cum filio] pseudopropheta, carceri mancipantur.

A.D. 1213. Episcopi Angliæ trans mare exulantes papam adeunt, de injuriis sibi multipliciter illatis conquerentes; unde papa Philippo regi Franciæ et cæteris principibus transmarinis scribit, quod nisi rex Johannes resipisceret, ipsi in remissionem peccatorum terram de tyranno liberarent. Ipsi rem votis mille petitam audientes, classem et victualia parant. E contra, Johannes rex de omnibus portibus Angliæ, ad partes australes in anchoris naves cum exercitu coadunat. Tandem cum nunciis regis nuncius etiam domini papæ, Pandulfus nomine, venit; deferens in mandatis, quod si judicio ecclesiæ obedire vellet, quatuor de primis regni in animam regis jurarent, formam satisfactionis, quæ assignanda esset, se adimpleturum. Juraverunt ergo, comes Boloniæ, Willel-

mus comes de Warenna, Willelmus comes de Ferreris, Willelmus comes Sarum, frater regis. Conditio talis erat: quod regnum Angliæ de domino papa, per reditum mille marcarum annuatim persolvendum, teneret: et rex consentit, et chartam confirmavit, absolutusque est a sententia. Præfata vero classis Anglica, quum Franci ad alia intenderent, classem Francorum invadit, captisque trecentis navibus, pluribus etiam combustis, cum gloria redierunt: residuum indignatus rex Francorum gratis combussit; reversique sunt de exilio, archiepiscopus Stephanus, Willelmus episcopus Londoniensis, Eustachius Eliensis, Ægidius Herefordiensis, Jocelinus Bathoniensis, Hugo Lincolniensis, monachi Cantuarienses, omnesque clerici et laici hac causa exulantes. Petrus de Wakefeld cum filio pseudopropheta suspenduntur.

A.D. 1214. Vacabant sedes cathedrales, Eboracensis, Dunelmensis, et abbatia de Witheby: in Cantuariæ vero provincia, episcopatus Cestrensis, Wigornensis, Exoniensis, Cicestrensis; abbatiæ sancti Edmundi, sancti Augustini Cantiæ, Reding, sancti Benedicti de Holmo, sancti Martini de Bello, Ramesey, Burgi, Cirencestriæ, et Evesham, quæ in manu regis erant universæ. Rex libenter concessit, ut istis ecclesiis vacantibus pastores providerentur, dummodo secundum formam et consuetudinem regni fieret; sed contra nitentibus episcopis, et querentibus, ut juxta canonum scita talia fierent, remanserunt viduatæ omnes ecclesiæ cathedrales. Abbatiæ nonnullæ ad electionem processerunt, ut rex nullum intruderet, neminem nominaret, sed tantummodo regalia in signum consensionis conferret: interdictumque sic, quod sex annis, tribus mensibus, sexdecim diebus duraverat, relaxatum est sexto nonas

Julii, viris religiosis non facta restitutione bonorum; Pandulfus regis nutui tam favebat.

A.D. 1215. Dominus papa, pro Terræ sanctæ subventione, et universæ ecclesiæ Dei provisione, decrevit generale concilium Romæ agendum: quare in omnem terram Christianorum statuit viros virtutis a latere suo transmittendos; unde in Angliam missus est Nicolaus Tusculani episcopus, legatus domini papæ, ut in ejus præsentia rex promissum, quod sanctæ ecclesiæ fecerat, adimpleret; quod et fecit: nam ei vice domini papæ hominium fecit et ligantiam, dans chartam suam auro bullatam, et mille marcas argenti, in subjectionis signum, et annuum censum, quem ei aunuatim promiserat, persolvendum. Deposuit legatus iste abbatem Westmonasterii, et præfecit Willelmum priorem Frontoniæ. Deposuit etiam Rogerum, nullius monasterii monachum, abbatem pessimum de Evesham, et præfecit loco ejus Ranulfum priorem Wigorniæ; Rogerum de priore de Chirebure præfecit Burtoniæ, et Ricardum abbatem de Selby præfecit Ramesey: abbatem vero de Bardeney se gratis dimittentem deposuit, et Petrum priorem, hominem pessimum, de Lentone, loco viri optimi collocavit. Hoc tempore rex Arragoniæ vocatus ab hæreticis contra Simonem de Montfort, qui erat dux exercitus Domini contra hæreticos, a cruce signatis, in bello cum multis occisus est. Romæ concilium Lateranense secundum celebratum est, ubi episcopi quadringenti, abbates et priores octingenti et ultra, procuratorum non erat numerus. Iterum discordia orta est inter regem Johannem et proceres regni, pro scutagio a quibusdam negato.

A.D. 1216. Contra regem stabant viriliter Galfridus de Mandavilla comes Essexiæ, Saerus Quincy

comes Wintoniæ, Rogerus comes Clarensis, Henricus comes Herefordensis, Rogerus Bigot comes Norfolciæ, David comes Huntingdoniæ, et Robertus comes de Ver, et Ægidius episcopus Herefordensis, ex proceribus; Robertus filius Walteri, Eustachius de Vesci, et multi alii. Isti fugientes ad Philippum regem Franciæ, Ludovicum primogenitum suum in regem et dominum elegerunt. Interim rex Roffense castrum captum subvertit: præsidium etiam Colcestriæ capit; quumque quasi sola Londonia restaret, venit Ludovicus cum manu valida Francorum; primo Cantuariæ, deinde Londoniæ, cum magno gaudio exceptus, fidelitates capit, castra multa et urbes capit, quas suis distribuit. Rex autem Johannes, et Gualo legatus, cum gladio materiali et spirituali contra pugnantes modicum profecerunt. Recesserunt etiam a rege proximi ejus, et amici ejus, timore magis quam amore; videlicet comes de Warenna, cognatus regis, et comes Sarum, frater regis, comes de Arundel, comes de Albamarle, et Robertus comes de Ver. Rex vero cædibus et incendiis vacans, de Northfolk versus Lindesey per abbatiam Swinesheved venit; ubi, secundum quosdam, potionatus transiit Lafford, ubi supra modum dysenteria vexatus, in lectica ad castellum de Newerk portatus obiit; cujus viscera apud Crokeston condita sunt, corpus vero Wigorniæ delatum, ac in ecclesia cathedrali sepultum est. Successit ei in regnum filius ejus Henricus, novem annorum puer, quem Willelmus Mariscallus, comes de Pembrok, et Ranulfus comes Cestriæ, cum cæteris, qui patrem sequebantur, vivacissime fovebant, et prælati universi, cum legato: Wallici Ludovicum sequebantur. Rex Henricus Gloverniæ coronatur in festo apostolorum Simonis et Judæ. Obiit Innocentius papa; cui successit Honorius.

REX HENRICUS TERTIUS.

A.D. 1217. Prævaluerunt regales contra Ludovicum, eo quod Franci, qui cum illo erant, terram radicitus devorabant; unde corda populi contra illos maxime provocaverant. Apud Lincolniam cominus pugnatum est, ubi comes Perticensis cæsus est, cum multis aliis. Comes Wintoniæ, comes Herefordiæ, comes Norfolkiæ, et Robertus filius Walteri, totius exercitus capitanei, capiuntur; cæteri nudi Londoniam fugerunt. Postea navale bellum regales cum novo exercitu Ludovici committentes, victores existunt. Eustachius le Moyne, pirata cruentus, cum multis aliis, occiduntur. Tandem inter partes pax facta est, procurante archiepiscopo Stringonensi, et abbatibus Cisterciensi et Clarevallensi, qui mediatores venerant, ut pacem formarent. Pacata pecunia Ludovico, nomine expensarum, quas veniendo fecerat, absolutus est: redditis omnibus munitionibus, et suis captivis receptis, tandem cum pace recessit. Rex Londoniæ hominia et fidelitates recepit. Obiit Otho imperator; cui successit Fredericus II. Honorius papa ordinem fratrum prædicatorum confirmat: sanctum etiam Hugonem Lincolniensem canonizavit, Petrumque Altisiodorum comitem in Constantinopolitanum imperatorem coronavit, et imperatorem Alemanniæ Fredericum Siculum fecit, et postea rebellem excommunicavit.

A.D. 1218. Stephanus archiepiscopus, regno pacato, reversus est in Angliam, quia tempore concilii generalis Romæ moratus est, deferens secum literas commendatitias regi et regni tutoribus, a quibus, et a toto regno honorifice et amantissime receptus est. Sylvester episcopus Wigorniensis ecclesiam Wigorniæ cathedralem dedicavit septimo idus Junii; et

ipso die corpus sancti Wulstani episcopi transtulit, præsentibus quinque episcopis, abbatibus et aliis prælatis multis; qui post paululum ægrotans, apud Ramesey obiit: corpus vero ad propriam sedem est relatum, et honorifice tumulatum. Simon etiam de Monteforti in obsidione Tolosæ dimicans contra hæreticos, lapide percussus obiit. Galo legatus diligentem fecit inquisitionem de observatione interdicti per eum tempore guerræ promulgati; pro qua transgressione tam clericis quam religiosis varias et graves pœnas inflixit, et maxime pecuniarias. Obiit David comes Huntingdoniæ.

A.D. 1219. Galo legatus a domino papa vocatus Romam, cum infinita pecunia est reversus, Pandulfo Norwicensi electo loco ipsius subrogato. Obiit inclitus comes de Pembrok, Willelmus Mariscallus, tutor regis, cujus tutela commendata est per legatum Ranulfo comiti Cestriæ, et Hugoni de Burgh, summo Justiciario regni. Cassata autem electione magistri Roberti Eboracensis, et Galfridi archidiaconi Norwicensis, ad episcopatum Eliensem electorum; scripsit dominus papa, scilicet archiepiscopo Cantuariensi, et Pandulfo legato, ac episcopo Sarum, quatenus ecclesiæ Eliensi virum idoneum providerent: qui mandatum exsequentes, post varias altercationes Johannem abbatem de Fontibus elegerunt. Ranulfus vero comes Cestriæ, et Ranulfus comes de Ferreris, et Willelmus Mariscallus junior, et Johannes Constabularius Cestriæ, cum multis aliis cruce signatis, iter Jerosolymitanum adorsi sunt; post quorum adventum Damieta capta est, magis miraculo divino quam opere humano. Occiduntur Saraceni absque numero, Christianorum sanguine nullo effuso; Domino pro eis contra incredulos dimicante, et mirabilia operante.

A.D. 1220. Circa mediam Quadragesimam Pandulfus legatus convocavit concilium tam procerum quam prælatorum, propter quædam negotia regis et regni; ubi Johannes abbas de Fontibus in Eliensem episcopum est consecratus, et in annunciatione dominica in sede sua honorifice receptus. Post octavas Paschæ iterum Londoniæ proceres et prælati convocantur; ubi Robertus quondam abbas de Thorney, propter quosdam excessus depositus, de Roma veniens, literas domini papæ secum detulit; in quibus idem papa mandavit Pandulfo legato et Stephano Cantuariensi archiepiscopo, quatenus rex Henricus, regis Johannis filius, in regem sublimaretur, iterum coronandus, eo quod prima ejus coronatio, propter regni turbationem, minus solenniter quam decuit facta fuerit. Quapropter quia Stephanus archiepiscopus regem, propter ejus innocentiam, tenerrime diligebat, ex hoc mandato plurimum exhilaratus, convocatis ecclesiæ prælatis et regni primoribus, legati consilio, Londoniæ die Pentecostes ab eodem solenniter est inunctus, et in regem sancti Edwardi regali diademate sublimatus, anno tertio decimo ætatis suæ nondum expleto: sedatoque quodam tumultu Willelmi comitis de Albamarle; postquam Ranulfus comes Cestriæ et sui redierant, celebrata est translatio sancti Thomæ archiepiscopi Cantuariensis, præsentibus ipso rege Henrico, et Pandulfo legato, cum tribus archiepiscopis, i. e. Remensi, Cantuariensi, et Stringonensi de Hungaria, septendecim episcopis, prælatis, et magnatibus plurimis, de tota Christianitate congregatis, et plebe innumerabili, a venerabili archiepiscopo Cantuariensi, scilicet, nonas Julii, anno passionis suæ quinquagesimo, venientibus ad translationem, vel infra quindecim dies accedentibus, mille quingenti et quadraginta dies, ab archiepiscopis

et episcopis qui aderant, indulgentiæ computantur. Saierus Quency et Robertus filius Walteri apud Damietam obierunt.

A.D. 1221. Post natale Domini, Willelmus comes de Albamarle pacem regiam fregit; non contentus de malis, quæ sui in castello de Byam perpetrabant, etiam castellum de Fotheringhey furtim invadebat, et positis custodibus protervis, guerram contra regem motam prædicabat, ipsumque ducem belli: insuper scribens civitatibus, se conductum omnibus mercatoribus præstaturum cum mercimoniis offerebat. Excommunicatur a legato Pandulfo et septem episcopis, in concilio quodam Londoniæ post octavas epiphaniæ celebrato, nominatim, cum omnibus fautoribus præsentibus et futuris. Ranulfus comes Cestriæ se ducem belli contra rebellem pollicetur: quumque omnes prædictum comitem nimis exosum propter suorum violentias unanimiter persequerentur, terga vertens ad suas munitiones in borealibus desertis se subtraxit. Willelmus Londoniensis episcopus præ senio episcopatui cessit, et Eustachius de Faucunberg, regis thesaurarius, successit. Alexander rex Scotiæ apud Eboracum duxit in uxorem Johannam, regis Henrici sororem, Waltero de Gray, archiepiscopo Eboracensi, solennitatem celebrante. Walterus legatus signa legationis deposuit, et cito post ab Anglia recessit: Stephanus vero archiepiscopus Cantuariensis de Roma reversus est, et pro rege contra pacis violatores potenter laborat. Damieta redditur Saracenis pro cruce Christi, et pro captivis Christianis quotquot in vinculis habebant.

A.D. 1222. Stephanus archiepiscopus Cantuariensis celebravit concilium generale Oxoniis, in ecclesia de Oseney, episcopis suffraganeis et aliis prælatis totius provinciæ generaliter comparentibus; ubi quæ-

dam instituta concilii generalis sub Innocentio papa celebrati, cum quibusdam adjectionibus, pro emendatione cleri et populi, solenniter sunt recitata: quorum duo nobilia hic insinuanda sunt; unum ad prælatos, videlicet quod omnes prælati, tam episcopi quam abbates, ad annum suos camerarios mutare teneantur, ut plures habeant testes suæ sanctimoniæ et castitatis. Aliud ad subditos; quod omnes tam monachi quam moniales, quamcunque regulam professi, semel in anno professionem suam in capitulis suis palam omnibus recitabunt, ut semper illius memores fiant ad Deum devotiores. In concilio illo sacerdos quidam et diaconus sunt degradati a domino Cantuariensi archiepiscopo; sacerdos pro homicidio, diaconus pro sacrilegio et furto. Diaconus alius, qui ad Judaismum a fide apostataverat, et se fecerat circumcidi, extra ecclesiam degradatus fuit a domino Cantuariensi coram populo, et post degradationem traditus judicio laicalis curiæ, igne comburitur. In degradando, quum archiepiscopus casulam, vel stolam, vel aliud quid baculi pastoralis extremitate sublevando amoveret, his terminis usus est: *Exauctoramus te.* Ductus est etiam in concilio laicus quidam, qui se permiserat crucifigi, in quo omnia cicatricum vulnera Christi in manibus, et pedibus, et latere perforatis, apparuerunt. Adducta est etiam quædam mulier, quæ se Mariam nominabat, et dixerat, quod missam poterat celebrare, ad quod calicem et patenam habebat: hi duo in muris lapideis inclusi, vitam terminarunt, non cum Domino resurgentes. Obiit Robertus de Lindesey, abbas Burgi; cui successit Alexander abbas. Pandulfus consecratur in episcopum Norwicensem.

A.D. 1223. Obiit Philippus rex Franciæ; cui successit Ludovicus primogenitus ejus. Dominus Jo-

hannes de Brethnes, rex Jerusalem, venit in Angliam, Terræ Sanctæ subsidia procurans; promissumque est et concessum communi consilio regni ad Terræ Sanctæ subsidium, quod a singulis comitibus tres marcæ darentur, a singulis baronibus una marca, a singulis militibus duodecim denarii, a singulis domos habentibus unus denarius. Henricus rex Angliæ, quum ad annos discretionis pervenisset, consilio fretus subtiliori, castella multa, ab alienigenis et indigenis detenta, ad suum dominium revocavit: Unde Falchasius de Breutena Normannus, quem, pro strenuitate sua in suo servitio, Johannes rex Angliæ a satellite paupere etiam comitibus parificaverat, donando ei in conjugium comitissam de With, quum vidisset se super cedros exaltatum, etiam in Libano, dedignabatur habere parem: tam superbus ad magnates, tam injuriosus ad cives et pauperes, quod tam majores quam minores mala illi imprecantur, maledicentes; ut dicebatur, suggessit Ludovico regi Franciæ, ut Pictaviam invaderet; promisitque ut regem ita in medio terræ suæ occuparet, ut ad alia negotia tractanda extra regnum non sufficeret. Interim Willelmus de Breute, frater ipsius Falchasii, qui custos erat ex parte Falchasii castelli sui de Bedford, quod inexpugnabile credebatur, et de jure spectabat ad Willelmum de Bellocampo, assumptis secum satellitibus, justiciarium domini regis itinerantem, Henricum de Braybrok, captum, in dicto castro in vinculis conservat: unde regis ira, et totius regni indignatio, vehementer in Falchasium exarserunt.

A.D. 1224. Rex, communicato cum proceribus regni consilio apud Northampton, ad castellum de Bedford expugnandum, cum omni bellico apparatu, profectus est. Confestim castris in giro circum-

positis, locum obsidendo vallavit; machinis ergo petrariis de longe, de prope vero suibus aquas fossarum emungentibus, deinde arietibus muros quatientibus, non tamen sine cæde suorum et magnatum sanguine multo, ad extremum perventum est; obsessi, quamvis inviti, tandem se dederunt: rex vero omnes in castro repertos vita privavit; octoginta enim in patibulo sunt suspensi. Uxor dicti Falchasii custodiæ committitur comiti Warennæ; castrum dirutum solo coæquatur. Ipse Falchasius abjurat terram, nunquam rediturus in illam; qui, quum apud Fescamp applicaret, ibi captus, et ad regem Ludovicum adductus, incarceratur apud Compendium, nec absolutus nisi per mandatum apostolicum regi Franciæ Ludovico pro eo directum. In illa obsidione concessum fuit ab omni clero et populo, domino regi, videlicet de singulis carucis episcoporum et abbatum in baronia, similiter et hominum suorum, dimidium marcæ, et a singulis carucis omnium non tenentium in Baronia, et hominum suorum, duo solidi darentur. Eodem anno, O dolor et plusquam dolor! O pestis truculenta, fratres minores venerunt in Angliam.

A.D. 1225. In concilio apud Londoniam rex Henricus concessit libertates, tam ecclesiæ quam regni, a forestis, sicut chartæ suæ inde confectæ testantur. Item in eodem concilio, pro prædictarum libertatum concessione, quinta decima domino regi omnium mobilium, de communi assensu, per totam Angliam concessa est; exceptis de equitaturis, et carectariis, armis, granariis, vasis, utensilibus, lapidibus, jocalibus, et libris clericorum, et ornamentis ecclesiarum: et ad hanc quindecimam fideliter persolvendam obligati sunt, per sententiam excommunicationis, totius regni uterque sexus, præterquam de ordine Cisterciensium, Præmonstratensium, Templariorum et Hos-

pitalariorum. Obiit Honorius papa; cui successit Hugolinus, Ostiensis episcopus, in papatum electus, et vocatus Gregorius IX. Iste sanctam Elizabetham, filiam regis Hungariæ, et relictam Langravii ducis Thuringiæ, canonizavit. Compilavit etiam iste, per fratrem Raymundum ordinis prædicatorum pœnitentiarium, et capillanum suum, ex pluribus voluminibus unum librum decretalium; mandans ubique doctoribus illo uti: sententiam etiam, quam Honorius in Fredericum, ecclesiæ Dei oppressorem, fulminaverat, roboravit. Galfridus episcopus Eliensis consecratus est.

A.D. 1226. Obiit Alexander abbas Burgi; cui successit Martinus. Obiit sanctus Franciscus, adinventor ordinis fratrum minorum. Ricardus etiam comes Cornubiæ, frater regis, cum magno exercitu adivit Pictaviam. Hoc tempore Falchasius curiam Romanam adiens, gravem querelam de justitiariis regis Angliæ, et totius terræ episcopis, in audientia domini papæ proposuit, dicens: "Piissime pater, quum ex injusta archiepiscopi Cantuariensis et omnium episcoporum sententia, multa mihi damna provenerunt, sicut amissio castri mei, et rerum interius contentarum; interfectio fratris mei, et aliorum consanguineorum meorum, nec non et aliorum, qui [ad] me jure familiæ pertinebant; et infamia gravis, qua inter vicinos meos, apud quos clarueram, per detestationem ipsorum prælatorum aspersus sum; spoliatio uxoris meæ, filii mei, et aliorum consanguineorum meorum; detentio bonorum meorum, ac demum exilium, quod absque culpa mea sustineo: quum nulla ratio patiatur, ut terra defensa per me carere debeam; supplico sanctitati vestræ, quatenus mihi famulo vestro, in honorem crucifixi, et in memoriam devotionis, quam semper habui ad ecclesiam Roma-

nam, et habiturus sum, talem mihi procuretis justitiam reddi, quod manifeste pateat prodesse, sub vestra vixisse fiducia; et periculosum esse injustis et calumniosis prælatis, abjecta sedis apostolicæ reverentia, legem facere pro suæ voluntatis arbitrio, qua bonum et malum et e converso censeant, ponentes lucem tenebras, &c. In omnibus autem prædictis imploramus officium benignitatis vestræ, ut status meus, qui generaliter concussus est et læsus, per vestræ pietatis auxilium reformetur."

A.D. 1227. Orta est gravis discordia inter Henricum regem, et Ricardum Mariscallum, et Gilbertum Basset, et Hubertum de Burgo; eo quod, alienigenæ in terra dominantes, indigenas ad pulverem humiliabant: isti enim pro indigenis æmulabantur. Ricardus etiam speciali causa iratus, eo quod avitam hæreditatem Mariscallorum, jam ad ipsum devolutam, rex in manu sua teneret, et illi non redderet; quare ad arma processum est. Hugo de Burgo, comes Cantiæ, capitur, et in castro de Divisis custodiæ mancipatur; unde custodum incuria evadens, ad ecclesiam confugit: castellani vero, ecclesiæ libertatem parvi pendentes, eum de ecclesia extrahunt, et in carcerem retrudunt; sed per episcopum Sarisbiriensem de vinculis ereptus, ecclesiæ restituitur. Ricardus Mariscallus in Hiberniam secessit. Martinus abbas Burgi solvit ad scaccarium regis, pro disforestatione Nassa de Burgo, quinquaginta marcas argenti. Obiit Brianus de la Mare; et dominus rex transiens per illas partes, fecit seisire in manu sua terram dicti Briani, quia fuit forestarius de Kesteven et de Hoyland: Et abbas Martinus quæsivit breve regis ad Hugonem Neville, tunc Justitiarium forestæ, de inquisitione facienda, utrum prius fuerunt prædecessores dicti Briani feoffati de domo Burgi, an de fo-

resta: et capta inquisitione apud Bernak per duodecim legales homines, et regi transmissa, adjudicata est warda dicti Briani abbati de Burgo, et suis successoribus in perpetuum. Et idem abbas statim concessit eandem wardam domino Radulpho Neville, episcopo Cicestriæ, tunc regis cancellario.

A.D. 1228. Obiit magister Stephanus archiepiscopus Cantuariensis sexto idus Julii. Quum dominus papa celebraret concilium Romæ, viæ per mare et per terram ad concilium venientium præcluduntur: unde duo cardinales, et multi prælati, episcopi, et abbates, et alii clerici, maxime per mare venientes, per imperatoris fautores capiuntur. Dominus papa imperatorem excommunicavit, et omnes barones Alemanniæ a sua fidelitate absolvit. Franci cruce signati sunt in pectore contra Albigenses. Obiit [Eustachius] episcopus Londoniensis; cui successit [Rogerus]. Obiit Galfridus de Burgo, episcopus Eliensis. Miracula creberrime facta sunt ad feretrum sancti Thomæ, archiepiscopi Cantuariensis.

A.D. 1229. Ricardus magnus in archiepiscopum Cantuariensem consecratur quarto nonas Augusti. Willelmus Mariscallus junior obiit. Dominus papa literas suas supplicatorias et comminatorias domino regi Angliæ, pro supradicto Falchasio, cum magistro Othone, subdiacono et capellano suo, destinavit; et post nonnullas prædicationes, supplicationes, et exhortationes pro prædicto Falchasio domino regi factas, supplicat papa et rogat, ut omnia quæ amiserat, tam in rebus mobilibus quam immobilibus, exceptis mortuis, sibi restituantur: et dicit papa pro prædicto Falchasio, ex quo quod in aliquo excessit, et quod imprudenter offendit; sed grandia merita, quæ præcesserant, sibi etiam gravis culpæ debuerunt veniam impetrare, et a pœna ejus commotionem tuam vel

omnino retrahere, vel saltem digno moderamine mitigare. Scholares Parisienses cessabant legere per annum pro infestatione civium. Insuper hoc anno erat Simon prior primo præfixus in priorem prioratus Spalding.

A.D. 1230. Rex Henricus cum magno exercitu transfretavit in Britanniam, in spe hæreditatis suæ recuperandæ; unde infecto negotio, et amissis pro pestilentia multis de magnatibus suis, sine laude et gloria cito reversus est. Raymundus de Burgo, Gilbertus de Clare, et alii multi, ibidem obierunt. Gregorius papa, quum ab imperatore, qui tunc ex magna parte patrimonium ecclesiæ occupaverat, in urbe obsideretur, videns etiam pene omnes Romanos per pecuniam corruptos esse, excipiens capita apostolorum, et processionem a Laterano usque ad sanctum Petrum faciens, animos Romanorum sic revocavit, ut pene omnes Romanos contra imperatorem cruce signaret; quod imperator, qui jam credebat se urbem intraturum, audiens, ab urbe longius timens recessit.

A.D. 1231. Obiit Ricardus Magnus, archiepiscopus Cantuariensis; cui successit magister Edmundus de Abingdonia, thesaurarius Salisberiensis. Obiit sanctus Antonius de ordine fratrum minorum. Factus est magnus terræ motus parumper ante mediam noctem, sexto kalendarum Februarii. Hoc tempore, in regno Ferandi regis Tholetani, in Hispania, quidam Judæus comminuendo unam rupem pro vinea amplianda, in medio lapidis invenit concavitatem unam, nullam penitus divisionem vel scissuram habentem, et in concavitate illa reperit librum, quasi folia lignea habentem; qui liber tribus linguis scriptus, videlicet Hebraice, Græce, et Latine, tantum literarum continebat quantum unum Psalterium; et loquebatur de triplici mundo ab Adam usque ad Antichristum, proprietates hominum cujuscunque mundi

exprimendo. Principium vero tertii posuit in Christo, scilicet, "In tertio mundo Filius Dei nascetur ex virgine Maria, et pro salute hominum patietur." Quod legens Judæus, cum domo sua baptizatus est. Scriptum etiam erat, quod tempore Ferandi, regis Castellæ, liber deberet inveniri.

A.D. 1232. Compositio prima facta erat inter Constantium abbatem Andegavensem, et prædictum Simonem priorem Spaldingiæ. Insuper eodem anno, sive anno proximo sequenti juxta quosdam, obiit Ranulphus, comes Cestriæ et dominus de Bolyngbrok, apud castrum suum de Wallingford, in vigilia Simonis et Judæ. Iste fuit inclytus et gloriosus valde in toto regno: cujus hæreditas, quia non habuit prolem, divisa est inter quatuor sorores; scilicet Matildem, uxorem David comitis; Mabiliam, uxorem comitis de Arundel; et Agnetem, uxorem Willelmi comitis de Ferrariis; et Hawisiam, quæ nupsit Roberto Quincy, comiti Wintoniæ. De terris ejus, senior soror sortita est comitatum Cestriæ; i. e. Matildis, quæ peperit Johannem de Scotia, postea comitem Cestriæ. Iste Johannes habuit quatuor sorores; scilicet Margaretam, quæ nupsit Alano de Galwey, et habuit filiam nomine Deinagelam, quæ nupsit Johanni de Baliolf. Secunda soror Johannis, dicta Isabella, nupsit Roberto Breus, quæ peperit Robertum regem. Tertia soror, Matildis, obiit innupta. Quarta soror, Ada, nupsit Henrico Hasting, quæ peperit Henricum Hasting juniorem. Isti tres cognati postea posuerunt clameum in regno Scotiæ: Johannes filius Johannis Baliolf, Robertus filius Roberti Breus, et Henricus filius Henrici Hasting. Hawisia vero Quincy, quarta soror Ranulphi, sortita est comitatum Lincolniæ, quæ peperit Margaretam, [uxorem Walteri] Mariscalli comitis de Pembrok, quo mortuo, nupsit Johanni de

Lacy, constabulario Cestriæ, cujus filius fuit Edmundus Lacy, cujus filius Henricus Lacy, cujus filia et hæres erat Alesia de Lacy, quæ obiit anno Domini 1349.

A.D. 1233. Gregorius papa Reate beatum Dominicum, inventorem et magistrum ordinis fratrum prædicatorum, Bononiæ sepultum, et miraculis multis coruscantem, canonizavit, a confirmatione ejusdem ordinis anno decimo octavo, et a morte ejus anno undecimo. Frater etiam Jordanus, totius ordinis prædicatorum magister, vita et scientia laudabilis, et doctrina admirabilis, ultra mare, ubi ad prædicandum Saracenis ierat, in portu maris obiit. Martinus etiam abbas Burgi obiit; cui successit abbas Walterus. Super Angligenas invalescentibus alienigenis, indigenæ gravissime molestantur. Sanctus Edmundus archiepiscopus Cantuariensis, qui compatriotarum oppressionibus condolebat, et postposito Dei timore, sanctam ecclesiam suis maleficiis ancillari quotidie anxius considerabat, tandem pro domo Domini se offerens defensorem, exilio pellitur. Ricardus Mariscallus, cum omnibus suis abaregiis et alienigenis, exlegatur. Obiit Gregorius papa; successit Celestinus IV. Iste fuit episcopus Sabinensis, vita et scientia laudabilis: senex et infirmus, cito moritur.

A.D. 1234. Celestino papa mortuo, successit Innocentius IV. Hic sedes cardinalium a multo tempore vacuas, electis personis de diversis mundi partibus, restauravit. Sanctus Edmundus ad Romanam curiam se transferens, ut dominum papam de negotiis suis consuleret, vel forte quia in Domino confidens, munera non præmisit: dum in festo sancti Benedicti dominus papa omnes prælatos, qui aderant, ad poculum caritatis invitavit, ibant singuli: ipse

sanctus, vel forte quia non rogatus solus, cum cæteris non advenit. Accidit autem, quendam juvenem coram omnibus occidi; quod ipse audiens, Deo gratias agit, quod eum morti funestæ noluit interesse. Omnes Edmundum mirantur, quod fuit absens. Ricardus etiam Mariscallus, quum Hiberniam adisset, et sua defensare armis decrevisset, subito quum contra regales aciem disposuisset, a suis desertus, ad mortem cæsus est; cui successit in comitatum, sed post multam difficultatem, frater ejus Gilbertus. Innocentius IV. confirmat ordinem fratrum eremitarum sancti Augustini, dans eis regulam nigrorum canonicorum.

A.D. 1235. Henricus rex dedit sororem suam Isabellam Frederico Romanorum imperatori in uxorem: ipse vero filiam comitis Provinciæ, Elianoram, sibi assumpsit in uxorem, sororem reginæ Franciæ; tertiamque sororem duxit Carolus, postea rex Siciliæ, frater Ludovici regis, et proavus Roberti regis, qui ultimo regnavit. Iste comes Provinciæ carens masculo hærede, divisit terras suas istis tribus filiabus suis; i. e. seniori filiæ suæ, reginæ Franciæ, terras suas cis imperium; Avinionemque, cum adjacente provincia, secundæ filiæ, reginæ Angliæ; tertiæ vero filiæ dedit terras superiores, uxori Caroli prædicti. Hugo Wellensis, episcopus Lincolniensis, obiit; cui successit magister Robertus de Grossetete.

A.D. 1236. Prædictus magister Robertus Grossetete in episcopum Lincolniensem consecratur. Iste erat in omnibus septem artibus liberalibus eruditissimus.

A.D. 1237. Otho, cardinalis legatus, venit in Angliam, et celebravit concilium Londoniæ in cathedrali ecclesia sancti Pauli. Ruina ecclesiæ Lincolniensis, propter artificii insolentiam. Item quarto nonarum

Octobris dedicata est ecclesia de Burgo sancti Petri a duobus episcopis, viz. a sancto Roberto Lincolniensi, et [Willelmo] Exoniensi. Obiit dominus Henricus de Longo Campo, abbas Croylandiæ, ad cujus petitionem magister Petrus Blesensis, archidiaconus Bathoniensis tunc eloquentissimus, vitam sancti Guthlaci heroico stylo, et magister Henricus metrico stylo, venustissime dictaverunt. Obiit [iste Henricus Abbas], cui successit Ricardus, cellerarius de Bardeney.

A.D. 1238. Orta est discordia inter clerum Oxoniensem et familiares legati domini papæ, apud Oseney, die sancti Georgii martyris; et ibidem interfectus est coquus legati; pro cujus interfectione plures de clericis præcepto domini regis incarcerati sunt. In crastino Epiphaniæ rex Angliæ Henricus Elienoram sororem suam, relictam Willelmi Mariscalli junioris, comitissam de Pembroke, non obstante quod cœlibatum voverat, dedit in uxorem Simoni de Montfort, comiti Leicestriæ; unde comes Ricardus, frater eorum, plurimum indignatur; et sanctus Edmundus Cantuariensis connubium illud damnat; unde iterum exilio pellitur. Genuit de illa comes Simon quinque filios, et unam filiam, scilicet Henricum, Simonem, Almaricum, Guidonem, Ricardum, et Elienoram. Quidam clericus, infatuatum se simulans, donec secretum regis explorasset, nocte quadam apud Wodestoke clam ingressus per fenestram, regem interficere disposuerat; qui postmodum apud Coventriam tractus, in quatuor partes membratim divisus est. Eodem anno Otho cardinalis, ad reformationem ordinis sancti Benedicti, omnes abbates nigri ordinis Londoniæ convocavit.

A.D. 1239. Natus est Edwardus, primogenitus filius Henrici regis, apud Westmonasterium, decimo quarto kalendarum Julii. Obiit Pandulfus legatus;

cui successit in episcopatum Norwicensem Willelmus de Raulingham. Sanctus Edmundus cernens quotidie injuriosorum malitiam prævalere, et privatas admonitiones ac obsecrationes nihil omnino efficere, cum suffraganeis concilio habito, injustos occupatores libertatum, jurisque Cantuariensis ecclesiæ perturbatores, aperte excommunicat: quumque nec tali modo errantes corrigi conspiceret, sciensque domini papæ legatum nummos ac munera quærere, recedere de medio Babylonis gratis elegit, Pontiniacumque adivit.

A.D. 1240. Sanctus Edmundus, Cantuariensis archiepiscopus, apud Francos migravit ad Dominum, et Pontiniaci sepelitur; cui successit Bonifacius Burgundus. Rex Henricus fecit jurari fidelitatem filio suo Edwardo a civibus Londoniæ, et aliis regni magnatibus. Eodem anno regina peperit filiam, Margaretam nominatam; Ricardusque comes Cornubiæ, et frater regis, transfretavit versus Terram Sanctam. Abbatia de Haylis ab eodem circa hæc tempora fundata est, filia de Bello Loco Regis.

A.D. 1241. Rex Henricus aureum feretrum, ad reponendum reliquias sancti Edwardi regis et confessoris apud Westmonasterium, fecit ex sumptibus propriis fabricari. Natus est Edmundus, filius regis, proavus domini Henrici, ducis Lancastriæ, qui obiit A.D. 1340. Eclipsis lunæ quarto kalendarum Maii, et eclipsis solis erat secundo idus Octobris. Innocentius papa IV ab imperatore in Roma obsessus, in forma pauperis de manibus hostis evasit, et cum Januensium auxilio in Gallias devenit. Otho legatus in Anglia, et Jacobus Prænestinus in Francia, per Pisanos capiuntur, et imperatori cum multis aliis prælatis commendantur. Obiit domina Hawisia Quincy, comitissa Lincolniæ.

A.D. 1242. Rex Henricus, ut adquireret sibi terras suas transmarinas, transfretavit in Gasconiam secundo nonas Maii, quem consequuta est domina regina, quæ apud Burdegalam peperit filiam, nomine Beatricem. Ricardus etiam comes Cornubiæ, rediens per Alemanniam de Terra Sancta, ab imperatore Frederico multum honoratur. Crebra miracula fiunt ad tumbam sancti Edmundi archiepiscopi Cantuariensis apud Pontiniacum. Tonitrua magna audita sunt decimo sexto kalendarum Januarii: insuper eodem anno secunda compositio facta est inter Jacobum, abbatem monasterii beati Nicolai Andegaviæ, et prædictum Simonem, priorem prioratus Spaldingiæ.

A.D. 1243. Rediit rex Angliæ de Gasconia, sine gloria vel honore. Templarii apud Acon Hospitalarios hostiliter obsederunt, et in eorum contumeliam et contemptum, treugas per comitem Ricardum cum Soldano Babylonis per consilium Hospitalariorum prudenter initas, imprudentissime violarunt. Petrus de Rochys episcopus Wintoniensis obiit.

A.D. 1244. Misit dominus papa in Angliam quendam pecuniæ extortorem, dictum magistrum Martinum, non legatum, sed legati potestatem in omnibus prætendentem. Nefandissimus proditor, Walterus Biset, cum complicibus, non destitit aures regias incantare, quousque grandi exercitu coadunato, contra Alexandrum regem Scotiæ partes petiit boreales: cui cum innumerabili multitudine occurrit rex Scotiæ usque Pestelant; sed ad instantiam maxime archiepiscopi Eboracensis, et aliorum magnatum, concordati sunt.

A.D. 1245. Innocentius papa IV celebravit concilium Lugdunense, in quo concilio imperator Fredericus est depositus, tanquam hostis ecclesiæ condem-

natus: ubi etiam dominus papa canonizavit sanctum Edmundum, Cantuariensem archiepiscopum, creberrimis et manifestis miraculis coruscantem; et sanctum Petrum Mediolanensem, de ordine fratrum prædicatorum ab hæreticis interfectum; et sanctum Scavillanum, episcopum, ab iniquo principe cæsum. Obiit Walterus, abbas Burgi; cui successit Willelmus de Hotoft.

A.D. 1246. Willelmus præpositus Beverlacensis factus est episcopus Sarisbiriensis. Obiit Ricardus, abbas Croylandiæ, quondam cellerarius de Bardeney; cui successit Thomas de Welle, in abbatem electus. Facta est etiam mutatio monetæ per Angliam. Principes Alemanniæ elegerunt Langravium ducem Thuringiæ in imperatorem.

A.D. 1247. Contigit terræ motus per diversa loca Angliæ, et Franciæ. Similiter decimo nono kalendarum Januarii contigit eclipsis lunæ in nocte sequente, ipso crepusculo incipiente.

A.D. 1248. Ludovicus rex Franciæ movet expeditionem in Terram Sanctam, ubi post lætum principium, tristem exitum est sortitus: intrando enim capit Damietam, et per superbiam Roberti comitis Atrebatensis post modicum tempus cæsus est Christianorum exercitus, et ipse captus est Ludovicus: sed hæc postea. Henricus rex petiit subsidium a prælatis, unde Willelmus abbas Burgi dedit ei centum libras argenti, cui cedenti successit Johannes de Kaleto.

A.D. 1249. Ludovicus rex cepit Damietam, et rex Angliæ cepit crucem pridie nonarum Martii apud Westmonasterium; quod iter filius ejus dominus Edwardus postea pro eo fecit.

A.D. 1250. Obiit Fredericus imperator, ab Augusto, qui primus fuit, nonagesimus quintus. Ludo-

vicus rex Franciæ in Terra Sancta per Saracenos est captus, et Willelmus Longespee, comes Sarisbiriensis, ibidem cum multis aliis est occisus; Ludovicusque redditur Christianis in escambium pro Damieta, quæ data est Saracenis. In Dacia, Henricus rex Danorum ab Abel fratre suo in mari est demersus.

A.D. 1251. Conradus filius Frederici, ut, mortuo patre, regnum Siciliæ sumeret, per mare in Apuliam venit, et capta Neapoli, muros illius funditus evertit, qui sequenti anno quum infirmaretur, pro medicina veneno sumpto, mortuus est. Rex etiam Danorum Abel, quum Frisones subjugare vellet, occiditur ab eisdem.

A.D. 1252. Alexander, filius et hæres Alexandri regis Scotiæ, duxit in uxorem Margaretam, filiam regis Angliæ, apud Eboracum, die natalis Domini. Magna siccitas, calorque maximus erat. Obiit Simon, prior Spaldingiæ, qui licet a principio erat dativus, ad instantiam tamen et executionem sollicitam, ac tractatum diligentem, bonæ memoriæ, Hugonis Lincolniensis, episcopi secundi, et nobilis viri Ranulfi, comitis Cestriæ et Lincolniæ, ejusdem loci patroni, cum Constantio abbate Andegavensi, mandatum sufficiens a conventu Andegavensi componendi tunc habente, super nonnullis oppressionibus et gravaminibus dicti prioratus, ad amicabilem compositionem erat ductus. Qui quidem abbas Constantius et Simon prior, de consensu dictorum diœcesani, et patroni, sic composuerunt apud Brampton juxta Huntingdon, ut ex tunc priores Spaldingiæ per diœcesanum instituerentur, ac immobiles permanentes, plenam administrationem in spiritualibus et temporalibus obtinerent. Per quam quidem compositionem, idem prior Simon confirmatus primo erat per dictum episcopum,

et pro suo perpetuo institutus. Mortuo quoque memorato abbate Constantio, successit eidem quidam Jacobus; volens hujusmodi compositionem totaliter infirmare, ac etiam penitus ex toto cassare, venit ad prioratum Spaldingiæ, prædictumque Simonem priorem sic perpetuum, et alios dictæ domus ministros, contra eandem compositionem, voluit finaliter deposuisse. Super quo idem prior Simon, et suus conventus, prædictum Jacobum abbatem, et suum conventum, ad curiam papalem procurarunt evocari; ubi dicti Jacobus abbas, et conventus Andegavensis, coram domino papa Innocentio IV proposuerunt, se et monasterium suum, per eosdem Simonem priorem, et conventum Spaldingiæ, a subjectione prioratus sui in spiritualibus et temporalibus spoliatos, petentes a domino papa ad hujusmodi subjectionem se plene restitui. Qua lite in dicta curia per quindecim annos sic pendente, ac ipsis abbate et conventu extra omnimodam possessionem spiritualium et temporalium prioratus Spaldingiæ, juxta eorum propriam assertionem judicialiter factam, existentibus; secundo compositum exstiterat inter partes; per quam compositionem eisdem abbati et conventui nihil attribuitur temporale, nisi quædam annua præstatio quadraginta librarum, et mora quatuor monachorum: quæ quidem compositio, per dominum papam facta, Lugduni confirmatur, de verbo in verbum totaliter recitata. Omnes vero priores Spaldingiæ, ante tempus istius Simonis, primo electi et perpetui missi fuerant ab abbate Andegavensi, et ad ejus libitum, quando sibi placeret, amovebantur: omnes etiam decanos ecclesiæ instituit et amovit; qui quum sic amoti fuissent, quicquid de officiis suis colligere poterant, versus partes transmarinas asportabant, et in suos proprios usus expendebant. Erat autem iste

prior Simon ex genere militari satis clarus, ecclesiamque suam a servitute gravissima liberavit, et jura quamplurima amissa recuperavit. Superborum rusticorum suorum adversus eum colla erigentium ita propria virtute calcavit, ut ex hoc liberi homines terrerentur. In omnibus his curiam prioratus ampliavit, domos ædificavit, ecclesiam veterem in novam construxit, et claustrum novum, dormitorium, infirmariam, cameram suam, domos hospitum; et magna vasa ænea in bracina de novo emit: et in omnibus his semper fructuose abundavit, et gratia Dei cum illo erat. Erat autem inter omnes prælatos munificus. Ipse autem ad suum convivium in civitate Londoniensi regem invitavit, cum comitibus et baronibus; et, ut hoc obtineret, munera larga diversis magnatibus dedit: quapropter episcopus Lincolniæ multum sibi erat infestus, et eum deposuisse voluit a sede sua. Multa quidem alia bona tempore suo fecit, quæ hic non sunt scripta: rexitque ecclesiam suam, vivens in mandatis Domini, annis viginti tribus; et obiit in senectute bona, pridie idus Martii: sepultusque est in ecclesia, quam ipse construxit, in dextera parte ipsius aulæ; cui successit Johannes, domus ejusdem tunc eleemosynarius, et in eadem villa natus et nutritus.

A.D. 1253. Henricus rex Angliæ transfretavit, ut pacaret terras suas transmarinas, quem sequutus est Alanus, hostiarius Scotiæ, et hostes regis Angliæ fortissime debellavit. Obiit sanctus Robertus Grossetete, episcopus Lincolniensis, octavo idus Octobris; et tertia die sequenti contigit inundatio maris maxima, faciens multa damna. Hoc anno Johannes electus est in priorem Spaldingiæ, et a Roberto Grossetete, tunc episcopo Lincolniensi, confirmatus.

A.D. 1254. Dominus Henricus de Lexington

consecratus est episcopus Lincolniensis Londoniæ, ab archiepiscopo Cantuariensi Bonifacio. Rediit etiam rex Angliæ de Gasconia, facto milite filio suo Edwardo, et uxore sibi assumpta filia regis Castellæ. Item de mandato domini papæ Innocentii IV dederunt clerici et religiosi decimas regi, de terris et reditibus suis: et eodem anno obiit Innocentius papa IV, cui successit Alexander IV. Thomas de Welle, abbas Croylandiæ, David abbas de Thorney, et Willelmus abbas de Ramesey, obierunt.

A.D. 1255. Crucifixus est [a Judæis] quidam puer Christianus, nomine Hugo, ætate novem annorum, apud Lincolniam: quapropter multi sunt suspensi, et duo tracti Londoniæ. Obiit Walterus Eboracensis archiepiscopus; cui successit Sewaldus.

A.D. 1256. Consecratus est magister Sewaldus in archiepiscopum Eboracensem, et suspensus est statim ab officio suo per clericum domini papæ usque ad obitum suum; et hoc papa ignoravit. Principes Alemanniæ imperii electores in duo se dividentes, quidam regem Castellæ, quidam Ricardum comitem Cornubiæ ad imperium elegerunt. Ricardus coronatus est a suis Mediolano die sancti Hilarii.

A.D. 1257. Henricus rex Angliæ Wallenses debellavit, a quibus devictus ad propria rediit.

A.D. 1258. Obiit magister Sewaldus archiepiscopus Eboracensis; cui successit magister Goffridus de Ludham. Obiit Henricus episcopus Lincolniensis; cui successit magister Ricardus de Gravesend, apud Cantuariam consecratus. Eodem anno provisi duodecim consiliarii, qui una cum rege ordinarent de regno Angliæ, qui multa ordinaverunt, et ad ea tenenda omnes de regno tam servi quam liberi juraverunt. Per hos ejecti sunt fratres regis pariter cum multis alienigenis de terra. Magna fames erat in terra.

A.D. 1259. Omnes ad provisiones Oxonienses juraverunt. Dominus Edmundus Lascy, Comes Lincolniæ, obiit; cui successit filius ejus Henricus Lascy. Transfretavit rex Henricus in Franciam, et cum rege Franciæ concordatur. Constantinopolis, quæ olim per Francos et Venetos capta fuerat, per Palæologum Græcorum imperatorem grandi prœlio recuperatur.

A.D. 1260. Interdicta est civitas Eboracensis per archiepiscopum loci propter quasdam injurias, quas cives archiepiscopo et capitulo intulerunt; et duravit interdictum a capite Quadragesimæ usque in hebdomadam Paschæ. Rex Hungariæ procerus, habens in exercitu suo, tam Christianorum quam paganorum, ducenta et quadraginta millia, a rege Bohemiæ cum centum millibus equitum occurrente vincitur: ex collisione vero equorum et armorum tantum pulveris movebatur, quod clara die vix homo hominem cognoscebat: tandem Hungari, rege eorum vulnerato, terga vertentes, in quodam flumine quatuordecim mille submersi sunt.

A.D. 1261. Misit dominus papa literas universis principibus Christianis, et archiepiscopis singulis, ut quilibet in sua ditione omnes prælatos adunaret, cujuscunque essent dignitatis seu ordinis, nullusque se excusaret, quin, non obstante aliquo privilegio, ad diem statutum conveniret; et omnes sic adunati, habito invicem diligenti colloquio, rescriberent domino papæ, quid consultius esset agendum Christianis contra Tartarinos, qui in multitudine infinita limites Christianorum fuerant tunc ingressi: quo momento temporis victi sunt Tartari a paganis. Obiit Alexander papa; cui successit ex patriarcha Jerusolymitano Urbanus IV.

A.D. 1262. Commissa est prædicatio crucis præ-

dicatoribus, et minoribus. Canonizatus est sanctus Ricardus, episcopus Cicestrensis. Guerra etiam incepit, propter provisiones Oxonienses non observatas, inter alienigenas et indigenas: partem alienigenarum fovebat rex et regina, Edwardus filius eorum, Ricardus frater regis, et Johannes Maunsel, et alii; indigenas vero fovebant Simon de Monteforti, et plures comites, et barones, principes Walliæ, cives Londonienses, et tota fere communitas totius terræ.

A.D. 1263. Urbanus papa regnum Siciliæ, quod Manfredus violenter obtinuerat, Karolo comiti Provinciæ, fratri regis Francorum, ut ab illo eriperet, dedit. Prævaluit pars domini Simonis de Monteforti, et ejecit de terra omnes alienigenas, præter illos, quorum moram fideles regis acceptabant. Rex vero mare transivit, ut consuleret regem Franciæ super provisionibus Oxoniæ, qui arbiter est electus: ipse vero prima vice eas approbavit, voluit tamen ut deprædata injuste restituerentur; secunda vice damnavit, et quod rex ad nullam earum teneretur, decrevit. Altera pars sententiæ contradixit, et acrius instabat, ut conservarentur. Regina in recessu suo de Londonia vix evasit manus improperantium sibi.

A.D. 1264. Crescente discordia inter regem et barones, commissum est bellum de Lewes die sancti Bonifacii, et ceciderunt regales, captique sunt rex Henricus per Gilbertum de Clare, et rex Alemanniæ Ricardus per Johannem Giffard; captique etiam comes Herefordiæ, Philippus Basset, Henricus Persy, Robertus Brus, Johannes Comyn, Robertus Tatersale, Willelmus Bardolf, cum filiis et aliis viris potentibus et magnis, videlicet viginti et quinque vexillariis. Fugerunt autem comes de Warenna, Willelmus de Valencia, Guido de Lizinum, Hugo Bigot, cum multis aliis. Dominus Edwardus se obsidem dedit

pro Henrico rege patre suo, et Henricus de Alemannia pro rege Ricardo patre suo. Obiit papa Urbanus; cui successit Clemens IV. Obiit Godefredus archiepiscopus Eboracensis; cui successit magister Walterus Giffard, episcopus Bathoniensis.

A.D. 1265. Comes Gloverniæ recessit a comite de Leicestria, ad quem dominus Edwardus de custodia lapsus se transtulit, et junctis viribus, apud Evesham comitem de Leicestria cum suis subito aggrediuntur, et occidunt, cum multis aliis; fuitque numerus exhæredatorum septendecim millia, et amplius. Tenuit ergo rex parliamentum apud Northamptoniam, ubi uxor domini Simonis, soror regis, cum omnibus filiis, exilio condemnantur. Londonienses se vicies mille marcis redimebant, majoribus et ditioribus deprædatis et exhæredatis. Octhobonus etiam legatus venit in Angliam, qui in concilio apud Novum Templum Londoniæ celebrato, Simonem de Monteforti, omnesque fautores ejus et complices excommunicavit; divinis quum, ut asserebant multi, miraculis coruscabant.

A.D. 1266. Ceperunt exhæredati civitatem Lincolniam, et interfecerunt omnes Judæos, quos extra castellum invenerunt, et bona eorum diripientes, libros eorum, et chartas, et omnia monumenta eorum, quibus Christianis poterant nocere, in medio civitatis ignibus combusserunt. Obsessum est castrum de Kenilworth a crastino sancti Johannis Baptistæ usque sancti Thomæ apostoli, in quo major fuit dominus Henricus Hasting; tunc redditum est castellum, salva [vi]ta ipsorum et omnibus quæ in castro habebant. Quidam exhæredatorum insulam Eliensem obtinentes, totam patriam in girum deprædantur, villam Norwici irrumpentes decimo septimo kalendarum Januarii, de multis divitiis ditati sunt.

A.D. 1267. Orta est discordia inter regem et co-

mitem Gloverniæ, qui Londoniam ingressus, munitiones ejus occupavit a Pascha usque ad festum sancti Johannis Baptistæ: tandem facta pace, super altare sancti Pauli comes juravit, se arma contra dominum regem, nisi pro sua defensione, nunquam portaturum: Londoniensibus comiti faventibus vitam cum membris rex concessit. Soldanus etiam Babyloniæ, Armenia devastata, Antiochiam capit, et, omnibus Christianis martyrizatis, eam funditus evertit. Insula etiam Eliensis reddita est domino Edwardo, qui eisdem pacem regiam sub forma de Kenilworth concessit. Decima totius cleri data per dominum papam domino regi per triennium, et sic fere per guerras et exactiones populus periit: sicut populus, sic sacerdos. Legatus commisit prædicationis officium de cruce fratribus prædicatoribus, et minoribus.

A.D. 1268. Celebravit legatus concilium in Londonia circa festum sancti Marci, ubi absolvit tam regales quam barones ab omni sententia excommunicationis, et ab omni juramento illicito; et post nativitatem sancti Johannis Baptistæ prædictus legatus Octhobonus, quum dominum Edwardum, et comitem Gloverniæ, ac alios multos cruce signasset, versus Italiam transfretavit. Ricardus etiam rex Alemanniæ versus Terram Sanctam iter suum arripuit. Conrad[in]us vero nepos imperatoris Frederici, parvi pendens domini papæ excommunicationem, cum grandi exercitu Alemannorum, plurimis Lumbardis et Tuscis adjunctis, imperiali more Romam ingressus, solenniter est receptus; unde cum domino Henrico, senatore urbis, fratre regis Castellæ, et Romanis multis, Apuliam contra Karolum regem Siciliæ conterens, habensque secum sexdecim millia equorum loricatorum, bello inito est devictus, et captus, ac cum omnibus nobilibus, proprii oris judicio, ab ipso

Karolo decollatus. Obiit Clemens papa: iste uxorem et filios habuit, famosus et consiliarius domini regis Franciæ; tandem uxore mortua, factus est episcopus Podiensis, inde archiepiscopus Narbonensis, tandem Sabinensis episcopus et cardinalis, in papam est promotus, tumque vigiliis et orationibus intentus in tantum, ut multas ecclesiæ tribulationes Deus ejus meritis tunc extinxisse videretur; vacavitque sedes annis tribus, mensibus duobus, diebus decem.

A.D. 1269. Edmundus, filius Henrici regis, duxit in uxorem filiam et hæredem comitis Albemarliæ. Dominus rex transtulit sanctum Edwardum in novum presbyterium, quod mirifico opere præparaverat, ipsum in Novo Loco recondens die translationis antiquæ. Dominus Edwardus, filius regis, super negotio Terram Sanctam adeundi mutuo recepit a rege Franciæ septuagies mille marcas, cunctis terris Edwardi transmarinis regi Franciæ obligatis; quam summam pecuniæ nisi infra triennium persolveret, dictæ terræ Edwardi perpetuo regi Franciæ remanerent; et quod una cum rege proficisceretur in Terram Sanctam, eidem regi, quasi unus ex propriis baronibus, fideliter obtemperaturus; super quo filium suum Henricum nomine, obsidem regi misit. Obiit Bonifacius Cantuariensis archiepiscopus; cui successit frater Robertus de Keilwardby, prior provincialis fratrum prædicatorum in Anglia.

A.D. 1270. Dominus Ludovicus, rex Franciæ, versus Terram Sanctam cum magno exercitu circa medium Quadragesimæ iter suum arripuit; et dominus Edwardus sequutus est eum in autumno proximo consequenti. Rex Franciæ itinerando versus Terram Sanctam, in insula quadam, quæ est Times, obiit; filii etiam regis, et rex Navarriæ, et legatus domini papæ, et episcopus Albanensis, cum maxima multitu-

dine, in Christiano exercitu pestilentia sæviente, mortui sunt. Dominus vero Edwardus, cum archidiacono Leodicensi, incolumes ad Acon applicantes, cum maximo a Christianis gaudio recepti sunt; ubi moram per annum faciendo, in suo conclavi a quodam Saraceno in brachio suo lethaliter est vulneratus; et audita morte patris sui, captisque treugis decem annorum cum Soldano Babylonis, in Angliam remeavit. Henricus, filius Ricardi regis Alemanniæ, a Guidone de Monteforti et Simone fratre suo, dum rediret a Tripoli, apud Viterbium in ecclesia est occisus. Obiit pater ejus Ricardus rex Alemanniæ, et sepultus est apud Hayles.

A.D. 1271. Obiit Henricus rex Angliæ apud Londoniam, die sancti Edmundi archiepiscopi et confessoris, et in ecclesia sancti Petri Westmonasterii, quam construxerat a fundamentis, honorifice est sepultus. Rediitque, audita morte patris, Edwardus filius ejus de Terra Sancta, solusque de principibus superstes est relictus Karolus rex Siciliæ, tutor Christiani exercitus, qui circa ducenta millia pugnatorum, credebatur sufficiens ad totum paganismum cum Dei adjutorio subjugandum, si probum ducem habuissent. Treugæ per dominum Karolum datæ sunt, sub multis pactis hic non ponendis. Pro expensis domini Karoli quinquaginta millia librarum a paganis persolvuntur, dispersusque est Christianorum exercitus: quumque Christiani ad sua redissent, treugis et pactis violatis; Karolum versus Siciliam remeantem insequuntur, et capiunt, ac quousque quinquaginta millia librarum restituerentur, cum filio suo pacis obside, in futurum carceri tradiderunt.

A.D. 1272. Theobaldus archidiaconus Leodicensis, quum causa devotionis ultra mare in Acon moram faceret, in palatio Viterbiensi in papam est promo-

tus, et Gregorius X est vocatus. Hic papa miræ fuit experientiæ in temporalibus, et ad numerum cardinalium quinque adjecit, de tota ecclesia personis honestissimis assumptis. Coronatus est dominus Edwardus, filius regis Henrici primogenitus, apud Westmonasterium, in festo assumptionis beatæ Mariæ, a fratre Roberto Cantuariensi archiepiscopo, et ab archiepiscopo Rotomagensi: cui dominus papa concessit decimam ecclesiæ Anglicanæ per biennium, tam religiosorum quam aliorum prælatorum, exceptis Cisterciensibus, Templariis et Hospitalariis.

A.D. 1273. Venit dominus papa Lugdunum, ubi frater Bonaventura, minister generalis ordinis fratrum minorum, promotus est in cardinalem, et episcopum Albanensem: in cujus officium successit frater Jeronymus, vir magni nominis inter minores. Obiit Margareta regina Scotiæ, et Beatrix comitissa Britanniæ, sorores regis Edwardi.

A.D. 1274. Celebratum est concilium Lugdunense a papa Gregorio X; cui interfuerunt nuncii imperatoris Constantinopolitani, et Græcorum, pronunciantes et confitentes in Græca lingua fidem catholicam ex parte dominorum suorum, et totius Græciæ, coram papa et concilio. Decretum est in illo concilio, qui ordines mendicantium starent, et qui cessarent. Obierunt ibi multi prælati in redeundo de concilio. Obiit dominus Robertus abbas de Burgo; cui successit dominus Ricardus de Londonia. Concessa est decima domino papæ per totam Christianitatem, in subsidium Terræ Sanctæ. Obiit Johannes prior Spaldingiæ, de quo pauca sunt hic perstringenda. Vir iste, dum vixit, prudens et illustris fuit; sed quia detrimentum patiebatur in natalibus, obviaverunt ei quidam in electione sua, dicentes, eum tali honore non esse dignum: quibus ille respondit, se habere legiti-

mationem a domino papa, quam et ipse ostendit; cujus confirmatione roborati, fratres elegerunt eum in priorem: at ille per episcopum, præsente abbate et multis aliis viris, ut prædictum est, solenniter institutus est in prioratum. Non est autem silendum, qualiter se gessit in officio eleemosynariæ, in quo stetit, quum eligeretur. Permissione prioris sui emit terras, ædificavit domos et capellam, fecit hortum, plantavit vineam et pomaria, congregavit miseros, præbens eis necessaria alimenta; et si solerter se gessit in officio prædicto, solertius se habuit in officio subsequuto: emit autem boscum in Kestevyn, emit terras, quas constituit ad anniversarium suum, statuitque pietantiarium. Convicit etiam sokemannos suos de Pynchebeke, Weston, et Multon, suos esse rusticos, qui ei debita servitia sua et consuetudines denegabant in libertatem proclamantes, per sacramentum duodecim militum, die tertia ante festum sancti Gregorii papæ, apud Lincolniam. Rexit autem domum suam bene et in pace, custodiens eam a lupis irruentibus: et dum complesset in prioratu annum vicesimum primum, incidit in animum ejus peregrinari apud Pontiniacum in Galliis. Peregrinatione peracta, ipsoque revertente, apud sanctum Dionysium vitam finivit octavo kalendarum Octobris. Fratres autem, qui cum eo erant, deposuerunt solerter corpus ejus in medium pannorum, et sic cis mare transtulerunt, et ad domum propriam portaverunt; ibique sepultus est cum honore in sinistra parte ecclesiæ, ante altare: vixit autem in prioratu viginti et duobus annis. Terras autem, quas senescalli sui ab hominibus suis male adquisierant, ipsas redemit ab hæredibus eorum, ut scriptura adimpleretur, dicens, *De male adquisitis non gaudebit tertius hæres.* Iste fuit Willelmus le Moyne. Cameram autem pedri-

nam transtulit, et statuit apud Novum Locum. Manerium etiam Quappelande per ipsum factum est. Multa quidem et alia fecit et adquisivit, quæ hic non sunt scripta; sed in libro chartarum plenius intitulata. Successit ei Willelmus de Littleport.

A.D. 1275. Obiit Gregorius X, cui successit de ordine fratrum prædicatorum, Petrus Tarentinus, primo archiepiscopus Lugdunensis, deinde episcopus Ostiensis; tandem in papam est electus, et dictus Innocentius V: cui post menses decem et dies duos obeunti successit Otthobonus cognatus Innocentii IV. Dudum sub Clemente IV legatus in Angliam, ad sedandam guerram inter regem et barones erat transmissus: apud Romam in papam electus, Adrianus V est dictus, qui sedit mense uno, diebus novem; cui successit Johannes XXI. Scabies maxima venit super oves in Anglia. Uxor Leulini capitur per Bristallones, unde Guerra Walliæ cepit.

A.D. 1276. Obiit Johannes papa, ruina novæ cameræ repente corruentis contritus, et cessavit papatus mensibus sex, diebus septem; cui successit Nicolaus IV, a beato Petro centesimus nonagesimus secundus. Dominus rex Edwardus in quindena sancti Michaelis tenuit parliamentum Londoniæ, ubi prohibitum est ne Judæi terras Christianorum caperent in feodum, nec pecuniam de cætero ad usuram traderent; sed ut labore manuum suarum et mercimoniis viverent. Concessa fuit ergo quindecima omnium mobilium Angliæ, exceptis ecclesiasticis. Hoc anno finit chronica Martini.

A.D. 1277. Obiit Walterus de Merton, episcopus Roffensis, qui quandam aulam Oxoniis scholaribus assignavit, et locum reditibus et ecclesiis divitem, ad Dei et sanctæ ecclesiæ honorem, sagacissime instituit. Rex vero Tarsis misit quatuor nuncios ad regem

Angliæ, ut ei auxilium mitteret contra Saracenos, quos validissime tunc debellabat: cujus belli finis is erat, Soldanum Babyloniæ in bello interfecit, filium Soldani cum suo exercitu de prœlio fugavit; villas, civitates, et castella, vineas lucosque combussit et destruxit: regem autem Edwardum tunc bella Walliæ urgebant; princeps enim Walliæ Leulinus, pro suæ uxoris captione efferatus, Angliam ubique diffidebat: unde rex Edwardus exercitum in Walliam ducens, Bannok sibi subdidit, et Leulinum in Snoudun fugavit. Fames valida tunc oppresserat Wallenses, anteque natale Domini tali conditione concordantur. Princeps concessit tenere Walliam de rege Edwardo et de successoribus ejus, tanquam de domino capitali per tributum mille marcarum annuatim persolvendarum, deditque in manibus pro transgressionibus retroactis quinquaginta millia librarum argenti.

A.D. 1278. Robertus, Cantuariensis archiepiscopus, factus est episcopus Portuensis, et cardinalis. Episcopus vero Lincolniensis, Ricardus, in sua visitatione deposuit Petrum abbatem de Bardeney; sed abbas appellatione coram prædicto Roberto Cantuariensi archiepiscopo restituitur in statum pristinum: unde prior domus, cum aliis monachis, in dispersionem missi sunt, de quibus duos postea domum revertentes prædictus abbas incarceravit, istorumque alter fame, siti, et inedia, in carcere obiit. Leulinus princeps Walliæ duxit in uxorem filiam Simonis de Monteforti apud Londoniam, rege Edwardo puellam nuptui tradente. Mutatio monetæ per Angliam; mutilatores ejus variis pœnis multati sunt. Abbas Jerovalliæ occisus est a quodam monacho. Terminatum est etiam placitum apud Londoniam, coram domini regis justitiariis, inter dominum Radulfum de Merthe, abbatem Croylandiæ, et dominum Willel-

mum de Littleport, priorem Spaldingiæ; chirographo levato, et in arca domini regis posito, pro quingentis marcis, quas prædictus abbas prædicto priori, pro omni jurisdictione et clameo in mariscis, persolvebat, i. e. inclusis omnibus penes abbatem remanentibus. Regina peperit filium.

A.D. 1279. Apud Kenilworth rotunda tabula per copiosam multitudinem militum et dominarum tenta est in magno apparatu. Roberto, Cantuariensi archiepiscopo, facto cardinali per dominum papam, successit in archiepiscopatum frater Johannes Peckham, minister ordinis fratrum minorum in Anglia, per collationem domini papæ Nicolai III, qui in curia Romana tunc cardinalibus theologiam legebat. Obiit dominus Ricardus, episcopus Lincolniensis; cui successit magister Oliverus de Sutton, decanus ejusdem ecclesiæ, die sancti Dunstani, qui tunc dominicâ erat, apud Londoniam a Johanne Cantuariensi archiepiscopo consecratus. Editum est statutum de terris religiosis ad manum mortuam non dandis, absque regis et summorum suorum dominorum licentia speciali.

A.D. 1280. Sanctus Hugo, Lincolniensis quondam episcopus translatus est a Johanne Cantuariensi archiepiscopo, præsentibus rege et regina, episcopis et magnatibus in maxima multitudine, translationem ejus procurante et expensas festi faciente magistro Thoma Beck, qui eodem die in episcopum de sancto David est consecratus. Obiit dominus Radulfus abbas Croylandiæ, qui multa bona domui suæ fecerat; cui successit dominus Ricardus monachus ejusdem domus, et in eadem villa natus. Obiit Nicolaus papa; cui successit Martinus IV.

A.D. 1281. Leulinus princeps Walliæ bellum contra Anglos reparavit: ac primum Angli, Wallen-

sium tumultum per Galfridum de Langelee senescallum regis Anglorum in illis partibus deputatum, et insolentius se agentem, magno periculo Anglorum suscitatum, sedare et pacificare proponentes, usque ad quindecim millia armatorum, ductu Ricardi filii Walweni, paludum uligine magis quam ferro perierunt. Tandem ipse Leulinus per Edmundum de Mortuo Mari simili arte delusus et captus, per vexillarium domini Rogeri le Straunge nomine Stephanum de Strangeton decollatus est: et David, frater ejus, per Wallenses princeps Walliæ et dux belli contra Anglos conclamatus est. Monasterium alborum monachorum apud Oxoniam per dominum Edmundum, comitem Cornubiæ, fundatum est, et Regalis Locus appellatur.

A.D. 1282. Dominus rex Edwardus Walliam adiit, et David novum principem cepit. Facta est etiam concordia inter dominum Oliverum episcopum Lincolniensem, et Ricardum abbatem Burgi.

A.D. 1283. David, frater Leulini, quondam principis Walliæ, captus; et, per judicium domini regis Angliæ, tractus et suspensus, ac membratim divisus est; et sic Wallia regi Angliæ subdita est et conquisita. Martinus papa mutavit cappas fratrum mendicantium Carmelitarum in album, quæ prius erant stragulatæ, radiatæ, et byrrhatæ.

A.D. 1284. Translatio sancti Willelmi, archiepiscopi Eboracensis per dominum Antonium Beck procurata et magnifice celebrata est: ipseque eodem die in episcopum Dunelmensem, præsentibus archiepiscopis et episcopis, rege et regina, et totius regni majoribus, consecratur. Alfonsus, filius regis, duodecim annos ætatis habens, obiit, et apud Westmonasterium est sepultus.

A.D. 1285. Obiit Martinus papa; cui successit

Honorius III. Ordo fratrum Carmelitarum ab isto papa confirmatur.

A.D. 1286. Nocte circumcisionis Domini facta est tempestas maxima in mari circa mediam noctem, riparum suarum terminos excedente, homines ac animalia aliaque multa submergente. Obiit dominus Willelmus Paris, prior Burgi; successit dominus Ricardus de Bernewell.

A.D. 1287. Obiit Honorius papa; successit Nicolaus IV. Iste scripsit in Angliam lamentabiles literas pro auxilio habendo contra Saracenos, qui tunc contra Armeniam et Græciam acerrime debellabant.

A.D. 1288. Combustio nundinarum sancti Botulfi. Fertilitas frugum fuit magna.

A.D. 1289. Incarceratio justitiariorum per Angliam.

A.D. 1290. Obiit domina Elienora Hispana, regina Angliæ; captaque civitas Acon post obsidionem quadraginta et sex dierum, per Soldanum Asserath, habentem in exercitu suo quinquaginta millia Ægyptiorum; et interfecti sunt viginti millia Christianorum, et viginti millia mulierum et puerorum in captivitatem abducti sunt: reliqui Christiani in Armeniam et Cyprum fugerunt. Judæi ab Anglia sunt expulsi.

A.D. 1291. Obiit Alexander rex Scotiæ; deficienteque linea regali, tredecim comites et barones, majoresque totius regni, regalitatem domino Edwardo, regi Anglorum, tanquam capitali domino suo, dominiumque totius terræ suæ obtulerunt; judicium ejus deprecantes, quis illorum diceretur rex, et major regni prædicti.

A.D. 1292. Johannes de Baliolo, princeps Galwadiæ, rege Angliæ domino Edwardo adjudicante,

tanquam proximus hæres regii stemmatis, in regem Scotiæ coronatus est; homagium cujus rex Edwardus, Scotiam adiens, recepit. Obiit frater Johannes de Peckham, de ordine fratrum minorum, archiepiscopus Cantuariensis; cui successit [Robertus de Winchelsea.]

A.D. 1293. Conflictus magnus factus est in mari inter nautas Anglos et Normannos, Normannique victi sunt. Obiit Willelmus de Littleport, prior Spaldingiæ, qui statim post suam creationem, anno videlicet regni regis Edwardi, filii regis Henrici, sexto, de Radulfo abbate Croylandiæ petiit, ut jus ecclesiæ suæ de Spaldingia, centum et decem acras bosci, et mille septingentas et sexaginta acras marisci, cum pertinentiis, in præcinctibus Croylandiæ, tanquam in parochiis de Multon, Weston, et Spaldingia, de quibus quidem Wazinus, prior dativus, prædecessor suus, fuit seisitus; quem quidem numerum acrarum supradictum, per tractatum diligentem, et sui monasterii commodum immensum et quietem, pro quingentis et quinquaginta marcis Sterlingorum, et remissione et relaxatione unius messuagii et unius carucatæ terræ in Spaldingia, ac duodecim acras terræ cum pertinentiis in Wiberton, quas dictus abbas versus eundem Willelmum priorem petiit, tanquam jus ecclesiæ suæ de Croylandia, per quandam concordiam et finem inde levatum præfato abbati et suis successoribus, in perpetuum relaxavit: cum qua etiam pecunia ecclesiam suam conventualem ad Dei laudem mirifice inchoavit et construxit; donavitque fabricæ ejusdem ecclesiæ perficiendæ decimam lini et lanæ de Pynchbeck, quas a domino papa, sua propria industria, in augmentum portionis suæ præhabitæ, impetravit. Donavit etiam fabricæ ejusdem ecclesiæ decimam lanæ de Weston. Postquam dictam ecclesiam de

Weston, diu ante sua tempora appropriatam, et per crebram præsentationem suorum prædecessorum, in variis vacationibus ejusdem, negligentia et de jure perditam, ab Honorio papa anno suo secundo, hujusmodi appropriationis reformationem gratiose impetravit, et ejus corporalem possessionem, licet per episcopum Lincolniensem plurimum impeditus, prima vacatione ejusdem, acceptavit, eam ex tunc pacifice et de jure justo occupando. Item decimam lanæ et lini de Spaldingia, per priores Simonem et Johannem, ad eorum usum toto eorum tempore occupatam et detentam, officio sacristiæ, de quo ipsam, occasione litis et onerum sibi incumbentium, iidem priores abstulerunt, in perpetuum communi sui conventus assensu reassignavit; salvo tamen residuo, si quid esset, in dicto officio super compotum annuatim remanens, fabricæ dictæ ecclesiæ conventuali indilate assignando. Item terras et tenementa multa in Sutton, Spalding, Pynchbeck, Weston et Quappelod, tempore suo perquisivit. Ædificia formosa in curia prioratus, et maneriis de Caldebeche, Novæ Aulæ, et Quappelode, propriis sumptibus ædificavit. Jura multa per negligentiam prædecessorum diu amissa, ac etiam unum messuagium, cum centum et septem acris terræ in curia de Bolingbroke, per priores dativos minus juste alienatas, recuperavit. Pietantiam conventus sui terris multis, reditibus, et tenementis variis augmentavit: sicque novemdecim annis in cura pastorali gregem sibi commissum prudenter gubernavit, multisque aliis bonis per ipsum interim perpetratis, et hic de facili seriatim non exprimendis, feliciter in Domino obdormivit octavo kalendarum Februarii, sepultusque est in medio chori coram gradibus magni altaris. Successit eidem Clemens.

A.D. 1294. Prima discordia inter reges Angliæ et

Franciæ mota est pro Vasconia: incepit etiam statim bellum Scotorum.

A.D. 1295. Captio Maddok in Wallia. Obiit dominus Ricardus, abbas Burgi; cui successit dominus Willelmus de Wodeford. Item rex Anglorum cepit in bello Johannem regem Scotiæ, et omnes magnates Scotorum, jurataque fidelitate liberos dimisit; quo facto transivit in Flandriam. Obiit Nicolaus [papa;] cui successit Celestinus V.

A.D. 1297. Piratæ Normannorum et Picardorum invaserunt villam Dobrarum, sed victi sunt et fugati.

A.D. 1298. Celestinus papa amore vitæ solitariæ de papatu se dimisit; cui successit Bonifacius VIII.

A.D. 1299. Obiit dominus Willelmus, abbas Burgi; cui successit dominus Godefridus, vir magnificus, et ingentis industriæ in temporalibus tractandis.

A.D. 1300. Jubilæus, Bonifacio papa Romæ præsidente, celeberrimus. Goliardi dicacitate mirabiles in Francia frequentes fuerunt.

A.D. 1301. Dominus Edwardus rex Angliæ duxit in uxorem Margaretam sororem regis Franciæ, regesque sic pacificati sunt. Obiit dominus Oliverus, episcopus Lincolniensis; cui successit magister Johannes de Dalderby. Willelmus Waleys Scotos ad rebellandum acuebat, qui cito captus, tractus et suspensus est.

A.D. 1302. Flandrenses fugaverunt Philippum regem Franciæ. Obiit Bonifacius papa, accusatus de multis sceleribus per prædictum regem Franciæ Philippum; captusque per capitaneum quendam, nomine Johannem de Longrat, ministrum regis, Columninis Romanis adversariis ejus datus, et incarceratus, tertia die mortuus est; cui successit Benedictus VIII, ex ordine fratrum prædicatorum; qui, ut apicem apostolatus accepit, regem Philippum, Johannem mi-

nistrum ejus prædictum, et Columninos omnes, de violentiis, angariis, et injuriis universis prædecessori suo illatis, gratanter absolvit.

A.D. 1304. Captio castelli de Strivelin. Deputavitque dominus rex Angliæ, per varios comitatus, Justitiarios ad inquirendum specialiter de perturbatoribus pacis: quæ inquisitio dicta est Traylebastone. Obiit Benedictus papa; cui successit ex archiepiscopo Burdegalensi Clemens V.

A.D. 1305. Incepit regnum Roberti Brus regis Scotorum, qui statim ut coronatus est, cepit contra regem Anglorum rebellare.

A.D. 1306. Dominus rex Edwardus, dum moveret expeditionem bellicam in Scotiam, apud abbatiam de Holmo ordinis Cisterciensis in confinio Scotiæ obiit; ubi viscera sua sepulta sunt; corpus vero Londonias delatum, apud Westmonasterium honorifice tumulatum est. Successit Edwardus II, filius ejus, dictus de Carnarvan.

A.D. 1307. Edwardus II Londoniæ coronatur.

A.D. 1308. Templarii, viri religiosi, ac in ecclesia, et in regum et aliorum magnatum curiis potentissimi, ad executionem Philippi regis Franciæ deleti sunt, et per Angliam hospitalarii in possessiones illorum intraverunt.

A.D. 1309. Obiit domina Margareta Longespee, comitissa Lincolniæ, et sepulta est apud Lacok.

A.D. 1310. Obiit dominus Henricus Lacy, comes Lincolniæ, et Londoniæ apud sanctum Paulum est humatus.

A.D. 1312. Dominus Petrus de Gaveston, comes Cornubiæ, captus est per proceres regni apud Badington juxta Warwicum, et neci traditus: initium multorum malorum futurorum fuit. Natus est etiam Edwardus III, primogenitus regis Edwardi, apud

Windeshore, die sancti Briccii episcopi, et a cardinali Albano nomine magistro Arnaldo, die sancti Edmundi archiepiscopi, baptizatus: postea remedium omnium malorum factus est.

A.D. 1313. Obiit dominus Robertus de Winchelsee, archiepiscopus Cantuariensis; et successit dominus Walterus Reginaldi, ex procuratione domini regis.

A.D. 1314. Angli contra Scotos prœliantes miserabiliter victi sunt; ubi comes Gloverniæ, Robertus de Clifford, Ægidius D'Argentyn, Paganus Tiptoft, cum aliis innumerabilibus proceribus Anglorum, occiduntur: comes vero Herefordiæ, cum aliis quampluribus, ducti sunt captivi. Hoc bellum de Strivelin dictum est.

A.D. 1315. In parliamento tento apud Northampton, quidam plebeius homo, nomine Johannes Poydras, dicens se primogenitum regis Edwardi primi, per judicium curiæ tractus et suspensus est. Dedicatio capellæ de Oxeney per fratrem Walterum Jors, archiepiscopum Armachanum.

A.D. 1316. Ex multa inundatione æstivalium pluviarum, facta est fames valida, frugibus ubique pereuntibus; quam mortalitas hominum, sed maxima pauperum, sequuta est. Reformatio pacis, sed ficta, inter dominum regem Edwardum, et illustrem comitem Lancastriæ dominum Thomam, pro morte supradicti Petri de Gaveston, quam semper vindicare rex animo intendebat. Obiit Clemens papa; cui successit Johannes XXII. Antipapa factus est per ducem Bavariæ, de ordine fratrum minorum; qui, rejectis insigniis papalibus, cum corda circa collum ad pedes domini papæ se prosternens, et misericordiam petens, veniam a domino impetravit.

A.D. 1317. Antipapa, ut supradictum est, ecclesiæ

reconciliatur in publica audientia, assumptis illis verbis, *Erravi sicut ovis, quæ periit*, &c.

A.D. 1318. Obiit Clemens de Hatfield, prior Spaldingiæ. Vir iste bene a clementia Clemens est dictus, multipliciter morigeratus, qui non solum capellam de Wickham non modice sumptuosam, verum etiam totum manerium sive mansum ibidem, prout ædificatum est, terris ac pasturis ditavit, arboresque in eo decenter plantavit: ac etiam manerium de Thornholm, cum fossatione et elevatione terrarum, tam ibidem quam apud Wickham, et alibi in diversis locis, firmavit. Construxit etiam horreum de Golwilw sumptuose, et novam cameram prioris in prioratu. Et licet tempore suo adquisitiones terrarum, tenementorum, et redituum, propter statutum regni de terris et tenementis ad manum mortuam minime devolvendis editum, difficiles forent atque graves: idem tamen Clemens prior terras et reditus apud Obthorp de Ranulfo Drinkedregges adquisivit, et pietantiariam domus suæ accrevit de eisdem, una cum domibus in villa sancti Botulfi, quas tempore suo de novo construxit. Ordinavit etiam certas minutiones per conventum ipsum dividendo in quatuor partes successivas, certum solatium tribus in hebdomada diebus eisdem curialiter assignando. Ordinavit insuper et alia per conventum utilia multipliciter et honesta, sicut trenchoria in refectorio, et alibi pro conventu, et alia commendanda tam in mensa pro comestione, quam post refectionem.

A.D. 1319. In parliamento tento Londoniæ, præsentibus rege, comite Lancastriæ, ac comite Herefordiæ, et Rogeris de Mortuo Mari patre et filio, ac multis aliis nobilibus illuc manu armata venientibus, duo Dispensarii, Hugo pater et Hugo filius ejus, tanquam regis proditores, pacis et regni perturbatores,

sub pœna capitis, exilio adjudicati sunt. Pater mare transiit, maledictionem suam filio suo, cujus causa exilio pulsus est, acerrime imprecatus. Filius vero per regem, et Quinque Portuum auxilio, in curia permansit. Obiit dominus Johannes de Daldyrbi, episcopus Lincolniensis: cui successit dominus Henricus de Burghasche, ex collatione domini papæ.

A.D. 1320. Obsessio villæ Berwick per Anglos, sed inanis: item spoliatio maneriorum duorum Dispensariorum per comitem Herefordiæ, et alios proceres regni, et barones. Item obiit dominus Godefridus, abbas Burgi; cui successit dominus Adam de Botheby, vir magnæ innocentiæ et simplicitatis.

A.D. 1321. Per multa loca Angliæ noctanter visæ sunt acies armatæ invicem militari more dimicantes in aere, et maxime supra castellum comitis Lancastriæ, sanguinem illustris comitis, ac aliorum nobilium, qui postea nequiter effusus est, effundendum indubitanter prognosticantes. Adjudicaverat enim rex perpetuo carceri, consilio Dispensariorum, duos Rogeros de Mortuo Mari, scilicet, patrem et filium, quos fraude cujusdam fratris confessoris eorundem, in partibus Walliæ delitescentes cepit, Londoniisque incarcerandos cum maximo opprobrio transmisit. Collecto etiam grandi exercitu, Dispensariis comitantibus, obsedit castellum de Ledes, quod erat domini Bartholomæi de Batelesmere, et cepit illud. Circa vero festum purificationis venerunt ad comitem Lancastriæ, pro auxilio suo habendo contra regis tyrannidem, comes Hereford, ac alii multi de majoribus regni, quorum miseriis illustrissimus comes Lancastriæ compassus, manus ad auxiliandum spospondit. Magnates ergo cum illo congregati Totbyry petierunt, regisque exercitus apud Warwicum resedit, ubi concursus partium expectabatur septimo idus Martii;

visisque vexillis regalibus, prædicti comites et barones partes boreales petere consuluerunt; quibus Andreas de Herkeley, comes Karleolensis, occurrens cum manu valida, pace regia repromissa, comitem Lancastriæ, qui pacem semper amabat, spontaneum cepit: Comes vero Hereford, nec promissis credens, nec paci consentiens, super pontem pugnans, per quendam sub ponte occultatum in inguine cum lancea perfossus, occisus est: comes autem Lancastriæ ad Pontemfractum reductus, duobus Dispensariis adjudicantibus, decollatur; cæteri barones quilibet in sua patria tracti, et suspensi.

A.D. 1322. Dominus Andreas de Herkeley, proditor regis inventus, de militia exauctoratus, tractus est et suspensus. Adivitque dominus rex, et Dispensarii, partes Scotiæ cum grandi exercitu, ubi multi fame perierunt; Anglosque revertentes Scoti usque ad Eboracum insequuti sunt, patrias in circuitu deprædantes; ibique de Eboracensibus et cæteris compatriotis collectis ad resistendum non modicam stragem fecerunt. Rex ipse de Rievalle fugiens, salvatus est per conductum duorum Rievallensium monachorum. Regina et sui de Tynemutha per navigium evaserunt. Rievalle, ac omnia monasteria occurrentia, direpta.

A.D. 1323. Dominus Rogerus de Mortuo Mari, per cordam de Turre Londonensi demissus, mortem demeritam distulit, non evasit.

A.D. 1324. Dominus Edmerus de Valencia, comes de Pembrok, et nuncius domini regis, missus in Franciam, ad pacem reformandam inter reges Franciæ et Angliæ, pro homagio Vasconiæ dissidentes, in Francia in lecto suo subito mortuus est inventus.

A.D. 1325. Domina Isabella, regina Angliæ, et soror regis Franciæ, pro pace reformanda inter [re-

M 2

ges] transmissa est cum domino Edwardo, primogenito filio suo in Franciam, ubi, matre consentiente et rege Franciæ consulente, filius suus duxit in uxorem dominam Philippam, filiam comitis Hanaudiæ; cujus manu fulti, cum magno robore in Orowelle applicuerunt; ac ascendentes pacifice ad Gippiswicum, et vires quotidie fortiores contrahentes, ad Londoniam nuncios præmiserunt, quatenus matrem et filium, regni perturbatores exterminare molientes, adjuvarent, tanquam angeli de cœlo admissi sunt. Fugit illico rex versus Wallias: mater et filius indies crescentes viribus mature consequuntur. Dispensarii, suæ tyrannidis conscii, cum rege fugerunt. Comes de Arundel, et episcopus Norwicensis, dominus Robertus de Baldock, ac cæteri qui similiter partes regis fovebant, illuc advolabant. Tandem rex captus est: Hugo Dispensarius pater apud Wintoniam tractus et suspensus est: Hugo filius apud Hereford tractus, suspensus, evisceratus, et decollatus, ac in quatuor partes membratim divisus est; viscera vero cremantur, partes corporis ad majores civitates regni transmittuntur; caput autem Londoniæ destinatur.

A.D. 1326. Omnes Angliæ magnates Londoniæ adunati de rege Edwardo, per dominum Willelmum Trussel militem, ab omnibus specialiter ad hoc constitutum attornatum, de fidelitate regi facta et sua ligancia relaxationem et dimissionem instantissime petierunt: rex autem lugens et lacrimans, quod regnum male tractaverit, et remissionem a Deo devotissime deprecatus, libenter relaxationem concessit: quod vero filium suum in regem acceptare sunt dignati, aliqualiter confortatus, gratias omnibus egit; coronatusque est dominus Edwardus, primogenitus ejus, apud Westmonasterium, die purificationis sanctæ

Mariæ. Et sic, post multos horrores nocturnos, sol ortus est Anglis. Magister Walterus de Stapylton, episcopus Exoniensis et cancellarius domini regis, quum claves Londoniæ, ad capiendum sicarios qui illic grassabantur, sibi tradi minus provide insisteret, per eosdem in ecclesia sancti Pauli captus, et per pedes in proximum vicum extra cœmeterium tractus, ab eisdem decollatus est.

A.D. 1327. Dominus Edmundus de Wodestok, comes Cantiæ, accusatus ab adversariis Johanne Mautravers et aliis pacis perturbatoribus, quod dominum Edwardum quondam regem fratrem suum iterum in regem elevare conaretur, prævalente adhuc impiorum nequitia, condemnatus et decollatus est. Dominus Willelmus de Melton, archiepiscopus Eboracensis, super eodem convictus, et gratis confessus est, quod se et sua ad hoc libenter exponeret, si commodiferum regno speraret, tamen impune est dimissus. Dominus Edwardus, quondam rex, in castello de Berkeley vespere sanus, in crastino mortuus est inventus. Scoti cum exercitu, ductore domino Jacobo Douglas, Angliam intrantes, sed Anglorum rege novitio occurrente, in parco de Stanhow resederunt; quos quum Angli ibidem obsiderent, ignium fumo quos omnibus noctibus copiose agebant, et tandem tecti nocturnis tenebris, evaserunt.

A.D. 1328. Dominus Rogerus de Mortuo Mari, nimium potens in camera dominæ Isabellæ, matris regis, prout dicebatur, purpuram affectabat; evidentiisque quibusdam conceptis, quum rex et regina ad Nottingham, matre insalutata, de Kyma festinarent, prædictus dominus Rogerus ac mater regis, compendia carpentes, simul cum rege castellum de Nottingham intraverunt. Domina Isabella ac dominus Rogerus cum suis infra castellum, rex vero et

regina tantum cum eis infra castellum, familia vero regis extra remanente, hospitati sunt: quumque suprema nox regis tractaretur, per viam subterraneam regales ingressi, cameram dominæ Isabellæ matris regis aggressi, capiunt; ubi dominus Willelmus de Trumpington, camerarius dominæ Isabellæ, in ipso ingressu occisus est. Dominus Rogerus de Mortuo Mari captus, et Londoniam ductus, tractus et suspensus est: tempestasque proditorum cessare sic incepit.

A.D. 1332. Obiit Walterus de Halton, prior Spaldingiæ; qui licet suæ creationis tempore ætatis fuisset senilis, suum tamen prioratum onere æris alieni gravissimo, in videlicet mille et centum libris Sterlingorum et amplius oppressum, creditoribus universis in brevi successive satisfaciendo, propria sua industria liberavit; aulam etiam minutorum, et appentitiam sibi annexam pro solatio conventus, recreatione et quiete ejusdem perpetuo obtinenda, sumptibus fecit immensis mirifice ædificari. Item pro cameraria cujuslibet monachi annuatim, ad festum Bartholomæi, persolvendas duas marcas Sterlingorum ordinavit. Item terram in Westone, vocatam Bisschoptoft, ad officium pietantiariæ emit et assignavit. Item quod fratres pro recreatione ad aulam minutorum seu infirmariæ ordinati, ad aulam non vocentur . . [mp]ti per priorem. Item quod supprior, qui pro tempore foret, omnimodas licentias recreationis et solatii, saltem infra septa monasterii, fratribus suis absque coartatione prioris libere concedere posset in futurum. Item terras, reditus, proventus, et tenementa multa, ad usum conventus et pietantiariæ ejusdem, in villa de Pynchbek, et Spaldingia, et alibi in diversis locis, perquisivit, et sub certis censuris, absque diminutione aliquali, in per-

petuum perdonavit. Item bona universa prioratus sui, tempore regis Edwardi, filii regis Edwardi, ob causam guerræ inter ipsum et regem Franciæ motæ, per custodes domorum alienigenarum in regno Angliæ, ad manum regis et per ipsius brevia seisita inter alia, ac si de dominio et potestate esset regis Franciæ, per graves expensas ac labores, èt instantiam sollicitam domini Ebulonis le Straunge, comitis Lincolniæ, tunc patroni, per judicium dominorum cancellarii, thesaurarii, baronum scaccarii, et aliorum de concilio regis ad hoc specialiter congregatorum, solenniter fecit relaxari; prout manifeste patet libro primo censuali, folio quadragesimo quarto, cum sequentibus. Idem etiam Walterus, ultimo suo tempore, per dominum Thomam de Wake, et ejus potentiam armatam, insultatus, et tædiis innumeris ac injuriis ipsius et suorum, in marisco et alibi, in hominibus, averiis, et bonis suis ubicunque affectus, per sequelam bonam et defensionem virilem, licet magnis sumptibus, jura sui prioratus et domum suam illæsam manu forti evidenter conservavit. Quibus omnibus præmissis, ac aliis multis, propter prolixitatem, hic non inscriptis, in augmentum sacræ religionis feliciter consummatis, decimo quinto prælatiæ suæ anno, mercedem præmii æterni recepturus, pro labore, viam universæ carnis est ingressus; cui successit Thomas de Nassington.

A.D. 1334. Bellum de Halidonhill in Scotia, inter Anglos et Scotos, ubi quadraginta millia Scotorum occisa sunt, et villa Berwici ad Anglos est reversa.

A.D. 1338. Per multa loca Angliæ salices rosas germinaverunt. Hoc anno, septimo kalendarum Decembris, in festo sanctæ Katherinæ, obiit piæ memoriæ dominus Adam de Botheby, nuper abbas de

Burgo sancti Petri; cui successit [Henricus de Morcot.]

A.D. 1339. Obiit Benedictus [papa]; cui successit Clemens sextus.

A.D. 1340. Bellum navale inter Anglos et Francos apud Scluse, ubi quinquaginta millia Francorum cæsa sunt et submersa. Naves eorum direptæ vel demersæ, undecim tamen evaserunt: mutavitque dominus rex arma sua, assumptis ad Anglica armis Franciæ. Obiit dominus Henricus, episcopus Lincolniensis; successit magister Thomas Beck, doctor juris canonici, et ejusdem ecclesiæ canonicus.

A.D. 1342. Dominus Edwardus, Angliæ rex, transfretavit cum exercitu in Britanniam, cepitque multas civitates et castella.

A.D. 1343. Terræ motus factus est magnus quinto kalendarum Aprilis, hora quasi sexta.

A.D. 1344. Ossa cujusdam gigantis inventa sunt apud Bardeney, in quodam muro, ubi prædictus gigas erectus stando tumulabatur, qui quatuor ossa in gingivis loco omnium dentium habebat.

A.D. 1345. Dominus Henricus, comes de Derby, filius et hæres domini Henrici comitis Lancastriæ, missus in Vasconiam cum exercitu, post multas civitates, villas, et castella capta, ac magna prœlia prospere gesta, ad obsidionem Calesiæ Caleti domino regi occurrit.

A.D. 1346. Bellum apud Cresy in Francia inter Anglos et Francos, ubi centum millia Francorum cæsa sunt. De conductitiis, rex Bohemiæ et Majoricarum rex, cum plebe infinita, occiduntur. Rex Franciæ Philippus vehementer vulneratus a sagittariis, fugam fecit. Castra omnia direpta, villæ, civitates, et castella innumera deprædata. Dominus vero Edwardus, rex Angliæ, cum suis, ad obsidionem

Calesiæ subito declinavit. Quumque talia gererentur in Francia, bellum Dunelmense inter Anglos et Scotos gestum est, vigintique millia Scotorum cæsa sunt. Rex ipse David cum multis Scotorum magnatibus capiuntur.

A.D. 1347. Captio Calesiæ, fugaque Philippi regis Franciæ, qui quum ad removendum Anglicos obsidentes Calesiam cum maxima multitudine armatorum advenisset, et rex Angliæ prœlio se pararet, subito nocturnis tenebris tectus fugit: mirum dictu, quod tot armati fugerunt; fuerunt enim, juxta æstimationem, centum et viginti millia.

A.D. 1348. Obiit domina Alesia Lacy, comitissa Lincolniæ. Obiit magister Thomas Beck, episcopus Lincolniensis; cui successit dominus Johannes Gynewell, clericus comitis Henrici Lancastriæ. Successit et ipse comes Lancastriæ post Alesiam in comitatum Lincolniæ. Obiit magister Johannes de Bedford, archiepiscopus Cantuariensis; cui successit magister Thomas Bradwardin, doctor in theologia literatissimus.

A.D. 1349. Mortalitas hominum, et maxime popularium, incipiens inter Saracenos, usque ad decimum hominem omnes contrivit: hinc terras Christianorum apud Rhodios ingressa, inde in Siciliam et Italiam, per maritima in Franciam et Gasconiam, tandem in Cornubiam intrans, in Anglia vix plebis tertia parte relicta, versus Scotiam festinavit. Obiit magister Thomas de Bradwardin, archiepiscopus Cantuariensis; cui successit magister Johannes de Offord, clericus domini regis; cui facto de medio successit magister Simon de Islep, doctor utriusque juris.

A.D. 1350. Dominus Henricus, comes Lancastriæ, Leicestriæ, Lincolniæ, Derby, et Ferrar, factus est dux Lancastriæ.

A.D. 1351. Bellum navale inter Anglos et Hispanos, victique sunt Hispani: classis eorum capta est tota.

A.D. 1353. Obiit Thomas de Nassington, prior Spaldingiæ; qui in Christi ovile pio suo regimini mancipatum, [a] saniori parte conventus electus extiterat gratiose, licet pluribus laboribus et expensis per quendam Jacob de Haghem suum commonachum diu impeditus; qui statum ipsius in curia cancellariæ, ac etiam Romana, postmodum per quatuor confratres, ut asseruit, coelectus, strepitu et figura judicii nitebatur infirmare; ut ipse, cassata prædicti Thomæ electione, in priorem de Spaldingia canonice præfigeretur. Probatis moribus et honesta conversatione, bonorumque actuum ejusdem Thomæ, probitate ac religione munda atque pura, ut pius pastor ad gregis sibi commissi munimen, et solamen suorum perpetuum, gravi instantia sui conventus, honorifice erat restitutus.

A.D. 1354. Dux Lancastriæ et episcopus Norwicensis Avinionem adierunt, pro pace regnorum componenda coram domino papa; ubi episcopus Norwicensis potionatus obiit. Dux Lancastriæ, Julii Cæsaris cautela, evasit de curia, et salvus in Angliam venit.

A.D. 1355. Dominus rex adivit Franciam, et dominus princeps Gasconiam. Rex autem, audita captione Berwici, per octo dietas Francia deprædata, rediit; et in ipsa hyeme exercitum in Scotiam ducens, Berwicum recepit.

A.D. 1356. Dominus princeps equitavit super Franciam usque ad Narbonam, quæ magni maris portus est, omnem terram devastans; per montesque Arragoniæ et Hispaniæ in Gasconiam, prospere cum toto exercitu multis prædiis ditato reversus est.

A.D. 1357. Dominus princeps equitavit super Franciam usque Parisios. Omnibus pontibus Lige-

ris, ac aliorum fluviorum per Francos fractis, multum impeditus est: tandem juxta Pictavum exercitus congrediuntur, Francique victi sunt. Rex ipse Johannes captus est cum filio suo juniore, et multis aliis magnatibus: senior filius, habens in exercitu suo centum vexilla, cernens patrem suum captum, in Pictavum fugit cum suis.

A.D. 1358. Johannes rex Franciæ cum multis aliis magnatibus Franciæ captis, ducti sunt ad regem in Angliam.

A.D. 1359. Rex Angliæ cum fortissimo exercitu transfretavit in Franciam, equitans usque ad civitatem Parisiensem, ad compellendum Francos fœderi inter reges inito consentire; medioque tempore Francorum piratæ furtim portum de Winchelsee deprædantes, Anglicis succurrentibus, naves repetere cogebantur.

A.D. 1360. Factus est diligentissimus delectus militum per totam Angliam, ad persequendum Francorum piratas, et ad regem de transmarinis reducendum: nunquam ætate nostra tam sana militia coacta est, desiderantissimi quique ditissimi atque validissimi absque redemptione processerunt, et mari mundato, omnes cum rege sani et incolumes ad sua reversi sunt; finalisque concordia inter Angliam et Franciam facta est.

A.D. 1361. Mortalitas hominum secunda, sed maxime puerorum. Obiit strenuus dux Lancastriæ, dominus Henricus, et dominus Johannes, comes de Richmondia, et filius regis, qui filiam prædicti ducis Henrici, nomine Blanchiam, duxerat in uxorem, ducatum ejus recepit. Obiit dominus Johannes de Kinnewell, episcopus Lincolniensis; cui successit dominus Johannes de Rokingham, archidiaconus Northamptoniæ, et clericus domini regis.

A.D. 1362. Maximus ventus in vigilia sancti Mauri abbatis percussit terram, Londoniæ sexdecim turres ecclesiarum dejecit, domos et molendina innumera prostravit, arbores et integras silvas in multis locis a fundamentis evulsit.

A.D. 1364. Obiit Innocentius papa; cui successit ex abbate sancti Victoris extra Marsiliam Urbanus V. Obiit dominus Johannes rex Franciæ Londoniæ, apud palatium ducis Lancastriæ, quod Savoy appellatur, die Lunæ post dominicam in Albis, quum pro negotiis regni sui ad regem nostrum in Angliam venisset: viscera ejus apud sanctum Paulum sepulta sunt; corpus in Franciam relatum est. In Britannia vero bellum gestum est ferocissimum inter Karolum comitem Blesensem, Britanniæ ducatum jure uxoris suæ petentem, cum Francis, et Johannem de Montfort, ducem Britanniæ, cum Anglis, defendentem, in festo sancti Michaelis; ubi dictus Karolus occisus est cum aliis multis, dictusque Johannes habuit victoriam cum ducatu.

A.D. 1365. Dominus Petrus rex Castellæ venit in Vasconiam ad dominum principem, pro suo auxilio habendo contra Henricum Bastard fratresque suos, qui ipsum de regno suo vi et armis expulerant.

A.D. 1366. Obiit magister Simon de Islep, archiepiscopus Cantuariensis; cui successit dominus Simon de Langham, episcopus Eliensis, quondam abbas Westmonasterii. Item obiit dominus Willelmus de Edington, episcopus Wintoniensis; cui successit dominus Willelmus de Wickham, archidiaconus Lincolniæ, et a secretis regis. Tonitruum terribile kalendis Septembris; item mirabiles aeris coruscationes quarto kalendarum Novembris: prædictas coruscationes gravissimæ tempestates sequutæ sunt grandinis et pluviarum. Item dux Lancastriæ transfretavit

versus bellum Hispanicum. Inv[enta] est primo grossa historia totius sacræ paginæ in fabulis Ovidii Metamorphosis, a fratre Waltero de Burgo, quondam monacho de Revesby.

A.D. 1367. Dominus Edwardus, princeps Walliæ et Aquitaniæ, et frater ejus dux Lancastriæ, cum exercitu Hispanias ingressi, pugnaverunt cum Henrico Bastard ac fratribus ejus, et toto robore Hispanorum, ac innumeris conductitiis, tertio nonas Aprilis, et vicerunt. Sex millia Hispanorum cæsa sunt; auxiliarium vero Francorum, Alemannorum, Hiberniæ, et Scotorum, ingens numerus fusus; tria vero millia captivorum sunt abducta, omnibus capitaneis aut cæsis aut captis. Solus Bastardus Henricus, cum fratre suo Tilone, fugerunt: Cornu namque sinistrum, cui dux Lancastriæ præerat, totum bellum peregit. Dominus papa recessit cum curia ab Avinione, et adivit Romam per naves Januenses. Inventa sunt corpora Joseph ab Arimathæa, sociorumque ejus, apud Glastoniam.

A.D. 1368. Dux Clarensis, filius regis Angliæ, duxit in uxorem filiam ducis Mediolanensis. Mortalitasque hominum tertia, et maxime alienigenarum Londoniæ fuit; ac in multis aliis indigenarum [gra]-vissima locis villas etiam integras [cons]umebat.

NOTÆ.

Chronici textum, qui in editione Sparkiana invenitur [fol. Lond. 1723] iterum contuli cum codice MSto qui solus extat [Mus. Brit. Claud. A. V.] Plures inde locos correxi, et hiatus unum aut alterum supplevi.

A.D. 654. Merciorum—Merciæ S.

A.D. 667. Wiardus—Wirardus S.

A.D. 673. Conus—"*alias* Donus" S in not.

A.D. 689. Romam—Londoniam S.

A.D. 705. ablata restituit—"Romanæ sedi" S in not.

A.D. 716. factus—om. S.

A.D. 729. Offricus—ita S et MS. Osricus?

A.D. 744. novo—ita S et MS. de novo?

A.D. 763. obsidet—obsedit S.

A.D. 777. Licitfeld—om. S. habet MS. pene erasum.

A.D. 778. Romam—om. S et MS. vide ad A.D. 782 et 800.

A.D. 783. Hildegarda—Kildegarda S.

A.D. 788. Vulsci—Vulsti S.

A.D. 796. "*Supple* papam" S in not.

A.D. 825, 828 et 838. Wiglafius—Wiglasius S.

A.D. 827. "*Supple* Egbertus rex Occidentalium." S in not.

A.D. 830. "*Supple* Papa." S in not.

A.D. 831. fratribus—filiis S.

A.D. 835. Cornubiam . . . fundit—Cornubia . . . fudit. S.

A.D. 844. "*Supple* papa S in not.

A.D. 847. "Dux Eanulfus cum Somersetensibus, et Alstanus Schireburnensis episcopus et dux Osricus cum Dorcestrensibus, ad ostium fluminis Pedridan, &c. *Flor. Wigorn.*" S in not. = Predresmunde—"Predresmuthe" S in not.

A.D. 855. Prunam—"Prumiam *Mar. Scot. et Flor. Wigorn.*" S in not.

A.D. 861. patrui—patrici S.

A.D. 864. adulterium—adulteram S et MS. sed evidenter male.

A.D. 869. Omnia hæc, usque ad A.D. 889 recentiori manu in codice Cottoniano scripta sunt.

A.D. 870. Hoylandiæ—Heylandiæ S—Pag. 17, l. 26 utroque—ita MS = Pag. 18, l. 5 et—ac S = l. 17 conserti—ita S et MS sed 'conferti' legendum est = Pag. 19, l. 24 "*Supple* ex *Ingulpho* comp. occid." S in not. = Pag. 20, l. 25 fundamenta—"monumenta omnia. *Ingulph.*" S in not. = Pag. 21, l. 23 insculptas—inscriptas S = l. 29 suum—sanctum S = l. 31 Jacebat enim regia S =

A.D. 872. p. 24, l. 14 [spatium]—Ita puto sensus requirit.

A.D. 874. [obiit]—"*Supple* obiit" S in not.

A.D. 876. "*Supple* rex suis . . . *Adde* illam . . . *lege* suis." S in not.

A.D. 957. Elfsius—Elffius S.

A.D. 970. centesimo—"In claustro dicti monasterii notantur anni desolationis 56 *manus recentior*" S in not.

A.D. 978. essent—sunt S.

A.D. 998. Tamerstoke—"Tavestoke" S. in not.

A.D. 1000. Martino—"*viz.* Polono" S in not.

A.D. 1003. despolians—depopulans S.

A.D. 1006. quum terra—et terra S = pro centum —"*Alii* quingentis" S in not.

A.D. 1012. [Elfego Archiepisco]—deest in MS. nec est hiatus ullus; sed sine his vocibus sensus imperfectus est.

A.D. 1016. lamentasse—lacrymasse S.

A.D. 1017. et Cantuariam—ac Cantuariam S.

A.D. 1024. de Roma pro . . . —de Roma . . . S et in not. "*Supple* apud Papiam emit." Sed is qui manuscriptum transcripsit, omiserat hanc vocem 'emit,' quæ occurrit post 'argenti' et deest apud S.

A.D. 1036. Creditonensem—Wigorniensem S.

A.D. 1042. Lamudam—"*Lege* Lamhithe" S in not. = monte sua—"*Alias* more suo" S in notis.

A.D. 1048. monachi XV . . . —"numero sexdecim. *Ingulph.* p. 16" S in not.

A.D. 1051. Godivæ—Godinæ S.

A.D. 1052. Godivæ—Godinæ S.

A.D. 1053. Wextsaxonia et al. MS.

A.D. 1055. [et lorica] se. Ita dedi male sequutus Sparkium, qui habet 'afferri . . . se indui' et in not. "*supple* lorica," quæ vox deest in MSto. = Waldevus —Waldenus S. Tostio—Toftio S. =

A.D. 1056. ibi—ibique MS. et S.

A.D. 1064. Normanniæ—Normanniam S = Bletgento—Blecgento S.

A.D. 1073. Mariani—Martiniani MS. et S. "Mariani" S in not. = etiam secundum—"*f.* omnia" S in not. =

A.D. 1074. Cancellarius—Cancellus MS et S "*f.* Cancellarius" S in not. = consensit—consentio MS consentit S =

A.D. 1076. [Abbas]—om. S et "*Supple* Abbas" in notis.

A.D. 1079. ineunt—iniit S iniunt MS.

A.D. 1080. substituens—obstituens MS et S. et in not. "Ita MS."

A.D. 1086. hic dicitur rotulus Wincestriæ,—hic dictus rotulus Wircestriæ S et in not. "*Lege* Wincestriæ."

A.D. 1087. Machutum—Mathuntum S. etiam Haroldi—et Haroldi S et in not. "*Lege* etiam." = Dunecanum—Cunecanum S et in not. "*f.* Dunecanum."

A.D. 1090. Bicinum—Biccium S.

A.D. 1091. [et comitem Robertum]—om. in textu S. et habet in notis. = Loudois—Londois S Loudo⁹ MS.

A.D. 1092. Wichelcumbam—Winchelcumbam S.

A.D. 1094. emerat, factusque est pater ejus post eum Abbas Ramesey—om. S.

A.D. 1100. successit—successor S.

A.D. 1104. sub habitu—obiit; habitu S = obdormivit—obiit, dormivit S.

A.D. 1105. Belesmo—Belesino S = Meretolii—Merotolii S = pereunti—parenti S.

A.D. 1106. comes de Meretolio—comes Meretoli S et in not. "*Lege* Moretoni."

A.D. 1107. fecit construere—"Ita MS" S. in not.

A.D. 1111. machinan[da]—machinan... S = trans Humbram—Transhumbriam S =

A.D. 1114. deferretur... offerretur—deferetur... offeretur S.

A.D. 1115. statim consecratur—"Ita MS." S in not.

A.D. 1116. Owinus—Oswinus S et in notis "*Lege* Owinus."

A.D. 1121. lumine namque tuo—S in not. "*Aliis* clara tuo."

A.D. 1122. Willelmus—"*Supple* de Corboyl" S. in not.

A.D. 1124. Suterii—Ita MS. Sutrii S.

A.D. 1125. Pitilee—Ita MS. Pitislee S.

A.D. 1131. Hervæus—"MS. Henricus, *sed perperam*" S in not. at MS Hericus habet.

A.D. 1133. navigio suo . . . astiterunt—"*Supple ex Martino Polono,* summo pontifici quamplurimum S in not. = imperatore . . . reverso—imperator . . . reversus MS et S. at "*Lege* imperatore . . . reverso" S in not.

A.D. 1136. Waltevus—Waltenus S et in not. "Ricardus fuit primus abbas Melros. *Chron. de Mailros sub anno* 1136 Ricardo successit Walthevus, anno 1148." = Lafford—"*Lege* Sleford." S in not.

A.D. 1151. [Cestrensis]—om. S at "*Lege* Cestrensis" in not.

A.D. 1152. Obiit Willelmus—"*De hac re quære*" S in not.

A.D. 1156. [dis]putatores— . . . putatores MS et S "*Forsan* disputatores" S in not.

A.D. 1163. plurimum—plurimi MS.

A.D. 1166. [Walterus de Constantiis]—Galfridus . . . MS et S. et "*Alibi* Gualterus de Constantiis" S in not.

A.D. 1180. Oxoniæ—Oxonia S = sancto—sancti S.

A.D. 1186. Carthusiensis—Cisterciensis S.

A.D. 1189. Chinum—Chinonem S. = millia librarum—mille libras S.

A.D. 1193. Austriæ—Istriæ MS et S qui in notis habet "*Lege* Austriæ."

A.D. 1197. papæ, redduntur—papæ, reducitur S papa redduntur MS.

A.D. 1198. Butavant—Butanant S.

A.D. 1199. regis et comes—regis, comes S.

A.D. 1200. Fulconis de Noily—Fulconis Noily S. = [Prior]—om. S. in textu, habet in notis = Clyva —Clyna S.

A.D. 1201. Flaviacensis—Flainatensis S et MS.

A.D. 1208. Nono—om. S et "*Supple* nono" in notis.

A.D. 1209. proventualibus . . . celebrandi—"Ita Ms" S in not. omissum est sine dubio "privilegium."

A.D. 1212. [cum filio]—om. S et MS sed vide lineam ultimam sub anno 1213.

A.D. 1213. captisque trecentis—que *om.* S.

A.D. 1223. de Breutena—de Brutena [*vulgo* de Breant] S *et infra.* de Brent. Utrum Brent an Breut legere debeamus, equidem ignoro.

A.D. 1227. tunc regis cancellario—"Hæc de warda Briani narratio desumpta est ex Rob. Swaphamo, in vita Martini abbatis Burgi" S in not.

A.D. 1227. [Eustachius]—om. MS. textum restoravit S sed non satis secundum MS accurate.

A.D. 1237. [Willelmo]—om. S et in notis "Willelmo de la Bruere." = [iste Henricus Abbas]—S in not.

A.D. 1266. salva [vi]ta ipsorum—salvata ipsorum [vita] S.

A.D. 1270. Leodicensi—Leodiensi S.

A.D. 1277. Tarentinus—"*Lege* Tarentasius" S in not.

A.D. 1277. Rex vero Tarsis—"*Forte* Tartarorum" S in not.

A.D. 1278. Mutatio—Ita MS et S in pluribus locis, sed vox 'mutilatores' quæ sequitur, suspicionem infert 'mutilatio' veram esse in hoc loco lectionem = Merthe—"Alias Mershe" S in not.

A.D. 1292. [Robertus de Winchelsea]—"*Supple* Rob. de Win. *proximo* tamen anno." S in not.

A.D. 1316. de Gaveston—Cauneston S et in notis "*Lege* Caveston *vel* Gaveston."

ERRATUM TYPOGRAPHICUM.

Vox 'fundatur' excidit post 'Cumba' in pag. 94.

OXONII:
EXCUDEBAT I. SHRIMPTON.